

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 2 listopada 2004r.

Nr 189

TREŚĆ:

Poz.:

UCHWAŁA:

2551 — Nr XXIII/147/2004 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 24 sierpnia 2004r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska Miasta i Gminy Wąchock”, którego integralną częścią jest „Plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Wąchock” 8257

2551

UCHWAŁA Nr XXIII/147/2004 RADY MIEJSKIEJ W WĄCHOCKU

z dnia 24 sierpnia 2004r.

w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska Miasta i Gminy Wąchock”, którego integralną częścią jest „Plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Wąchock”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i 2, art. 41 ust. 1, art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (jednolity tekst z 2001r. Dz. U. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) oraz art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100 poz. 1085 z późniejszymi zmianami) Rada Miejska W Wąchocku uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje na okres 4 lat „Program ochrony środowiska Miasta i Gminy Wąchock”, którego integralną częścią jest „Plan gospodarki

odpadami dla Miasta i Gminy Wąchock”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Burmistrza Miasta i Gminy Wąchock do sporządzania co dwa lata raportu z wykonania ww. programu i planu.

§ 3. Wykonanie uchwały porucza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wąchock.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym województwa Świętokrzyskiego.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po 14 dniach od daty jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej: M. Kowalik

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXIII/147/2004
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 24 sierpnia 2004r.

Program ochrony środowiska dla Gminy Wąchock

Spis treści

- I. Wprowadzenie
  - I.1. Cel i zakres Programu Ochrony Środowiska
  - I.2. Podstawy prawne opracowania
  - I.3. Literatura i materiały źródłowe
  - I.4. Metodyka opracowania „Programu Ochrony Środowiska...”
  - I.5. Instytucje ochrony środowiska

- I.6. Prezentacja Gminy Wąchock
- II. Zasoby naturalne i stan środowiska
  - II.1. Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego
  - II.2. Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych
  - II.3. Zasoby kopalin
  - II.4. Obszary leśne
  - II.5. Gleby
  - II.6. Powietrze
  - II.7. Hałas
  - II.8. Pola elektromagnetyczne
  - II.9. Ochrona przyrody
  - II.10. Gospodarka odpadami
  - II.11. Energia odnawialna
  - II.12. Edukacja ekologiczna
- III. Priorytety ekologiczne
- IV. Strategia działań
  - IV.1. Zagrożenia ekologiczne
  - IV.2. Gospodarka wodna
  - IV.3. Kopaliny
  - IV.4. Ochrona zasobów leśnych
  - IV.5. Ochrona gleb i powierzchni terenu
  - IV.6. Ochrona powietrza
  - IV.7. Ochrona przed hałasem
  - IV.8. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
  - IV.9. Ochrona przyrody
  - IV.10. Energia odnawialna
  - IV.11. Edukacja ekologiczna
  - IV.12. Gospodarka odpadami
  - IV.13. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii
  - IV.14. Monitoring realizacji Programu
- V. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu
  - V.1. Instrumenty prawno-administracyjne
  - V.2. Mechanizmy rynkowe do działań na rzecz ochrony środowiska
  - V.3. Mechanizmy ekonomiczne i systemy finansowania
  - V.4. Źródła finansowania
  - V.5. Lista podmiotów, do których kierowane są obowiązki ustalone w Programie
- VI. Lista działań priorytetowych dla terenu gminy
- VII. Harmonogram rzeczowo-finansowy przedsięwzięć

Spis tabel

1. Ludność i migracje ludności w 2001, 2002r
2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD
3. Punkt sieci krajowego monitoringu wód powierzchniowych
4. Jakość wód podziemnych określona jest na podstawie monitoringu prowadzonego przez PIG
5. Klasyfikacja chemiczna wody, jej jakość i wykaz przekroczeń dopuszczalnych własności fizycznych i chemicznych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w punkcie monitoringu w Wielkiej Wsi
6. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Wąchock
7. Klasy bonitacyjne gleb gruntów ornych w gminie Wąchock
8. Zestawienie wyników badań gleb w rejonie Wąchocka na podstawie krajowego monitoringu gleb
9. Zestawienie wyników badań gleb w rejonie Wąchocka
10. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla strefy powiatu starachowickiego, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia w roku 2002
11. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla strefy powiatu starachowickiego, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w roku 2002
12. Składowisko odpadów komunalnych w Marcinkowie

13. Przykłady efektywnego wykorzystania odnawialnych źródeł energii w warunkach polskich
14. Potencjalna energia użyteczna w kWh/m²/rok w wyróżnionych rejonach Polski
15. Priorytety ekologiczne

Spis map

1. Mapa zasobów naturalnych, uwarunkowań i zagrożeń środowiska przyrodniczego

I. Wprowadzenie

Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Wąchock określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania środowiskowe oraz programy zarządzania środowiskowego usystematyzowane według priorytetów. Program ochrony środowiska określa zadania dla Burmistrza Miasta i Gminy w dziedzinie ochrony środowiska przyrodniczego na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektyw do roku 2015.

Artykuł 17, w punkcie 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska zobowiązuje organ wykonawczy gminy do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 17. pkt. 2 w/w ustawy, gminny program ochrony środowiska winien być zaopiniowany przez organ wykonawczy powiatu.

Artykuł 10, pkt. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001r o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z dnia 18 września 2001r. zobowiązuje rady gmin do uchwalenia gminnego programu ochrony środowiska do dnia 30 czerwca 2004r.

Przy opracowywaniu niniejszego programu ochrony środowiska oparto się na zapisach „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”, „Programu ochrony środowiska dla powiatu starachowickiego”, Krajowego Planu Gospodarki Odpadami, Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Województwa Świętokrzyskiego” oraz „Planu gospodarki odpadami dla powiatu starachowickiego”

I.1. Cel i zakres Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wąchock

Głównym celem polityki ekologicznej państwa, ustanowionym w krajowych dokumentach programowych jest „zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa polskiego w XXI w. oraz stworzenie podstaw dla opracowania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju kraju”.

W sferze realizacji polityki ekologicznej zasada zrównoważonego rozwoju powinna być stosowana wraz z następującymi zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi:

- zasadą przezorności (przewidywanie możliwości wystąpienia problemu i na tym etapie „przezornie” rozwiązanie jego a nie dopiero po fakcie jego wystąpienia,
- zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi (uwzględnianie na równi z celami ekologicznymi celów gospodarczych i społecznych),
- zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego (równoważenie szans pomiędzy człowiekiem, a przyrodą),
- zasadą współuczestnictwa (stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału społeczeństwa w procesie kształtowania zrównoważonego rozwoju),
- zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- zasadą likwidacji zanieczyszczeń u źródła,
- zasadą prewencji (przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć),
- zasadą stosowania najlepszych dostępnych technik,
- zasadą subsydiarności (stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych na szczebel regionalny)
- zasadą klauzul zabezpieczających (umożliwia ona w uzasadnionych przypadkach stosowania bardziej rygorystycznych środków niż wymagania prawa UE)
- zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej (stosowana przy wyborze planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska i pozwalająca na ocenę ich skuteczności).

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie programu ochrony środowiska, którego realizacja doprowadzi do poprawy stanu środowiska poprzez efektywne zarządzanie nim, wprowadzenie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa Unii Europejskiej.

Podstawą formalno-prawną opracowania „Programu ochrony środowiska dla gminy Wąchock” jest umowa zawarta w maju 2004r., w której Gmina Wąchock powierza sporządzenie tego opracowania Pracowni Geologicznej w Kielcach.

„Program...” sporządzony został zgodnie ze szczegółową specyfikacją, będącą załącznikiem do w/w umowy.

W programie przedstawiono:

- aktualny stan środowiska (ogólna ocena środowiska przyrodniczego, ochrona przyrody, zasoby surowców mineralnych, powietrze atmosferyczne, hałas, niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, poważne awarie przemysłowe, lasy, edukacja ekologiczna),
- zagrożenia ekologiczne,
- prognozę zmian demograficznych
- strategię działań dla poprawy stanu środowiska w układzie dziedzin priorytetowych,
- źródła finansowania,
- monitoring przedsięwzięć proekologicznych,
- listę działań priorytetowych

Program ma za zadanie pomoc w dążeniu do uzyskania w Gminie sukcesywnego z roku na rok ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Zgodnie z Ustawą ocena efektów działalności środowiskowej dokonywana będzie okresowo co 2 lata.

I.2. Podstawy prawne opracowania

Podstawę prawną opracowania stanowią zapisy następujących dokumentów:

- 1/ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r - Prawo ochrony środowiska
Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w dziedzinie ochrony środowiska i pełni funkcję ustawy ramowej dla całego ustawodawstwa z tego zakresu. W celu realizacji polityki ekologicznej państwa w Art. 17.1, 18.1, 18.2 ustawa nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy, sporządzenie odpowiednio: wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, które uchwalane są odpowiednio przez: sejmik województwa, radę powiatu, radę gminy. Projekty tych programów są opiniowane przez organy wykonawcze wyższego szczebla. lub ministra do spraw środowiska. Z wykonania tych programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu, gminy.
- 2/ II Polityka Ekologiczna Państwa
Dokument ten został sporządzony w roku 2000, a w 2001 r uzyskał akceptację Sejmu i Senatu. Zgodnie z założeniami tego dokumentu polityka ekologiczna powinna być elementem równoważenia rozwoju Kraju i harmonizowania celów gospodarczo-społecznych z celami ochrony środowiska. Ustalenia krajowe winny być wykorzystywane przy sporządzaniu wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.
- 3/ Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010.
Dokument ten zawiera harmonogram zadań wynikających z „II Polityki Ekologicznej Państwa” oraz wskazówki i wytyczne do uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych.
Precyzuje sposoby osiągania celów w formie pakietów działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych na lata 2002-2010.
Dla każdego pakietu zadań określa jego nazwę, ustanawia jednostkę odpowiedzialną i jednostki współpracujące, jak również termin realizacji i niezbędne nakłady finansowe.
- 4/ Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010.
Dokument ten sporządzony został o zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r - Prawo ochrony środowiska. Zawiera on aktualizację „II Polityki Ekologicznej Państwa”.
- 5/ Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006.
Jest podstawowym dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą Polski w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej.
Zadaniem „Planu” jest osiągnięcie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski z krajami Unii Europejskiej.
- 6/ Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej

Jest to dokument identyfikujący i hierarchizujący główne cele edukacji środowiskowej, które zostaną przełożone na konkretne zadania w „Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej” oraz w programach lokalnych.

- 7/ Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym Zawierają one ramowe instrukcje dotyczące sposobu i zakresu uwzględnienia polityki ekologicznej państwa oraz wskazówki co do ich zawartości. Jest to resortowy materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska.

Ramowy charakter wytycznych wynika z faktu, że ustawy dotyczące ochrony środowiska przyjęte w latach 2001-2002 nie posiadają jeszcze wszystkich aktów wykonawczych i w miarę postępu procesu legislacyjnego będą uzupełniane, korygowane i konkretyzowane.

Zgodnie z „Wytycznymi...” programy gminne powinny składać się z dwóch części:

- Zadań własnych gminy (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy). Zadania własne winny być ujęte w pełnym zakresie informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucja odpowiedzialna, koszty, źródła finansowania),
- Zadań koordynowanych (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym) Zadania koordynowane powinny być w programie ujęte z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie gminy.

Podstawowymi aktami prawnymi w dziedzinie ochrony środowiska są następujące ustawy:

1. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. 2001.62.627 z dnia 20 czerwca 2001r.) z późniejszymi zmianami
2. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. (Dz. U. z 2004r. Nr 92 poz. 880)
3. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995r. (tekst jednolity Dz. U. 95.16.78 z dnia 22 lutego 1995r.)
4. Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991r. (Dz. U. 91.101.444) z późniejszymi zmianami
5. Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001r. (Dz. U. 2001.115.1229 z dnia 11 października 2001r.) z późniejszymi zmianami
6. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994r. (Dz. U. 94.27.96 z dnia 1 marca 1994r.) z późniejszymi zmianami
7. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747) z późniejszymi zmianami
8. Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. 2001.62.628 z dnia 20 czerwca 2001r.) z późniejszymi zmianami

Przy opracowywaniu gminnego programu ochrony środowiska oparto się na zapisach „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”, „Programu ochrony środowiska dla powiatu starachowickiego”, „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Województwa Świętokrzyskiego” oraz „Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu starachowickiego”.

I.3. Literatura i materiały źródłowe

Program ochrony środowiska dla gminy Wąchock między innymi uwzględnia:

- II Politykę Ekologiczną Państwa
- Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010,
- Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010,
- Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006,
- Narodową Strategię Edukacji Ekologicznej,
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym,
- Program usuwania azbestu i wyrobów posiadających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Świętokrzyskiego,
- Programu ochrony środowiska dla powiatu starachowickiego,
- Plan gospodarki odpadami dla powiatu starachowickiego,

- Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2001,
- Program małej retencji województwa świętokrzyskiego,
- Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Wąchock,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wąchock,
- Program zwiększenia lesistości na lata 2000-2020,
- Dokumentacje hydrogeologiczne,
- Dokumentacje złożowe,
- Pozwolenia wodno-prawne,
- Raporty o stanie środowiska,
- Plan ochrony pól rolnych i zwierząt gospodarskich oraz produktów żywnościowych i pasz gminy Wąchock - luty 2004r,
- Opracowanie pomiarów hałasu komunikacyjnego Wąchock - Plan Akustyczny - 1998r,
- Podstawowe informacje ze spisów powszechnych - 2003r,
- Mapa hydrograficzna - Arkusz Starachowice skala 1: 50000, Arkusz Skarżysko - Kamienna,
- Roczniki statystyczne 2002, 2003r,
- Dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku i instytucje z terenu gminy Wąchock, powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego
- Literaturę specjalistyczną.

Zebrane informacje opisano w części tekstowej, w której zamieszczono tabele, Mapę zasobów naturalnych, uwarunkowań i zagrożeń środowiska przyrodniczego oraz zdjęcia.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r Prawo ochrony środowiska dotychczasowe programy zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska zastąpione zostały programami ochrony środowiska, z realizacji których co 2 lata sporządzane są raporty.

I.4. Metodyka opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wąchock”

Podstawą opracowania była szczegółowa analiza „Programu ochrony środowiska dla powiatu starachowickiego” oraz „Planu gospodarki odpadami dla powiatu starachowickiego”

Podstawowym źródłem danych na temat aktualnego stanu i zagrożeń środowiska przyrodniczego w gminie były informacje uzyskane w Urzędzie Miasta i Gminy Wąchock, w Starostwie Powiatowym, w instytucjach i zakładach na terenie miasta i gminy Wąchock, powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego oraz przeprowadzone wizje terenu.

Dla potrzeb niniejszego opracowania wykorzystano również dane zaczerpnięte z roczników statystycznych 2002 i 2003r oraz opracowań wymienionych w pkt. 3 m. in. ze „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wąchock”, „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Wąchock”, Mapy hydrograficznej - Arkusz Starachowice i Arkusz Skarżysko - Kamienna.

Przeprowadzono również analizę licznych dokumentów programowych m. II Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Wykonawczego do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010, Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw rozwoju na lata 2001-2010, Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej.

I.5. Instytucje ochrony środowiska

Odpowiedzialnym za opracowanie „Programu ochrony środowiska dla gminy Wąchock” jest Burmistrz Miasta i Gminy.

Uczestnikami procesu realizacji „Programu..” są następujące grupy podmiotów:

- Rada Gminy, która uchwała strategię rozwoju gminy,
- Burmistrz (wraz z podległymi mu służbami), w którego dyspozycji są instrumenty prawne w zakresie korzystania ze środowiska.
- Administracja, która zajmuje się kontrolą przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska, prowadzi monitoring jego stanu oraz administruje poszczególnymi komponentami środowiska (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Państwowy Instytut Geologiczny, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych)
- Jednostki dysponujące środkami finansowymi na realizację programu,
- Organizacje pozarządowe, które organizują kampanie edukacyjne i informacyjne zmierzające do podniesienia świadomości ekologicznej

I.6. Prezentacja Gminy Wąchock

Miasto i gmina Wąchock położone jest w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w sąsiedztwie miast Starachowice (w odległości 4 km) i Skarżysko-Kamienna (12 km).

Obszar gminy charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, bogactwem lasów, cieków wodnych świata roślinnego i zwierzęcego. Jest to region o malowniczym krajobrazie i stanowi ważną funkcję w układzie regionalnym i krajowym.

Gmina, administracyjnie podzielona jest na pięć sołectw: Marcinków, Parszów, Rataje, Węglów i Wielką Wieś oraz miasto Wąchock będące siedzibą władz samorządowych.

Dzieje Wąchocka wiążą się nierozdzielnie z działalnością Zakonu Cystersów.

We wsi Kamienna biskup Gedeon ufundował w roku 1179 opactwo cysterskie należące do linii morymunckiej. Klasztor usytuowany został na uboczu wsi w pobliżu rzeki Kamiennej i otrzymał niebawem nazwę opactwa wąchockiego, rozszerzoną na powstałe przy nim miasteczko Wąchock.

Rozwijający się klasztor i jego działalność sprawiły, że w sąsiedztwie opactwa rozwinęło się osiedle o charakterze targowym i usługowym.

Na terenie Gminy istnieje wiele zabytkowych obiektów, z których najcenniejsze zostały wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Są to na terenie:

miasta Wąchock

- zespół urbanistyczny śródmieście,
- Zespół klasztorny opactwa cystersów (z ok. 1179r.) - zabytek o znaczeniu światowym, w skład którego wchodzi: kościół parafialny p.w. Św. Floriana, klasztor z kapitularem i refektarzem, dwa budynki bramne,
- kapliczka p.w. Jana Nepomucena, ul. Starachowicka,
- kaplica p.w. Św. Rocha,
- cmentarz parafialny przy ul. Św. Rocha,
- cmentarz żydowski, ul. Krzemienica,
- dom, ul. Starachowicka 43,
- dom nr 7 - nr rej. 341,
- zespół fabryczny (dom zarządcy, budynki fabryczne, urządzenia wodne z tamą i przepustami),

Wąchock - Rataje

- kaplica modrzewiowa p.w. Św. Zofii,
- park (ogród folwarczny)

Wąchock - Sina Woda

- zespół kaplicy p.w. Św. Jacka

Wielka Wieś

- spichlerz nr 80,

Parszów

- zespół dawnego zakładu wielkopieczowego (pozostałości budynku administracyjnego, układ wodny na rzece Żarnówce)

Znajduje się również wiele miejsc upamiętniających wydarzenia historyczne:

- Rezerwat leśny Wykus - uroczysko w Puszczy Świętokrzyskiej, gdzie stacjonowały w 1943 roku oddziały partyzanckie AK ugrupowań mjr Piwnika „Ponurego”,
- Obóz Langiewicza (obelisk, tablica pamiątkowa i kapliczka) -miejsce obozu oddziału powstańczego 1863r
- Tablice pamiątkowe, na wschodniej stronie ogrodzenia Klasztoru Cystersów, poświęcone powstańcom 1863/64r i partyzantom AK,
- Wąchock, Plac mjr „Ponurego” - Pomnik mjr Jana Piwnika,
- Wąchock, ul. Kościelna - Pomnik żołnierzy Józefa Piłsudskiego

Na terenie Gminy wyznaczono szlaki turystyczne i ścieżki dydaktyczne.

W Wąchocku planuje się budowę zbiornika małej retencji.

Według podziału na regiony klimatyczne, gmina Wąchock, położona jest w regionie śląsko-małopolskim, w krainie Gór Świętokrzyskich.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski J. Kondrackiego (1994r) rejon Wąchocka znajduje się w podprowincji Wyżyna Małopolska, makroregion Wyżyna Kielecka (342.3) i obejmuje mezoregiony Płaskowyż Suchedniowski (342.31) i Przedgórze Ilżeckie (342.33).

Wzdłuż Kamiennej przebiega granica dwóch mezoregionów.

Na północ od rzeki Kamiennej znajduje się Przedgórze Iłżeckie, zaś na południe Płaskowyż Suchedniowski.

Płaskowyż Suchedniowski na południu graniczy z paleozoicznym masywem Gór Świętokrzyskich.

Południową granicą Przedgórza Iłżeckiego jest dolina rzeki Kamiennej.

W północnej i wschodniej części gminy znajduje się kompleks Lasów Iłżeckich, natomiast od południa kompleks Lasów Sieradowickich (Sieradowicki Park Krajobrazowy i jego otulina) będących częścią Puszczy Świętokrzyskiej.

Hydrograficznie rejon Wąchocka przynależy do zlewni II rzędu - rzeki Kamiennej stanowiącej lewobrzeżny dopływ Wisły.

Dolina rzeki Kamiennej stanowi korytarz ekologiczny (Sieć ECONET o znaczeniu międzynarodowym).

Ponadto lokalnym korytarzem ekologicznym jest dolina rzeki Żarnówki.

Geologicznie teren gminy położony jest w obrębie obrzeżenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich.

Najstarszymi utworami w rejonie Wąchocka są osady triasu.

Największy udział w budowie geologicznej i rzeźbie mają piaskowce triasowe, rozciągające się szerokim pasem o równoleżnikowym przebiegu. Podrzednie występują margle, ility, skrasowiałe wapienie. W wyżynnej rzeźbie zaznaczają się kopulaste rozległe wzniesienia rozdzielone denudacyjnymi kotlinami wypełnionymi piaszczystymi utworami polodowcowymi.

Jura reprezentowana jest przez piaskowce, mułowce oraz ilowce z żelaziakami ilastymi.

Utwory mezozoiczne przykryte są na ogół osadami czwartorzędowymi akumulacji lodowcowej i rzecznej.

Na terenie gminy znajdują się następujące obszary objęte ochroną:

- Sieradowicki Park Krajobrazowy i jego otulina obejmująca miejscowości: Rataje, Wielka Wieś, Węglów, Parszów, Wąchock (na terenie otuliny w 2001r. utworzono obszar chronionego krajobrazu),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej
- Rezerwat przyrody „Wykus” położony w kompleksie leśnym gminy Wąchock i gminy Bodzentyn.

Utworzone są również pomniki przyrody ożywionej, którymi są pojedyncze drzewa oraz grupy drzew (dęby, sosny, lipy) oraz pomniki przyrody nieożywionej (skałka „Cygańska Kapa”, skałki „Biały Kamień”, odsłonięcie geologiczne „Rocław”, odsłonięcie geologiczne na terenie Wąchocka przy ul. Torowej, bloki skalne położone około 1 km na północny - wschód od wsi Majków, skałki w miejscowości Majków - Pleśniówka, skałka w miejscowości Michałów Mały).

Ponadto znajdują się 2 stanowiska dokumentacyjne „Nieczynny kamieniołom” (Wąchock ul. Sandomierska) i „Skałka szarych piaskowców” (Parszów ul. Górna) oraz użytek ekologiczny (pięć bagien w Parszowie).

Zgodnie z informacjami uzyskanymi ze Starostwa Powiatowego w Starachowicach stan (na 31.12.2003r) zagospodarowania gminy Wąchock przedstawia się następująco:

Miasto i Gmina Wąchock ogółem - 8 182 ha w tym:

A/ Użytki rolne - 2 492 ha (co stanowi 30,4 % ogólnej pow. gminy), w tym:

- grunty orne - 1 355 ha,
- sady - 32 ha,
- łąki trwałe - 369 ha,
- pastwiska - 528 ha,
- grunty orne zabudowane - 204 ha,
- grunty pod rowami - 3 ha
- grunty pod stawami - 1 ha,

B/ Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 5 340 ha, w tym:

- lasy - 5 266 ha,
- grunty zadrzewione i zakrzewione - 74 ha,

C/ Grunty zabudowane i zurbanizowane - 223 ha, w tym:

- tereny mieszkaniowe - 10 ha,
- tereny przemysłowe - 16 ha,
- inne tereny zabudowane - 6 ha,
- tereny kolejowe - 54 ha,
- tereny pod drogami - 128 ha,
- tereny rekreacyjne i wypoczynkowe - 6 ha
- użytki kopalne - 3 ha

D/ Grunty pod wodami - 34 ha, w tym:

- grunty pod wodami płynącymi - 34 ha

- E/ Nieużytki - 75 ha
- F/ Tereny różne - 16 ha
- G/ Użytki ekologiczne - 3 ha

Przez teren Gminy (stan na 31.12.2003r) przebiegają:

- droga krajowa nr 746 relacji Ostrowiec Świętokrzyski - Skarżysko Kamienna - 11, 281 km,
- drogi powiatowe - 23,595 km,
- drogi gminne - 39,269 km
- linia kolejowa relacji Skarżysko Kamienna - Rozwadów
- gazociąg wysokoprężny,
- linie 110 kV i 220 kV

Na terenie Gminy funkcjonują 4 sieci wodociągowe: „Rataje - Wąchock - Marcinków”, „Wielka Wieś - Węglów” oraz miejska sieć Starachowic. Pierwsze dwie zaopatrywane są ze studni głębinowych zlokalizowanych w Ratajach i Wielkiej Wsi, a miejska sieć Starachowic z ujęcia w Trębowcu. Miejscowość Parszów zaopatrywana jest w wodę z sieci wodociągowej miasta Skarżysko - Kamienna poprzez przepompownię znajdującą się na terenie Skarżyska - Kamiennej rejon ul. Ekonomii. Obecnie wszystkie miejscowości wraz z przysiółkami zaopatrywane są w wodę. Zgodnie z informacją przekazaną przez Urząd Miasta i Gminy stopień zwodociągowania gminy wynosi 78,7 %, a miasta Wąchock 65,5 % (wg stanu na 31.12.2003r)

Na obszarze gminy Wąchock obowiązuje rozdzielczy system kanalizacji. Południowo-wschodnia część Gminy posiada zbiorczy system odprowadzania ścieków, w pozostałej części brak jest zbiorowej kanalizacji.

Około 800 gospodarstw korzysta ze zbiorników bezodpływowych - szamb.

Realizowana od 1996 roku inwestycja zakłada objęcie docelowo 7000 mieszkańców dostępem do sieci kanalizacyjnej t.j. około 94,4 %.

Wg stanu na 31.12.2003r. (informacja z UMiG) stopień skanalizowania terenu gminy wynosi 20,3 %, a miasta Wąchock 44,1 % (wskaźniki dotyczą liczby posesji podłączonych do kanalizacji).

Na terenie Gminy nie ma, ani też nie planuje się budowy oczyszczalni ścieków.

Wszystkie ścieki przekazywane są do systemu oczyszczalni Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Starachowicach przy ul. Bocznej.

Gmina Wąchock jest udziałowcem Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji, Sp. z o.o. z siedzibą w Starachowicach, ul. Iglasta 5.

Zaopatrzenie Gminy w gaz ziemny odbywa się z sieci krajowej, z gazociągu wysokoprężnego (6,3 Mpa) relacji Lubienia - Parszów - Końskie. W zachodniej części projektowany jest nowy gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Parszów - Kielce. Gmina posiada dobrze rozwinięty układ sieci gazowej obejmujący w zasadzie całość istniejącej zabudowy. Sieci gazowej brak jedynie we wsi Węglów.

Na terenie gminy jest dobry dostęp do telefonii stacjonarnej i komórkowej.

Teren Gminy znajduje się w zasięgu działania telefonii komórkowej wszystkich operatorów krajowych.

Gmina posiada na swoim terenie, w miejscowości Marcinków składowisko odpadów komunalnych. Składowisko to jest własnością gminy Starachowice, która to dzierżawi grunt od gminy Wąchock. Składowisko jest administrowane przez Spółkę „KOMpur” ze Starachowic.

18 grudnia 2003r Wojewoda Świętokrzyski decyzją znak: ŚR.III.6621-19/03 zmienił decyzję Starosty Starachowickiego z dnia 12 września 2002r w następującym zakresie: - określił nowy termin dla Gminy Starachowice do wystąpienia z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na przebudowę składowiska do 31 grudnia 2004r. (przebudowa ma obejmować podwyższenie obwałowań, uszczelnienie czaszy składowiska, wykonanie systemu drenażu ujmowania i odprowadzania odcieków oraz wód opadowych ze składowiska, a także instalacji ujmowania i odprowadzania biogazu),

Zgodnie z informacją uzyskaną od Urzędu Miejskiego w Starachowicach, Gmina Starachowice zamierza eksploatować składowisko do czasu jego wypełnienia t.j. do roku 2009. W roku 2009 planuje jego rekultywację.

Na terenie Gminy nie ma punktu zbiórki zwierząt padłych, ani też instalacji służących do ich unieszkodliwiania.

W dniu 30 kwietnia 2004r. Rada Miejska w Wąchocku podjęła uchwałę Nr XIX/12/2004 w sprawie zamiaru przystąpienia Gminy Wąchock do Związku Międzygminnego „Utylizator”, w celu wspólnej realizacji inwestycji polegającej na budowie zakładu unieszkodliwiania odpadów.

Na terenie Gminy nie zidentyfikowano żadnych mogiłników.

Ludność gminy wg stanu na 31.12.2003r wynosiła 7425 osób, w tym ludności miejskiej 2935 osób (liczba gospodarstw 2348) i wiejskiej .4490 (liczba gospodarstw 1307). Średnie zagęszczenie ludności w gminie Wąchock wynosi 87,7 oso na 1km² (w mieście Wąchocku 178,4 osób na 1 km²)

Według danych zaczerpniętych z Rocznika Statystycznego (2003r - stan na 31.12.2002r) liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie wynosiła 928 osób.

W gminie Wąchock przypada 129,2 osoby bezrobotne na 1000 mieszkańców.

Jest to wskaźnik wyższy w porównaniu do powiatu starachowickiego (119,3/1000), województwa świętokrzyskiego (101,3/1000) i Polski (84,2/1000).

Wg stanu na 31.12.2001r liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 981 osoby (tj. 133,3/1000 mieszkańców).

W stosunku do roku 2001 poziom bezrobocia nieznacznie zmalał i wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON (wzrost o 42), co jest zjawiskiem pozytywnym i dającym nadzieję na rozwój gminy i zahamowanie bezrobocia.

TAB. 1. Ludność i migracje ludności w 2001 i 2002r.

Gmina	Ludność					
	ogółem	mężczyźni	kobiety	Ludność na 1 km ²	Napływ ludności	Odptyw ludności
Stan na 31.12.2001						
Wąchock	7359	3594	3765	89,7	84	1000
Stan na 31.12.2002r.						
Wąchock	7182	3497	3685	87,6	68	90
Stan na 31.12.2001r.						
Powiat starachowicki	98529	48029	50500	188,0	780	959
Stan na 31.12.2002r.						
Powiat starachowicki	96052	46587	49465	183,3	669	884

Źródło: Rocznik Statystyczny 2002r., 2003r.

Liczba zatrudnionych, wg stanu na 31.12.2002r, wynosiła 619 osób (w tym miasto 354 osób).

Znajdują oni pracę w 503 podmiotach gospodarki narodowej tj.:

- przetwórstwo przemysłowe - 18,49 %
- budownictwo - 8,95 %
- handel i naprawy - 39,17 %
- transport, gospodarka magazynowa i łączność - 7,95 %
- obsługa nieruchomości i firm, nauka - 7,75 %
- pozostałe sekcje - 17,69 %

TAB.2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD

Gminy	ogółem	Z tego					
		Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, gospodarka, magazynowa, łączność	Obsługa nieruchomości i firm, nauka	Pozostałe działalności
Wąchock	503	93	45	197	40	39	89
Powiat	7127	813	733	2650	475	882	1574
Województwo	95538	9599	11309	38365	7440	11714	21111

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2003

Podmioty działające na terenie gminy Wąchock o istotnym znaczeniu dla gospodarki w Gminie to: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Somar”, Sołtysiak Mariusz, Wąchock, Bank Spółdzielczy w Wąchocku, Tartak „Drewmex” w Wąchocku, Zakład Wędliniarski Paweł Nowak w Wąchocku, Firma Przewozowa „Maksymow” w Wąchocku, Zakład Instalacji Sanitarnych co i gaz Adamczyk Witold i Marek, Wąchock, Zakład Kamieniarski Stolarek Edward, Wąchock, „Budromost - Starachowice” - Wytwórnia Mas Bitumicznych, Wąchock, Huta Szkła „Edyta” Gnojewski, Parszów, „Szummar” s.j. Zakład Pracy Chronionej, Parszów, „MEBLEX” PPHU Wielka Wieś, „Polbudrol” APUH, Wąchock, „Gaz-Tur” Zakład Dystrybucji Gazu w Ratajach. Ryszard Stodulski - ślusarstwo, Wąchock, Józef Kopyś- ślusarstwo produkcyjno-usługowe, Wąchock, Edmund Goryca - Zakład Wyrobów Betonowych, Parszów, Paweł

Płatek - Wytwórnia Wód Gazowanych, Wąchock, Mirosław Ułanowicz - Mechanika Pojazdowa i Blacharstwo, Wąchock, Skowronek - Wytwarzanie artykułów z tworzyw sztucznych, Wąchock, Leszek Prosta - ślusarstwo produkcja, materiały budowlane, Wąchock, Mirosław Kowalik - Blacharstwo, lakiernictwo, mechanika pojazdowa, Parszów, Jolanta Głowczyńska - Wyrób betonów i nagrobków, Wąchock, Marek Mazurkiewicz - Produkcja roślin ozdobnych, „Eko-Plast” - Wyrób i montaż stolarki PCV, Wąchock.

II. Zasoby naturalne i stan środowiska

II.1. Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego

Miasto i Gmina Wąchock położone jest w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego i w zachodniej części powiatu starachowickiego i graniczy:

- od północy z gminami Skarżysko-Kamienna i Mirzec
- od wschodu z gminą Starachowice
- od południa z gminami Pawłów i Bodzentyn
- od zachodu z gminami Suchedniów i Skarżysko Kamienna

Gmina leży w obrębie makroregionu Wyżyny Kieleckiej, będącej trzeciorzędowym wypiętrzeniem tektonicznym.

Północna część gminy położona jest w obrębie mezoregionu Przedgórze Łżeckiego zbudowanego ze skał okresu jurajskiego, które tworzą niewysokie monoklinalne wzniesienia o rozciągłości z północnego-zachodu na południowy-wschód.

W obrębie mezoregionu można wyróżnić dwie wyraźne jednostki geomorfologiczne:

- dolina rzeki Kamiennej wypełniona osadami aluwialnymi (torfy, namuły, mady, piaski i żwiry rzeczne o miąższości od kilku do kilkunastu metrów, zalegających na osadach jury dolnej
- powierzchnie zrównań rozwinięte na osadach dolno-jurajskich

Południowa część gminy znajduje się w obrębie Płaskowyzu Suchedniowskiego zbudowanego z masywnych piaskowców dolno-triasowych tworzących rozległe powierzchnie zrównań rozwinięte na w/w utworach.

Obszary leśne zajmują 64,3 % ogólnej powierzchni gminy, przy czym rozkład zalesienia nie jest równomierny, przeważająca część lasów występuje w południowej części gminy będących fragmentem Puszczy Świętokrzyskiej oraz w północnej części gminy będących częścią Puszczy Łżeckiej.

W strukturze użytkowania grunty rolne stanowią 30,4 % ogólnej powierzchni gminy.

Według podziału na regiony klimatyczne, miasto i gmina Wąchock położone jest w regionie śląsko-małopolskim, w krainie Gór Świętokrzyskich (wg komentarza do Mapy Hydrograficznej)

- średnia temp. najzimniejszego miesiąca (styczeń - 3,5°)
- średnia temp. najcieplejszego miesiąca (lipiec + 17,5°)
- średnia roczna ilość opadów - 650 mm
- wilgotność względna w ciągu roku wynosi 81 %

II.2. Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych

Zasoby wód powierzchniowych

Miasto i Gmina Wąchock w całości znajduje się w obrębie działu wodnego II rzędu zlewni rzeki Kamiennej, będącej lewobrzeżnym dopływem Wisły. Obszar ten administracyjnie należy do Regionu Wodnego Środkowej Wisły.

Działy wodne III rzędu tworzą rzeki: Lubianka i Żarnówka, które są prawobrzeżnymi dopływami rz. Kamiennej.

W reżimie hydrologicznym Kamiennej wyróżnia się jeden wyraźny okres zwiększonego odpływu i jeden okres niżówkowy, najniższe średnie miesięczne przepływy występują we wrześniu.

W październiku rozpoczyna się wzrost przepływu trwający całą zimę z kulminacją w marcu, w kwietniu zaznacza się spadek trwający do czerwca i następnie w lipcu następuje wzrost przepływów.

Maksymalne wielkości przepływów związane są z opadami w czerwcu i lipcu, wezbrania roztopowe osiągają połowę wysokości wezbrań opadowych.

W obrębie zlewni okresowo występują opady nawałne powodujące gwałtowne wezbrania małych cieków. Wielki wielki przepływ rz. Kamiennej w Wąchocku wynosi 140 m³/s, a maksymalny odpływ jednostkowy wynosi 200-500 dm³/s/km², średni średni przepływ wynosi 3,17 m³/s, natomiast najniższy przepływ na rz. Kamiennej wynosi 0,29 m³/s, a minimalny odpływ jednostkowy wynosi 0,75-0,50 dm³/s/km².

Wody powierzchniowe stojące reprezentowane są również przez niewielkie oczka wodne, stawy i inne zbiorniki wodne.

Zarządcami wód powierzchniowych są: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (rz. Kamienna), Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (rz. Lubianka i Żarnówka).

Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są nie oczyszczone ścieki komunalne, przemysłowe, spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, komunikacyjnych, przemysłowych, dopływ zanieczyszczonych wód powierzchniowych spoza terenu gminy.

Wg stanu na 31.12.2003r długość sieci wynosiła:

- kanalizacji sanitarnej rozdzielcza 32,7 km; przyłącza 13,7 km, ilość przyłączy 745 sztuk,

Gmina nie posiada kanalizacji ogólnospławnej.

W centralnej części Wąchocka istnieje kanalizacja deszczowa o długości 600 m odprowadzająca nie oczyszczone ścieki deszczowe do rz. Kamiennej.

Ścieki w ilości 33,7 tys m³ odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Starachowicach.

Starachowice mają własną oczyszczalnię ścieków komunalnych, biologiczno-mechaniczno-chemiczną o max. wydajności 29 000 m³/dobę, (średnia wydajność 24 000 m³/dobę) eksploatowaną przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Starachowicach.

Stopień wykorzystania oczyszczalni wynosi 60 %, na dobę doprowadzanych jest 14 000 m³ ścieków.

Ilość bezodpływowych zbiorników ścieków na terenie gminy wynosi 800 sztuk.

Gmina Wąchock należy do Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji, do którego należą również gminy: Starachowice, Mirzec i Brody.

Jakość wód powierzchniowych

Na terenie miasta i gminy Wąchock znajduje się punkt sieci monitoringu krajowego wód powierzchniowych na rzece Kamiennej.

TAB. 3. Punkt sieci krajowego monitoringu wód powierzchniowych.

Nazwa rzeki	km biegu rzeki	Rodzaj monit*/zakres	Nazwa i położenie punktu pomiarowo-kontrolnego	Planowana klasa
Kamienna	95,2	K	Wąchock (wodowskaz)	I

Wg WIOŚ 2003 wody w rz. Kamiennej w punkcie w Wąchocku mają planowaną klasę czystości I.

Wg klasyfikacji fizyko-chemicznej woda w rz. Kamiennej w Wąchocku jest pozaklasowa.

Wg klasyfikacji bakteriologicznej woda w rz. Kamiennej do punktu pomiarowego w Wąchocku została zaliczona do klasy II, poniżej tego punktu do klasy III.

Wg klasyfikacji ogólnej woda w rz. Kamiennej jest pozaklasowa.

Wskaźniki decydujące o klasie czystości rzeki Kamiennej to: azotyny, fosfor og. i m.Coli.

Ochrona przeciwpowodziowa

Ochrona ludzi i mienia przed powodzią realizowana jest przez dwustopniowe ukształtowanie koryta rz. Kamiennej na niektórych odcinkach oraz przez działania organizacyjne (wczesne ostrzeżenie, obserwacja przepływów itp.).

W gminie Wąchock brak jest wałów przeciwpowodziowych.

Głównym źródłem zagrożenia powodziowego dla Wąchocka jest rzeka Kamienna.

Potencjalna groźba powodzi może nastąpić w wyniku gwałtownego wezbrania wody powyżej Wąchocka.

Głównym kierunkiem działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej będzie ograniczanie i eliminowanie zabudowy z obszarów zagrożonych osiągnane w wyniku uwzględniania zasięgu tych obszarów oraz obowiązujących w ich obrębie warunków ochrony przeciwpowodziowej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, planach miejscowych oraz decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów.

Planowana jest budowa zbiornika małej retencji w Wąchocku.

Ważnym elementem w przeciwdziałaniu zagrożeniom powodziowym jest prowadzenie obserwacji stanu wód powierzchniowych na wodowskazie zlokalizowanym w Wąchocku.

Mieszkańcy i użytkownicy terenów zagrożonych powinni być systematycznie informowani o:

- potencjalnym i rzeczywistym zasięgu powodzi;
- lokalnym systemie ochrony p.p.;
- właściwych sposobach zachowania się podczas powodzi;
- metodach zabezpieczenia się w tym okresie;
- metodach zabezpieczenia budynków przed powodzią;
- metodach likwidacji jej skutków.

Plany ochrony przeciwpowodziowej dla Regionu Środkowej Wisły opracowuje Dyrektor Rejonowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie w oparciu o dokumentację hydrologiczną.

Zasoby wód podziemnych

W podziale na jednostki hydrogeologiczne miasto i gmina Wąchock mieści się w subregionie świętokrzyskim regionu środkowopolskiego

W obrębie miasta i gminy występuje strefa użytkowych zbiorników wód podziemnych (UZWP) związanych z dolno-triasowymi i dolno-jurajskimi piaskowcami, w których występują wody porowo-szczelinowe oraz czwartorzędowymi piaskami i żwirami rzecznyymi w dolinie rz. Kamiennej, w których występują wody porowe. Istnieje możliwość wykorzystania tych wód do zaopatrzenia zbiorowego.

Wody podziemne UZWP są narażone na przedostawanie się zanieczyszczeń z powierzchni terenu, gdyż na obszarach ich występowania brak jest naturalnej izolacji z gruntów spoiстых (glin, ilów) lub ta izolacja ma małą miąższość i nie zabezpiecza w dostatecznym stopniu przed przenikaniem zanieczyszczeń.

Dodatkowym czynnikiem zwiększającym możliwość migracji jest występowanie uskoków.

Użytkowe znaczenie posiadają wody podziemne występujące w utworach triasu dolnego i jury dolnej.

Znaczenie użytkowe posiada też czwartorzędowy poziom wodonośny w aluwiach rzeki Kamiennej.

Zasilanie warstw wodonośnych odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych.

Jest ono bezpośrednie na ich wychodniach lub pośrednie poprzez nieciągły nadkład osadów czwartorzędowych o miąższości od kilku do około 20 m.

Zwierciadło wód podziemnych w poziomie czwartorzędowym jest swobodne, natomiast w poziomach dolnojurajskim i dolnotriasowym często jest napięte.

Wody występujące w czwartorzędowych aluwiach rzeki Kamiennej mają lokalne znaczenie użytkowe.

Utwory wodonośne są zbudowane z piasków z wkładkami żwirów.

Wydajność studni czwartorzędowych waha się od 0,8m³/h do 25,1m³/h

Miąższość warstw wodonośnych dochodzi do 21 m.

Dolnojurajski poziom wodonośny występuje w północno-wschodniej części gminy.

Tworzą go piaskowce przewarstwiane mułowcami i ilowcami. Zwierciadło wody jest napięte i występuje tu na głębokości od 5,0 do 50,0m. Wydajność studni wynosi od 3,5m³/h do 93,4m³/h.

Triasowy poziom wodonośny występuje w centralnej i południowej części Wąchocka i związany jest z osadami pstrygo piaskowca wykształconego w postaci przewarstwiających się kompleksów piaskowcowych i mułowcowo-iłowcowych, zaburzonych siecią uskoków. Wydajność studni waha się od 2,8m³/h do 90m³/h.

Na terenie miasta i gminy Wąchock ujęcia wód podziemnych znajdują się w:

- Ratajach o wydajności 93 m³/h
- Wielkiej Wsi o wydajności 84 m³/h

Ujęcia te posiadają jedynie strefy ochrony bezpośredniej, nie posiadają stacji uzdatniania wody.

Wielkość wydobycia w 2003r. wynosiła 157 900 m³/r, z czego:

- woda dostarczona 111 600 m³/r
  - w tym do gospodarstw domowych 93 900 m³/r
  - pozostałe 17 700 m³/r

Wschodni teren gminy zaopatrywany jest w wodę z sieci miejskiej Starachowic podłączonej do ujęcia w Trębowcu.

Miejscowość Parszów zaopatrywana jest w wodę z ujęcia w Skarżysku-Kamiennej.

Sprawami gospodarki i ochroną wód zajmuje się wg nowych rozwiązań prawnych Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie. W Ostrowcu Świętokrzyskim ma siedzibę Inspektorat RZGW.

Plany gospodarki zasobami wody powierzchniowej i podziemnej, które stanowią podstawę do opracowania warunków korzystania z wód regionu lub zlewni opracowuje Dyrektor Rejonowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie w oparciu o dokumentację hydrologiczną.

Źródła zanieczyszczeń wód podziemnych

Źródłem zanieczyszczeń wód podziemnych są: infiltrujące wody opadowe i roztopowe z terenów rolniczych, przemysłowych i komunikacyjnych, przecieki z nieszczelnych instalacji kanalizacyjnych, odcieki z nieszczelnych szamb, wycieki ze zbiorników i instalacji technologicznych (np. paliwowych), odcieki ze składowiska odpadów w Marcinkowie.

Jakość wód podziemnych

Na terenie miasta i gminy Wąchock znajduje się punkt kontrolno-pomiarowy sieci regionalnego monitoringu jakości wód podziemnych.

TAB. 4. Jakość wód podziemnych określona jest na podstawie monitoringu prowadzonego przez PIG

Nr punktu sieci RMWP(św)	Nr pkt do 1999r	Miejscowość, gmina	Właściciel punktu (użytkownik)	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Głębokość filtra od-do [m]	Rodzaj punktu
21	k/ 42	Wielka Wieś gm. Wąchock	wodociąg wiejski	T ₁	62,6-75,6	studnia głębinowa

Źródło: WIOŚ 2003

Poniżej przedstawia się klasyfikację chemiczną wody w punkcie monitoringu w Wielkiej Wsi.

TAB. 5. Klasyfikacja chemiczna wody, jej jakość i wykaz przekroczeń dopuszczalnych własności fizycznych i chemicznych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w punkcie monitoringu w Wielkiej Wsi.

Nr punktu RMWP(św)	Miejscowość, gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Typ chemiczny wody wg Altowskiego-Szwieca	Klasa jakości wody (PIOŚ 1995)	Przekroczenia dopuszczalnych zawartości w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi
21	Wielka Wieś gm. Wąchock	T ₁	HCO ₃ -Na-Ca	Ib	odpowiada normie

Źródło: WIOŚ 2003

Wody podziemne charakteryzują się dobrą jakością i przeważnie występują w klasie Ib i spełniają wymagania norm wody pitnej.

Wyniki badań w lokalnej sieci monitoringu w rejonie składowiska odpadów w Marcinkowie wykazują jego oddziaływanie na wody podziemne. W zakresie wskaźników tj. ogólny węgiel organiczny i amoniak wody podziemne zalicza się do V klasy czystości.

II.3. Zasoby kopalin

Na terenie miasta i gminy udokumentowano złoża kamieni drogowych i budowlanych (piaskowców), glin ceramicznych do produkcji wyrobów kamionkowych, surowców ilastych ceramiki budowlanej i kruszyw naturalnych (piasków).

TAB. 6. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Wąchock

Nazwa złoża	Rodzaj dokumentacji	Zasoby	Powierzchnia	Koncesja na wydobywanie	Przydatność kopaliny	Stan eksploatacji
Kamienie drogowe i budowlane - piaskowce						
Parszów	Dok. geol. w kat C ₁	59 000 Mg	3 300 m ²	starosty	do budownictwa i drogownictwa	nie eksploatowane
Wąchock	Karta rejestracyjna	334 000 Mg	9 400 m ²	nie ma		eksploatacja zaniechana
Gliny ceramiczne do produkcji wyrobów kamionkowych						
Majków	Dok. geol. w kat. B + C ₁	17 000 182 Mg	1 690 900 m ²	nie występowało		nie eksploatowane
Parszów - Szkleniec	Dok. geol. w kat. B + C ₁	3 935 Mg	275 700 m ²	nie ma		nie eksploatowane
Surowce ilaste ceramiki budowlanej						
Węglów	Dok. geol. B + C ₁ + C ₂	2 270 000 Mg	195 400 m ²	nie występowało		nie eksploatowane
Kruszywo naturalne - piaski						
Marcinków	Dok. geol. C ₁ + C ₂	8 594 000 Mg	299 800 m ²	nie występowało		nie eksploatowane
Marcinków Dolny	Karta rejestracyjna	2 426 000 Mg	110 500 m ²	nie występowało		nie eksploatowane
Marcinków Dolny II	Dok. geol. w kat. C ₁	464 000 Mg		wojewody		eksploatowane

Zasoby kopalin podano wg bilansu zasobów kopalin na dzień 31.12.2002r.

Eksploatacja kopalin na niewielką skalę ma niewielki wpływ na środowisko, gdyż obejmuje niewielkie obszary i skala przekształceń terenu jest nieznaczna.

Problem odpadów z eksploatacji praktycznie nie istnieje, gdyż usuwana warstwa próchniczna jest wykorzystywana do rekultywacji wyrobiska.

Eksploatacja kruszywa naturalnego prowadzona jest obecnie na złożu Marcinków Dolny II.

Koncesje na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin wydają Starosta Starachowicki, Wojewoda Świętokrzyski i Minister Środowiska.

II.4. Obszary leśne

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej lasy miasta i gminy Wąchock położone są na terenie VI Krainy Małopolskiej w dwóch dzielnicach przyrodniczo-leśnych:

- w 2 Dzielnicy Gór Świętokrzyskich (mezoregion Puszczy Świętokrzyskiej),
- w 3 Dzielnicy Radomsko-Iłżeckiej (mezoregion Przedgórze Iłżeckiego);

Powierzchnia lasów na terenie gminy Wąchock wynosi 5 266 ha co stanowi 64,3 % powierzchni gminy.

Lasy obejmujące południową część gminy znajdują się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Skarżysko i Nadleśnictwa Suchedniów i położone są na obszarze Sieradowickiego Parku Krajobrazowego. Lasy znajdujące się w północno-wschodniej części gminy objęte są zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa Starachowice (tj. znajdują się w otulinie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego).

Na terenie miasta i gminy Wąchock występuje przewaga lasów iglastych i mieszanych.

Występują enklawy lasów liściastych - bukowych i dębowych.

Lasy iglaste z przewagą sosny, pozostałe gatunki to jodła, świerk, modrzew.

Lasy mieszane z przewagą sosny pozostałe gatunki to brzoza, świerk, jodła, grab, buk, jawor, lipa, je-sion, olcha

Gospodarka leśna prowadzona jest wg planów urządzenia lasów.

Obszary leśne położone w północno -wschodniej części gminy znajdują się w obrębie Nadleśnictwa Starachowice, natomiast lasy w południowej części gminy należą do Nadleśnictwa Skarżysko-Kamienna.

Zalesianie

Wg Krajowego Programu Zwiększania Lesistości wskaźnik zalesienia w 2020 roku powinien wynosić 30 %, a po 2050 roku 33 %.

Aktualnie lasy zajmują 64,3 % powierzchni gminy.

Wg „Studium uwarunkowań...” do zalesienia powinny być przeznaczone głównie gleby VI i VIz (powierzchnia 321,65 ha) klasy bonitacyjnej, co stanowi 3,9 % powierzchni gminy.

Obszarami wskazanymi do zalesień są obszary źródliskowe oraz tereny doliny rzeki Kamiennej.

II.5. Gleby

Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Miasto i Gmina Wąchock znajduje się (wg IUNG Puławy 1984) w obrębie regionu starachowicko-ostrowieckiego - gdzie wyróżnia się obszary:

- obszar doliny rz. Kamiennej, gdzie przeważają gleby napływowe typu mady, gleby hydrogeniczne: mułowo-torfowe, torfowo-mułowe, gleby torfowisk niskich i gleby murszowate
- obszar denudacyjny, na którym występują gleby brunatne kwaśne, oraz gleby bielcowe

Poniżej przedstawia się strukturę użytkowania gruntów rolnych w mieście i gminie Wąchock:

Miasto i Gmina Wąchock ogółem - 8 182 ha w tym:

A/ Użytki rolne - 2 492 ha (co stanowi 30,4 % ogólnej pow. gminy), w tym:

- grunty orne - 1 355 ha,
- sady - 32 ha,
- łąki trwałe - 369 ha,
- pastwiska - 528 ha,
- grunty orne zabudowane - 204 ha,
- grunty pod rowami - 3 ha
- grunty pod stawami - 1 ha,

B/ Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 5 340 ha, w tym:

- lasy - 5 266 ha,
- grunty zadrzewione i zakrzewione - 74 ha,

C/ Grunty zabudowane i zurbanizowane - 223 ha, w tym:

- tereny mieszkaniowe - 10 ha,
- tereny przemysłowe - 16 ha,
- inne tereny zabudowane - 6 ha,
- tereny kolejowe - 54 ha,
- tereny pod drogami - 128 ha,
- tereny rekreacyjne i wypoczynkowe - 6 ha
- użytki kopalne - 3 ha

D/ Grunty pod wodami - 34 ha, w tym:

- grunty pod wodami płynącymi - 34 ha

E/ Nieużytki - 75 ha

F/ Tereny różne - 16 ha

G/ Użytki ekologiczne - 3 ha

TAB. 7. Klasy bonitacyjne gleb gruntów ornych w gminie Wąchock

Gmina	Klasy gleb (w ha)				
	III	IV	V	VI	VIz
Wąchock	183,88	606,05	710,01	251,92	69,73

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wąchock.

Gleby dobre (kl. III) stanowią ogółem 2,23 %, gleby średnie (kl. IV) 7,4 %, gleby słabe (kl. V, VI i VIz) 12,6 % powierzchni gminy. Gleby klasy III oraz IV (wytworzone z gruntów organicznych) podlegają ochronie na mocy Ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Grunty rolne w obrębie miasta i gminy Wąchock zajmują 30,4 % ogólnej powierzchni.

Jakość gleb

Poniżej przedstawia się wyniki badań gleb w rejonie miasta i gminy Wąchock.

TAB. 8. Zestawienie wyników badań gleb w rejonie Wąchocka na podstawie krajowego monitoringu gleb.

Lokalizacja badań (Nr punktu)	Rok badań	pH w KCl	Zawartość metali ciężkich w mg/kg gleby i stopień zanieczyszczenia						Zawartość siarki S-SO ₄ w mg/100g gleby i stopień zanieczyszczenia	Zawartość WWA w µg/kg gleby i stopień zanieczyszczenia
			Cd	Cu	Cr	Ni	Pb	Zn		
Wąchock Stary Dwór gmina Wąchock (265)	1995	4,5	0,24 0	28,3 I	5,8 0	2,8 0	10,4 0	31,0 0	0,88 I	1449 III
	2000	4,3	0,17 0	30,0 I	4,3 0	2,6 0	10,4 0	28,6 0	0,75 I	1065 III

Źródło: WIOŚ 2002r.

W punkcie monitoringu krajowego w Wąchocku gleby nie wykazują zanieczyszczeń kadm, chromem, niklem, ołowiem i cynkiem.

Stwierdzono podwyższoną zawartość miedzi oraz wykazują średnie zanieczyszczenie (wg klasyfikacji WIOŚ - stopień III zanieczyszczeń) węglowodorami aromatycznymi.

TAB. 9. Zestawienie wyników badań gleb w rejonie Wąchocka

Miejsce poboru próby, rodzaj użytku	Rok badań	pH w KCl	Oznaczenia					
			Cu	Ni	Zn	Pb	Cr	Cd
			Stężenie w mg/kg - stopień zanieczyszczenia					
Rataje grunt orny	1996	4,6	7,3 0	9,6 0	15,3 0	25,6 0	10,0 0	0,3 0
	2001	7,5	6,1 0	8,4 0	41,1 0	10,0 0	13,3 0	0,1 0
Wąchock grunt orny	1996	7,8	4,5 0	5,1 0	39,5 0	16,1 0	4,3 0	0,2 0
	2001	7,3	15,4 0	9,4 0	85,6 I	19,9 0	12,6 0	0,2 0

Źródło: WIOŚ 2002r.

W punktach badawczych monitoringu gleb w Ratajach i Wąchocku jedynie w Wąchocku w 2001r. stwierdzono podwyższoną zawartość cynku.

Badania gleb są wykonywane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska co 5 lat i następne badania będą wykonane w 2006 roku.

Wyniki badań chemizmu gleb przeprowadzone przez Państwowy Instytut Geologiczny i przedstawione w Atlasie Geochemicznym Polski (1995r.) wykazują, że zawartości substancji zanieczyszczających w Wąchocku są niższe od dopuszczalnych.

II.6. Powietrze

Zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska przyrodniczego. Ponadto wpływają na zmiany klimatu oraz wywołują niekorzystne procesy w ochronnej warstwie ozonowej.

Ważną cechą zanieczyszczeń powietrza jest możliwość ich przenoszenia na znaczne odległości. O jakości powietrza na terenie miasta i gminy Wąchock decydują nie tylko miejscowe emisje, ale i zanieczyszczenia pochodzące z zewnątrz, szczególnie z województwa łódzkiego oraz z powiatów koneckiego i skarżyskiego (wg „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”).

Źródła zanieczyszczeń

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w Wąchocku są:

- energetyczne
  - kotłownie lokalne i paleniska domowe
- przemysłowe
  - Huta Szkła „Edyta” w Parszowie
  - Odlewnia Żeliwa w Parszowie
  - Stacja paliw „Kazpol” w Parszowie
  - Wytwórnia Mas Bitumicznych „Budromost” w Wąchocku
- komunikacyjne
  - droga krajowa nr 42 - 11, 265 km,
- drogi powiatowe - 23,595 km,
- drogi gminne - 39,269 km
- emisja niezorganizowana
  - składowisko odpadów w Marcinkowie,
  - składowiska materiałów opałowych, budowlanych,
  - inne

Instytucje zarządzane przez Gminę do ogrzewania wykorzystują gaz ziemny.

Emisja zanieczyszczeń

Wpływ na stan jakości powietrza ma również niska emisja pochodząca z gospodarstw indywidualnych, które w przeważającej ilości wykorzystują, jako źródło energii, węgiel kamienny, często gorszego gatunku, szczególnie wpływ tej emisji uwidacznia się w okresie zimowym. Stosowanie gazu ziemnego znacznie wpływa na ograniczenie ilości zanieczyszczeń dostających się do powietrza, stopień zgazyfikowania miasta i gminy Wąchock wynosi 33 %.

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, szczególnie w rejonie drogi krajowej.

Ocena stanu jakości powietrza

Podstawowym parametrem charakteryzującym stan czystości powietrza jest emisja definiowana jako średnie stężenie substancji w powietrzu w określonym czasie.

Ocenę stanu powietrza przeprowadza się w strefach, którymi są powiaty.

Poniżej zamieszcza się wyniki klasyfikacji dla powiatu starachowickiego, a tym samym dla Miasta i Gminy Wąchock.

TAB. 10. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla strefy powiatu starachowickiego, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia w roku 2002.

Kod strefy/powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy							Klasa ogólna strefy
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	
4.26.34.11	A	A	A	A	A	A	A	A

Źródło: WIOŚ Kielce

TAB. 11. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla strefy powiatu starachowickiego, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w roku 2002.

Kod strefy/powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			Klasa ogólna strefy
	SO ₂	NO _x	O ₃	
4.26.34.11	A	A	A	A

Źródło: WIOŚ Kielce

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Powiat starachowicki, a tym samym Miasto i Gmina Wąchock znajduje się w strefie o nie przekroczonych poziomach dopuszczalnych stężeń substancji.

Zakres działań dla klasy tej strefy obejmuje utrzymanie powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Dla strefy powiatu i tym samym dla Wąchocka nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza.

II.7. Hałas

Hałas działa niekorzystnie na organizm ludzki i uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko.

Podstawowym aktem prawnym jest Prawo Ochrony Środowiska, wg którego ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie
- na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Obiekty przemysłowe, ruch drogowy i kolejowy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.

Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość   L_{Aeq} < 52dB
- średnia uciążliwość   52dB < L_{Aeq} < 62dB
- duża uciążliwość   63dB < L_{Aeq} < 70dB
- bardzo duża uciążliwość   L_{Aeq} > 70dB

Źródła hałasu

Wyróżnia się następujące źródła hałasu:

Hałas komunikacyjny

Przez teren gminy (stan na 31.12.2003r) przebiegają:

- droga krajowa nr 42 - 11, 281 km,
- drogi powiatowe - 23,595 km,
- drogi gminne - 39,269 km

Obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji, konsekwencją tego jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do 22⁰⁰ włącznie,

- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- wzrost populacji zamieszkałych przy głównych drogach i ulicach,
- wzrost uciążliwości hałasu na terenach wypoczynkowych.

Hałas kolejowy.

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowej.

Przez teren Miasta i Gminy Wąchock przebiega linia kolejowa Skarżysko Kamienna - Rozwadów.

Generalnie w całej Polsce hałas kolejowy kształtuje się na jednakowym poziomie.

W porze nocnej hałas pochodzący od linii kolejowej może przekraczać dopuszczalną wartość 50dB w odległości do około 80m od osi torów. Lokalnie mogą wystąpić niekorzystne zmiany ze względu na, stan infrastruktury (torowiska), prędkości przejazdu, rodzaju taboru kolejowego, stanu taboru kolejowego, położenia torowiska (nasyp, wawóz, teren płaski).

Jakość środowiska pod względem hałasu

W 1998 roku opracowano plan akustyczny dla Miasta i Gminy Wąchock, w którym przebadano 96,5 % wszystkich dróg. Na podstawie badań stwierdzono, że 97,4 % ludności miasta narażone jest na bezpośrednie i stałe oddziaływanie hałasu. W rejonach, w których równoważny poziom hałasu przekracza 60,0 dB znajduje się 44,4 % ogólnej liczby mieszkańców.

Równoważny poziom hałasu w przedziale od 60,1 do 70 dB stwierdzono na 22 % wszystkich odcinków pomiarowych. Wartości te stwierdzono na ulicach: Kolejowa, Krzemienica, Langiewiczza, Nadrzeczna, Sandomierska, Św. Rocha i Tysiąclecia.

Wartości powyżej 70 dB stwierdzono na ulicach Kieleckiej i Starachowickiej.

W 2003 roku WIOŚ wykonał badania wzdłuż drogi krajowej nr 42.

Na odcinku drogi krajowej nr 42 znajdującym się w granicach administracyjnych gminy Wąchock równoważny poziom dźwięku A w porze dziennej wynosi:

- w odległości 1 m od jezdni mieści się w przedziale 70,1 - 75 dB,
  - pomiar na pierwszej linii zabudowy wynosi poniżej 65,1 - 70 dB,
- Uzyskane wartości nie przekraczają progowych wartości hałasu.

II.8. Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne wytwarzają promieniowanie niejonizujące o częstotliwości 1-10¹⁶ Hz, która niekorzystnie wpływa na organizmy żywe powodując przepływ prądów elektrycznych wywołujących zakłócenia działania układu nerwowego i układu krążenia. Energia ta nie ma właściwości jonizacji cząstek materii.

Źródła promieniowania

Na terenie miasta głównymi źródłami niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linia energetyczna 110 kV
- linia energetyczna 200 kV
- stacja bazowa telefonii komórkowej

Jakość środowiska ze względu na promieniowanie

Na terenach zabudowy mieszkaniowej, a także na obszarach, na których znajdują się szkoły, wartość graniczna natężenia składowej elektrycznej elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50 Hz, wynosi 1kV/m, natomiast składowa magnetyczna nie powinna przekroczyć poziomu 80 A/m.

Szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 o 37 m od osi linii w obie strony.

Uciążliwość stacji redukcyjnych zamyka się w granicach obiektu.

Z raportów oddziaływania na środowisko stacji bazowych telefonii cyfrowej wynika, że funkcjonowanie ich nie naraża osób postronnych na oddziaływanie pól elektromagnetycznych oraz na pogorszenie stanu poszczególnych komponentów środowiska.

W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM, znajdujących się w miastach, a więc najbardziej rozpowszechnionych pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych w praktyce nie występują dalej niż 25 metrów od anten na wysokości zainstalowania tych anten.

Gwałtowny wzrost zapotrzebowania na usługi radiokomunikacji, dalszy rozwój systemów telefonii komórkowych, a także poprawa zasilania elektroenergetycznego niektórych obszarów miasta i gminy spowoduje powiększenie obszarów objętych emisją promieniowania elektromagnetycznego.

Monitoring pól elektromagnetycznych będzie prowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska Kielce.

II.9. Ochrona przyrody

Na terenie miasta i gminy Wąchock wyróżnia się następujące formy ochrony przyrody:

Park Krajobrazowy z otuliną

- Sieradowicki Park Krajobrazowy położony jest między doliną rzeki Kamiennej (od północy), a Doliną Bodzentyńską (na południu). Rzeźbę terenu Parku ukształtowały pagórkowate tereny Wzgórz Suchedniowskich i pokryte zwartym kompleksem leśnym. Tereny Pasma Sieradowickiego obejmują 51,2 % powierzchni gminy, a wraz z otuliną 74,3% powierzchni ogólnej gminy. W obrębie otuliny utworzono obszar chronionego krajobrazu. Skupia bogactwo i różnorodność ekosystemów zbliżonych do naturalnych o wysokich wartościach przyrodniczych. W jego obrębie znajdują się obszary i elementy objęte ochroną konserwatorską. Obowiązuje bezwzględna ochrona obszarów źródłiskowych i podlegających erozji. Działania ochronne polegają na utrzymaniu wszelkich form ochrony konserwatorskiej, a także na tzw. „ekologizacji” gospodarki leśnej. Park stanowi ważny regionalny węzeł hydrograficzny i obszar źródłiskowy dla prawobrzeżnych dopływów Kamiennej (Żarnówki, Lubianki, Świśliny). Głównym bogactwem przyrodniczym są cenne pod względem siedliskowym i gospodarczym drzewostany, a także naturalne wychodnie skał z różnych okresów dziejów Ziemi. Przeważają tu lasy mieszane świeże oraz lasy mieszane z udziałem jodły i modrzewia. Wyjątkowym bogactwem odznacza się runo leśne, w którym spośród 52 gatunków prawnie chronionych, 42 objęte są prawną ochroną całkowitą. Wśród nich występują: paprocie, widłaki, a z roślin kwiatowych m.in. - goździk kosmaty, pluskwica europejska, tojad dzióbaty, powojnik prosty, sasanka wiosenna i otwarta, rosziczka długolistna, parzydło leśne, wawrzynek wilczczyko, bluszcz pospolity, naparstnica zwyczajna, gnidosz rozesłany i królewski, storczyki podkolany. Wśród zwierząt ochronie podlegają; z ptaków: bocian biały i czarny, myszołów zwyczajny, jastrząb gołębiarz, kruk, sikory, drozdy, rudzik pliszka, kopciuszek, kos, dzierzba, muchołówka, dzięcioł, zimorodek, dudek, zięba, jaskółka, słonka, kuropatwa, bażant, cietrzew, z ssaków: kret, jeż, ryjówka, nietoperz, kuna domowa, łasica, gronostaj, z płazów: żaba, rzekotka drzewna, ropucha z gadów jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata, z owadów: biegacz, trzmieł motyl- mieniak i paź królowej.
- Otulina Parku Krajobrazowego stanowi ochronną strefę buforową dla Parku i posiada wiele znaczących wartości przyrodniczo-krajobrazowych;

Rezerwat przyrody

- Wykus - rezerwat leśny, częściowy (leśnictwo Kaczka i Sieradowice), położony na terenie gmin: Wąchock (20,49 ha) i Bodzentyn.

Obszar chronionego krajobrazu

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej znajduje się w północno-zachodniej części gminy. Obszar ten ma na celu odtworzenie i zachowanie przez dolinę funkcji korytarza ekologicznego oraz ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, powinien on spełniać ponadto rolę klimatotwórczą i aerosanitarną,
- Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący otulinę Sieradowickiego Parku Krajobrazowego.

Pomniki przyrody

- skałka „Cygańska Kapa” - wychodnie piaskowców dolno-triasowych - Leśnictwo Węglów
- skałki „Biały Kamień” - piaskowce dolno-triasowe - Leśnictwo Węglów
- dwa dęby szypułkowe i dwie lipy drobnolistne w Parszowie
- pięć lip w Ratajach

- sosna na polanie Langiewicza - Leśnictwo Węglów
- dąb szypułkowy w Ratajach
- profil geologiczny - osady plejstocenu i triasu w Wąchocku
- odsłonięcie geologiczne (stary kamieniołom) piaskowców jurajskich w Wąchocku

Stanowiska dokumentacyjne

- nieczynny kamieniołom piaskowców dolno-triasowych w Wąchocku ul. Sandomierska
- skałka szarych piaskowców w Parszowie ul. Górna

Użytki ekologiczne

- śródleśne bagno - 0,32 ha - Leśnictwo Kaczka
- śródleśne bagno - 0,57 ha - Leśnictwo Kaczka
- śródleśne bagno - 0,20 ha - Leśnictwo Kaczka
- śródleśne bagno - 1,57 ha - Leśnictwo Kaczka
- śródleśne bagno - 0,52 ha - Leśnictwo Kaczka
- wąż lessowy „Roćław”

Szlaki turystyczne piesze

- Czarny: Starachowice - Polana Langiewicza - Wykus
- Niebieski: Wąchock - Rataje - Polana Langiewicza - Wykus - Sieradowice - Cedzyna
- Zielony: Skarżysko Zachodnie - Suchedniów - Mostki - Wykus

Szlaki turystyczne rowerowe

- Czerwony: „Rowerem wokół Starachowic” Wąchock - Rataje - Polana Langiewicza - Zalew „Mostki” - Kaczka - Pomnik „Zjawy” - Rezerwat Wykus - Lasy Siekierzyńskie - Bronkowice - Radkowice - Zalew „Lubianka”, Zalew „Pasternik” - tereny miejskie Starachowic - Lipie - Lasy Ilżeckie - Wąchock
- Niebieski: „Śladami zabytków doliny Kamiennej” Skarżysko - Kamienna - Marcinków - Wąchock - Starachowice - Ostrowiec Św.

Ścieżki dydaktyczne

Trasa: Wąchock - Wąż lessowy Roćław - Rataje - Polana Langiewicza - Wykus.

Na trasie zlokalizowane są następujące przystanki:

1. Przemysłowy Zakład Metalurgiczny z 1833r., Pałac Schoenberga
2. Zespół Klasztorny Ojców Cystersów, więz szypułkowy
3. Wąż lessowy „Roćław”
4. Dąb szypułkowy
5. Park przydworski w Ratajach
6. Ekosystem pola i łąki
7. Ekosystem leśny
8. Wyrobiska po wydobywanych złożach piasku
9. Polana Langiewicza
10. Brzoza o pniu prawie w całości pokrytym porostami
11. Rezerwat leśny Wykus
12. Polana w pobliżu traktu leśnego

W systemie ochrony przyrody szczególnie wyróżnia się korytarz ekologiczny rzeki Kamiennej pełniący ważną rolę przyrodniczą, krajobrazową i klimatotwórczą.

Ważnym zagadnieniem w zagospodarowaniu tych terenów jest zachowanie ciągłości tego korytarza.

II.10. Gospodarka odpadami

Gmina Wąchock posiada na swoim terenie, w miejscowości Marcinków składowisko odpadów komunalnych. Składowisko eksploatowane jest przez miasto Starachowice na podstawie porozumienia pomiędzy Gminą Wąchock a Gminą Starachowice. Porozumienie to zostało zatwierdzone uchwałami obu rad i obowiązuje do 2010r.

Miasto Starachowice jest właścicielem budynków, czaszy i infrastruktury, a Gmina Wąchock gruntów. Składowisko jest administrowane przez Spółkę „KOMpur” ze Starachowic.

W wyniku realizacji Decyzji Starosty Starachowickiego z dnia 13.02.2002r nr RO.I/7647-16/2002 został opracowany, przez Główny Instytut Górnictwa z Katowic, przegląd ekologiczny składowiska. Zgodnie z zapisami zawartymi w „Przeglądzie ekologicznym składowiska odpadów komunalnych w Marcinkowie”:

- „... Składowisko odpadów komunalnych w Marcinkowie funkcjonuje od 1983r jako składowisko międzygminne przyjmujące odpady z miasta Starachowice oraz gmin ościennych Wąchocka, Brodów i Mirca. Przedmiotowe składowisko o charakterze nadpoziomowo-podpoziomowym zlokalizowane zostało częściowo w miejscu byłego wyrobiska po eksploatacji piasku.
- składowisko w Marcinkowie zaprojektowane przed kilkunastu laty nie spełnia współczesnych wymagań ekologicznych. Istniejący sposób konstrukcji składowiska jest niewystarczający z punktu widzenia ochrony środowiska i odbiega od rozwiązań technologicznych stosowanych w chwili obecnej w praktyce krajowej. Brak uszczelnienia dna składowiska oraz brak systemu ujmowania i odprowadzania całości odcieków pozwala stwierdzić, że eksploatowane składowisko oddziałuje w sposób niekontrolowany na środowisko gruntowo-wodne powodując jego zanieczyszczenie infiltracją odcieków ze składowiska oraz infiltracją wód z opadów atmosferycznych przenikających w głąb składowiska i dalej do wód podziemnych.
- dla celów kontroli i oceny wpływu składowiska na wody podziemne należy prowadzić badania monitoringowe obejmujące co najmniej: badania wód podziemnych w istniejących piezometrach oraz badania odcieków ze studzienek drenażowych zlokalizowanych wzdłuż obwałowania składowiska...
- istniejące składowisko w Marcinkowie wymaga modernizacji i rozbudowy poprzez przystosowanie do dalszego nadpoziomowego składowania....Składowisko ze szczelnym, izolowanym podłożem oraz skarpami bocznymi uniemożliwi przenikanie nowych zanieczyszczeń do gruntu i wód podziemnych....”

W październiku 2003r. laboratorium Przedsiębiorstwa Usług Laboratoryjnych i Geologicznych „Petrogeo” sp. z o.o. z Wołomina w ramach monitoringu wód podziemnych wykonało badania prób wody pobranej z 3 piezometrów. Wyniki badań przedstawiono w „Raporcie monitoringowym nr 11 etap I rok. Wynika z nich, że zawartość OWO (ogólny organiczny węgiel) przekracza dopuszczalną normę ściekową, a pozostałe badane wskaźniki i zanieczyszczenia (ChZTcr, BZT5, pH, mętność, azot amonowy azotanowy) mieszczą się w granicach normy dla wody III klasy czystości.

18 grudnia 2003r Wojewoda Świętokrzyski decyzją znak: ŚR.III.6621-19/03 zmienił cytowaną powyżej decyzję Starosty Starachowickiego z dnia 12 września 2002r w następującym zakresie:

- Określił nowy termin dla Gminy Starachowice do wystąpienia z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na przebudowę składowiska do 31 grudnia 2004r (przebudowa ma obejmować podwyższenie obwałowań, uszczelnienie czaszy składowiska, wykonanie systemu drenażu ujmowania i odprowadzania odcieków oraz wód opadowych ze składowiska, a także instalacji ujmowania i odprowadzania biogazu),
- Harmonogram prac budowlanych na składowisku Gmina Starachowice ma przedstawić do 31 lipca 2005r.
- prace budowlane mają być rozpoczęte w terminie do 31 grudnia 2005r.

W maju 2004r PULiG „Petrogeo” przeprowadziło ponowne badania prób wody pobranej z piezometrów (Raport monitoringowy nr 21 etap 2004r). Wyniki badań wykazały, że generalnie wskaźniki i zanieczyszczenia mieszczą się w normie dla wody III klasy czystości za wyjątkiem azotu amonowego (woda z piezometru II) i zawartości OWO (woda z piezometrów Pil i P9), które przekraczają dopuszczalną normę ściekową.

Zgodnie z informacją uzyskaną od Urzędu Miejskiego w Starachowicach. Gmina Starachowice zamierza eksploatować składowisko do czasu jego wypełnienia t.j. do roku 2009. W roku 2009 planuje jego rekultywację.

TAB. 12. Składowisko odpadów komunalnych w Marcinkowie(dane WIOŚ)

Składowisko Zarządzający	Pow. (ha)	Eksploatacja od roku	Odpady złożone w 2002r. nagromadzone łącznie (Mg)
1	2	3	4
Marcinków UM Starachowice	4,30	1984	15249,4 243798,7

W roku 2001 opracowana została dokumentacja projektowa na modernizację i rozbudowę wysypiska oraz przystosowanie budynku magazynowego znajdującego się na wysypisku pod sortownią. Inwestycja nie została rozpoczęta z uwagi na brak zgody Gminy Wąchock dla tego przedsięwzięcia. Zgoda właściciela terenu jest niezbędna do uzyskania pozwolenia na budowę.

II.11. Energia odnawialna

Wg strategii rozwoju energetyki odnawialnej celem jest zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5 % w 2010 roku i do 14 % w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych.

W 1999r produkcja energii ze źródeł odnawialnych wynosiła (wg danych GUS) 2,6 % w bilansie energetycznym Polski. Z uwzględnieniem dużej energetyki wodnej wskaźnik ten wynosił ponad 2,8 %, wobec średniego wskaźnika w Unii Europejskiej - 5,8 %.

Struktura źródeł energii odnawialnej (w odniesieniu do wskaźnika 2,8 %) jest następująca: energia z biomasy - 91,7 %, energia wodna ok. 8,1 %, pozostałe źródła - 0,2 % (np. energia geotermalna, wiatru).

TAB. 13. Przykłady efektywnego wykorzystania odnawialnych źródeł energii w warunkach polskich

Rodzaj energii	Biomasa	Energia wodna	Energia wiatru	Energia promieniowania słonecznego
wytwarzanie energii elektrycznej	elektrociepłownie lokalne, osiedlowe wykorzystanie biogazu z oczyszczalni ścieków, ferm hodowlanych oraz gazu wysypiskowego	tzw. mała energetyka: wodna, elektrownie wodne małej mocy podłączone do sieci,	tzw. mała energetyka: instalacje elektryczne domów, szklarni i pomieszczeń gospodarczych pompownie wiatrowe, napowietrzania i rekultywacja małych zbiorników wodnych elektrownie wiatrowe dużej mocy podłączone do sieci	Wykorzystanie ogniw fotowoltaicznych: autonomiczne systemy małej mocy do napowietrzania stawów hodowlanych i do zasilania niewielkich urządzeń elewacje energetyczne ścienne dachowe, systemy małej mocy telekomunikacja
wytwarzanie energii cieplnej	kotłownie lokalne, osiedlowe kotły małej mocy w gospodarstwach indywidualnych wykorzystanie biogazu z oczyszczalni ścieków, ferm hodowlanych oraz gazu wysypiskowego			suszarnictwo ogrzewanie szklarni przygotowanie ciepłej wody użytkowej do celów domowych i gospodarskich przygotowanie ciepłej wody do celów przetwórstwa rolno-spożywczego podgrzewanie wody w basenach wykorzystanie biernych systemów słonecznych w budynkach mieszkalnych i inwentarskich
wytwarzanie energii mechanicznej	pojazdy wykorzystujące biopaliwa płynne (biodiesel, benzyna z dodatkiem etanolu)			

Źródło: SREO

Energia wiatru

Energia wiatru jest pochodną energii promieniowania słonecznego. Energia promieniowania słonecznego ogrzewa masy powietrza atmosferycznego nierównomiernie. Powoduje to tworzenie się różnicy ciśnień i w efekcie powstają ruchy cyrkulacyjne powietrza. Szacuje się, że około 1-2 % energii promieniowania słonecznego docierającego do powierzchni Ziemi ulega konwersji w energię kinetyczną wiatru. Potencjał energetyczny wiatru jest ogromny. Jednakże, tak jak w przypadku energii promieniowania słonecznego, energię wiatru cechuje duża stochastyczność i niesterowalność, co w konsekwencji prowadzi do dużej niestabilności tego źródła energii.

W Polsce średnia roczna prędkość wiatrów waha się od 2,8 do 3,5 m/s. Średnie roczne prędkości powyżej 4 m/s, co uważane jest za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatrowej, występują na wysokości 25 i więcej metrów na 2/3 powierzchni naszego kraju. Prędkości powyżej 5 m/s występują na niewielkim obszarze i to na wysokości 50 metrów i powyżej. Uważa się, że na 1/3 powierzchni Polski istnieją odpowiednie warunki dla wykorzystania energii wiatru.

Z analizy mapy zasobów energii wiatrowej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej wynika, że w obrębie miasta istnieją korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej, szczególnie na terenach wyżej położonych.

Obecnie na terenie Wąchocka nie ma zlokalizowanych elektrowni wiatrowych.

Energia biogazu

Materia organiczna, w warunkach braku kontaktu z tlenem, pod wpływem działania pewnych bakterii, przechodzi szereg procesów biochemicznych generując przy tym gaz bogaty w metan, jako

produkt metaboliczny fermentacji. Wydatek i jakość gazu powstającego przy fermentacji beztlenowej są zależne od rodzaju surowców pierwotnych i stopnia ich przefermentowania, temperatury procesu, oddziaływań mechanicznych (mieszanie) oraz czasu.

Jako surowce w produkcji biogazu mogą być wykorzystywane także odpady komunalne po wyselekcjonowaniu składników organicznych. Jednak selekcja taka w chwili obecnej napotyka szereg trudności, dlatego też w najbliższej przyszłości należy spodziewać się produkcji biogazu jedynie z odpadków organicznych pochodzenia rolniczego.

Brak składowisk odpadów nie stwarza większych możliwości wykorzystania biogazu do celów energetycznych na terenie gminy. Możliwe jest wykorzystanie gazu wysypiskowego ze składowiska odpadów w Marcinkowie.

Energia biomasy

Pod pojęciem wykorzystania biomasy do celów energetycznych rozumiemy bezpośrednio spalanie produktów organicznych fotosyntezy (drewno i jego odpady, słoma, odpadki produkcji roślinnej lub „rośliny energetyczne”, często po uprzednim zgranulowaniu lub zbrykietowaniu), względnie po ich wstępnym przetworzeniu do postaci wygodniejszej w użyciu (olej pirolizowy o właściwościach zbliżonych do oleju opałowego, olej rzepakowy lub słonecznikowy, gaz drzewny, alkohol etylowy lub metylowy). Tych pięć ostatnich produktów przetworzenia biomasy może być wykorzystywanych jako dodatki do paliw płynnych - służy do napędu silników spalinowych, zarówno stacjonarnych jak i trakcyjnych. Na terenach podmokłych można wprowadzić uprawy np. wierzby energetycznej, która z 1 ha pozwala uzyskać tyle energii, co z 10 ton węgla.

Występowanie w sąsiedztwie gminy dużych powierzchni leśnych, wartościowych rolniczo gleb oraz pewne możliwości rozwoju plantacji wierzby energetycznej w dolinie rzeki Kamiennej, stwarzają warunki do znacznego wzrostu udziału biomasy w produkcji energii na terenie Miasta i Gminy Wąchock.

Energia promieniowania słonecznego

Energia promieniowania słonecznego padającego na Polskę jest wielokrotnie większa od krajowego zużycia energii, ale tylko znikoma część tej energii jest możliwa do wykorzystania technicznego. Nawet znikoma część może zaspokoić znaczącą część naszego zapotrzebowania energetycznego. Oszacowanie potencjału energii słonecznej technicznie możliwej do zagospodarowania są bardzo rozbieżne i obejmują zakres od 4 do 370 PJ. Jeśli przyjąć wartość 200 PJ jako prawdopodobną to znaczyłoby to, że 10 % energii zużywanej na ogrzewanie pomieszczeń pochodziłoby z technologii słonecznych. Stanowiłoby to jednocześnie ok. 5 % całkowitego zapotrzebowania na energię w kraju.

TAB. 14. Potencjalna energia użyteczna w kWh/m²/rok w wyróżnionych rejonach Polski

Rejon	Rok (I-XII)	Półrocze letnie (IV-IX)	Sezon letni (VI-VIII)	Półrocze zimowe (X-III)
Pas nadmorski	1076	881	497	195
Wschodnia część Polski	1081	821	461	260
Centralna część Polski	985	785	449	200
Zachodnia część Polski z górnym dorzeczem Odry	985	785	438	204
Południowa część polski	962	682	373	280
Południowo-zachodnia część polski obejmująca obszar Sudetów z Tuchowem	950	712	393	238

Źródło: EC BREC

Energia geotermalna

Wg dotychczasowego rozpoznania na terenie Miasta i Gminy Wąchock nie ma możliwości rozwoju energetyki geotermalnej, z powodu braku odpowiednich zasobów wód geotermalnych.

Energia wód śródlądowych

Energetyczne zasoby wodne gminy są niewielkie i związane są głównie z rzeką Kamienną. Ogólnie w miejscach, gdzie istnieją warunki do spiętrzenia, przepływy wody są małe i nierównomierne.

Energia gruntów i wód gruntowych

Ciepło ziemi jest zakumulowaną energią, którą możemy odzyskać przy pomocy pompy ciepła. W polskim klimacie najbardziej uzasadnionym źródłem odnawialnym do napędu pomp ciepła jest energia skumulowana w gruncie, wodach powierzchniowych lub wodach gruntowych. Temperatura utrzymująca się w gruntach i wodach gruntowych jest stała przez cały rok i jest mniej więcej równa średniej rocznej temperaturze powietrza, co pozwala w ekonomiczny sposób wykorzystać tę energię do ogrzewania.

Zastosowanie pomp ciepłych:

- do ogrzewania budynków
- do ogrzewania wody dla potrzeb domowych
- do celów przemysłowych - suszenie drewna, wyrobów gipsowych, zbóż oraz w szklarniach
- jako klimatyzatory

Współczynnik efektywności pomp ciepła wynosi nawet do 7 co znaczy, że z 1 kW włożonej energii do napędu pompy możemy uzyskać do 7 kW ciepła. Pozostałą część energii, jaką dostarcza pompa pobierana jest z tzw. dolnego źródła ciepła, które może pochodzić z powietrza, gruntu lub wody. Znane są też rozwiązania gdzie wykorzystuje się ciepło odpadowe powstałe z różnego rodzaju działalności przemysłowej lub ścieków komunalnych.

II.12. Edukacja ekologiczna

Problematyka podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz edukacji ekologicznej wynikająca z przepisów Prawa ochrony środowiska obejmuje:

- dostęp do informacji o środowisku
- udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawach ochrony środowiska
- udział w postępowaniach w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, skutków realizacji planów i programów oraz planowanych przedsięwzięć
- ochronę środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji
- edukację ekologiczną w szkołach

W Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej wyróżniono 3 sfery działalności:

- edukacja formalna jako system kształcenia szkolnego
- ekologiczna świadomość społeczna, jako stan wiedzy o środowisku przyrodniczym
- szkolenia jako zinstytucjonalizowane formy przekazywania wiedzy

Problematyka ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględniona jest w podstawowych programach kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania
- Budzenie szacunku do przyrody
- Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym
- Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu
- Poznanie współzależności człowieka i środowiska
- WYROBIE NIEPOWIEDZIALNOŚCI ZA ŚRODOWISKO
- Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska naturalnego

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich. Tymi koniecznymi treściami są:

- Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze
- Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) - znaczenie jej ochrony
- Żywność - oddziaływanie produkcji żywności na środowisko
- Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa - bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

III. Priorytety ekologiczne

Z analizy aktualnego stanu środowiska przyrodniczego, poziomu rozwoju infrastruktury (wodociągi, kanalizacje, gazociągi i inne) oraz kierunków działań proekologicznych sformułowanych w polityce ekologicz-

nej państwa, w programie ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego, w programie ochrony środowiska powiatu starachowickiego można ustalić dla terenu Miasta i Gminy Wąchock następujące priorytety:

TAB. 15. Priorytety ekologiczne

Główne elementy ochrony środowiska	Podstawowe zadania	Obszary działań priorytetowych
Gospodarka wodno-ściekowa	budowa sieci kanalizacji sanitarnej	teren gminy
	obwałowanie rzeki Kamiennej	dolina rzeki Kamiennej
	przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych	zlewnia rz. Kamiennej
	wykorzystanie mocy przerobowej oczyszczalni ścieków w Starachowicach przez podłączenie sieci kanalizacyjnej z terenu gminy Wąchock	gminy Starachowice i Wąchock
	ograniczenie spływu wód deszczowych	teren gminy
	budowa zbiornika małej retencji w Wąchocku	teren gminy
Ochrona lasów	ochrona gruntów leśnych	teren gminy
Ochrona gleb i powierzchni ziemi	zapobieganie erozji gleb i powstawaniu osuwisk	zbrocza doliny rz. Kamiennej
	ochrona gleb i gruntów przed zanieczyszczeniami chemicznymi	tereny przemysłowe i komunikacyjne
Ochrona powietrza	ograniczanie emisji przemysłowej	zakłady przemysłowe emitujące pyły i gazy
	zmiana nośników energii na bardziej ekologiczne i wprowadzanie technologii czystszej spalania węgla	kotłownie lokalne i gospodarstwa domowe
	wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	teren gminy
Ochrona przed hałasem	budowa barier dźwiękochłonnych	teren gminy
	budowa pasów zieleni izolacyjnej	teren gminy
	uwzględnienie zagrożeń związanych z hałasem w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego	teren gminy
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	sporządzenie rejestru terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym	teren gminy
	uwzględnienie zagrożeń związanych z niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego	teren gminy
Ochrona przyrody	ochrona istniejących i ustanawianie nowych form ochrony przyrody	teren gminy
	utrzymanie i odtworzenie korytarza ekologicznego doliny rz. Kamiennej: ciąg przyrodniczy wzdłuż rz. Kamiennej	teren gminy
Edukacja ekologiczna	rozwój edukacji ekologicznej w szkołach	teren gminy
	włączenie władz gminy do rozwoju edukacji ekologicznej przez podjęcie dialogu ze społeczeństwem	teren gminy
Gospodarka odpadami	kontynuacja selektywnej zbiórki odpadów	teren gminy
	zmniejszenie ilości odpadów przemysłowych i niebezpiecznych	teren gminy
	rozwój systemu gromadzenia, transportu i składowania odpadów	teren gminy
	przebudowa i rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Marcinkowie	teren gminy
	budowa nowoczesnego zakładu gospodarki odpadami w Skarżysku - Kamiennej	gmina Skarżysko-Kamienna

IV. Strategia działań

IV.1. Zagrożenia ekologiczne

Zagrożenia ekologiczne możemy podzielić na wywołane czynnikami antropogenicznymi i naturalnymi.

Do czynników antropogenicznych należy zaliczyć przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko (zakłady przemysłowe, stacje paliw, drogi).

Do poważniejszych zagrożeń można zaliczyć transport drogowy i kolejowy materiałów niebezpiecznych przez teren miasta i gminy.

Do zagrożeń naturalnych należy zaliczyć możliwość wystąpienia powodzi w dolinie rzeki Kamiennej.

IV.2. Gospodarka wodna

Na terenie Miasta i Gminy Wąchock priorytetowym zadaniem jest podniesienie jakości wód powierzchniowych szczególnie rzeki Kamiennej.

Realizacja tego celu powinna być osiągnięta przez budowę kanalizacji sanitarnej, a tam gdzie nie jest to możliwe przez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków oraz budowę podczyszczalni ścieków dla wód deszczowych.

Oczyszczalnia ścieków w Starachowicach jest w znacznym stopniu nie dociążona i stwarza możliwość podłączenia kanalizacji sanitarnej z terenu miasta i gminy Wąchock.

W najbliższych latach powinno następować dalsze ograniczanie wykorzystania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę do picia.

W celu obserwacji jakości wód powierzchniowych i podziemnych wskazane jest prowadzenie monitoringu państwowego, regionalnego i lokalnego.

Cel strategiczny:

Przywrócenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania

Zadania własne Miasta i Gminy

L.p	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1.	Budowa i rozbudowa kanalizacji sanitarnej	2004-2011	Miasto i Gmina	środki własne + inne	Poprawa jakości wód powierzchniowych.
2.	Budowa kanalizacji deszczowej z separatorami. Budowa separatorów na istniejącej sieci kanalizacji deszczowej.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne + inne	Poprawa jakości wód powierzchniowych.
3.	Zapewnienie dostępu do powierzchniowych wód publicznych. Egzekwowanie zakazu grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 metra od linii brzegu.	2004-2007	Miasto i Gmina	-	Zapewnienie dostępu do powierzchniowych wód publicznych
4.	Stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) w instalacjach produkcyjnych i komunalnych - w ramach uzgodnień w procedurze inwestycyjnej	2004-2015	Miasto i Gmina	-	Likwidacja zanieczyszczeń w ściekach u źródła ich powstawania
5.	Budowa zbiornika małej retencji w Wąchocku.	2005-2007	Miasto i Gmina	środki własne + inne	Poprawa gospodarowania wodami powierzchniowymi.
6.	Budowa wałów przeciwpowodziowych przy rzece Kamiennej	2008-2013	Miasto i Gmina	środki własne + inne	Ograniczenie zagrożenia powodziowego

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1.	Optymalizacja wykorzystania oczyszczalni ścieków w Starachowicach przez podłączenie sieci kanalizacji z gminy Wąchock.	2004-2015	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ze Starachowic + gmina Wąchock	środki własne + inne	Podniesienie jakości wód powierzchniowych.
2..	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o jakości wody do picia i wody w kąpieliskach.	2004	Państwowy, Powiatowy Inspektor Sanitarny	-	Większa troska użytkowników wód o stan wód powierzchniowych.
3..	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o jakości wody do picia	2004-2015	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ze Starachowic	Użytkownicy ujęć wód podziemnych	Większa troska o zdrowie społeczeństwa.
4..	Opracowanie planów gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły oraz systemu kontroli w tym zakresie. Wdrożenie katastru wodnego. Opracowanie warunków korzystania z wód region środkowej Wisły. Opracowanie i wdrożenie programów działań na rzecz ograniczenia spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych. Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni rz. Kamiennej.	2004-2007	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.	środki własne	Ochrona jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych.

5.	Budowa kanalizacji deszczowej z separatorami przy drodze krajowej, drogach wojewódzkich i powiatowych	2004-2015	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich i Zarządca Dróg Powiatowych.	środki własne	Poprawa jakości wód powierzchniowych
6.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2004-2015	Inwestorzy prywatni	środki własne	Poprawa jakości wód powierzchniowych
7.	Ustanawianie stref ochronnych urządzeń pomiarowych służb państwowych	2004-2015	WIOŚ, PIG	środki własne	Ochrona urządzeń pomiarowych.
8.	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych.	2004-2015	WIOŚ, PIG	środki własne	Ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych
9.	Budowa systemów gromadzenia wód opadowych	2004-2015	Przedsiębiorcy, inwestorzy prywatni	środki własne	Ograniczenie spływu wód opadowych

IV.3. Kopaliny

Na terenie gminy znajdują się złoża o znacznych zasobach glin ceramicznych do wyrobów kamionkowych (fragment złoża „Majków” i złożo „Parszów - Szkleniec”) i surowców ilastych ceramiki budowlanej (złożo „Węglów”).

Wymienione niżej złoża położone są w obrębie otuliny Sieradowickiego Parku Krajobrazowego i możliwość ich eksploatacji jest ograniczona.

Eksploatacja kruszywa naturalnego prowadzona jest obecnie na złożu Marcinków Dolny II. W chwili obecnej jest udzielona koncesja Starosty na wydobycie piaskowców ze złoża Parszów.

Cel strategiczny:

Ochrona zasobów kopalin

Zadania własne Miasta i Gminy

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1.	Ochrona udokumentowanych złóż kopalin przez wprowadzenie ich do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	2004-2015	Miasto i Gmina	-	Ochrona zasobów kopalin

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin.	2004-2015	Przedsiębiorcy	przedsiębiorcy	Informacja o liczbie złóż kopalin i o bazie surowcowej gminy
2.	Rekultywacja terenów zdegradowanych przez górnictwo.	2004-2015	Starosta, przedsiębiorcy	środki własne	Ochrona powierzchni ziemi.

IV.4. Ochrona zasobów leśnych

Miasto i Gmina Wąchock posiada powierzchnie leśne, które stanowią 64,3 % ogólnej powierzchni. Gospodarkę leśną prowadzi się wg planów urządzenia lasów i uproszczonych planów urządzenia lasów.

Cel strategiczny:

Poprawa stanu lasów i dopasowanie składu gatunkowego lasów do istniejących siedlisk.

Zadania Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Ochrona istniejących lasów, zadrzewień i zakrzewień oraz wprowadzenie nowych zadrzewień i zakrzewień zgodnie z wymogami siedliskowymi.	2004-2015	Miasto i Gmina	-	Zachowanie powierzchni lasów, zadrzewień i zakrzewień, ograniczenie efektu cieplarnianego i utrzymanie retencji wodnej.

3.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie terenów przyrodniczo cennych - w tym przewidzianych do objęcia ochroną prawną (foldery, broszury, tablice informacyjne) - koordynacja organizacyjna.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne i inne	Zwiększenie atrakcyjności miasta, podniesienie jego walorów turystycznych, ochrona przyrody.
----	---	-----------	----------------	----------------------	--

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Ochrona istniejących lasów, zadrzewień i zakrzewień oraz wprowadzenie gospodarki leśnej wg Planów Urządzenia Lasów Państwowych i Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów należących do osób fizycznych	2004-2015	Nadleśnictwo Starachowice, Nadleśnictwo Skarżysko właściciele	środki własne	Zachowanie powierzchni lasów.
2.	Realizacja programów ochrony przyrody stanowiących integralną część planów urządzenia lasów dla Nadleśnictw.	2004-2015	Nadleśnictwo Starachowice i Nadleśnictwo Skarżysko	budżet Nadleśnictw	Racjonalna gospodarka w ekosystemach leśnych objętych ochroną.
3.	Prowadzenie stałego biologicznego monitoringu ekosystemów leśnych	2004-2015	Instytut Badawczy Leśnictwa	-	Informacja o stanie zdrowotności lasów.

IV.5. Ochrona Gleb i Powierzchni Terenu

Gleby dobre (kl. III) stanowią ogółem 2,23 %, gleby średnie (kl. IV) 7,4 %, gleby słabe (kl. V, VI i VIz) 12,6 % powierzchni gminy. Gleby klasy III oraz IV (wytworzone z gruntów organicznych) podlegają ochronie na mocy Ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Cel strategiczny:

Racjonalne wykorzystanie gleby wraz z jej ochroną.

Zadania Miasta i Gminy

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Zapobieganie erozji gleb i powstawaniu osuwisk na zboczach doliny rz. Kamiennej.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Ochrona gleb.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów na których obowiązek rekultywacji obciąża Starostę.	2004-2015	Starosta	-	Ocena standardów jakości gleb oraz ich ochrona.
2.	Rekultywacja zanieczyszczonych gleb lub ziemi, albo niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu w warunkach, gdy podmiot, który to spowodował nie dysponuje prawami do powierzchni ziemi.	2004-2015	Starosta	środki własne + inne	Doprowadzenie jakości gleb i ziemi do wymaganych standardów.
3.	Monitoring gleb.	2004-2015	IUNG Puławy, WIOŚ	środki własne	Ocena standardów jakości gleb.
4.	Ocena stanu jakości gleb i ziemi dla robót ziemnych.	2004-2015	Przedsiębiorcy	środki własne	Ocena standardów jakości gleb.

IV.6. Ochrona powietrza

Miasto i Gmina Wąchock znajduje się w strefie A, o nie przekroczonych poziomach dopuszczalnych stężeń substancji, do której zaliczony został powiat starachowicki.

Stan jakości powietrza należy uznać za zadowalający, jednak należy dalej dążyć do poprawy jakości powietrza i doprowadzić do standardów określonych w polityce ekologicznej państwa.

Dobra jakość powietrza nie kwalifikuje powiatu do opracowania kosztownego programu ochrony powietrza.

Cel strategiczny:

Utrzymanie jakości powietrza na obecnym poziomie oraz jego poprawa w przyszłości.

Zadania Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1.	Optymalizacja ruchu drogowego.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Poprawa płynności ruchu drogowego
2.	Modernizacja nawierzchni dróg gminnych.	2004 - 2015	Miasto i Gmina	środki własne	Poprawa warunków ruchu drogowego
3.	Budowa ścieżek rowerowych.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Zapewnienie alternatywnego, ekologicznego sposobu transportu

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Kontynuacja zamiany systemu ogrzewania węglowego na ogrzewanie „przyjazne środowisku” (gazowe, olejowe, alternatywne). Zamiana wyeksploatowanych, nieefektywnych kotłów węglowych na kotły energooszczędne i niskoemisyjne; Rozbudowa sieci gazowej i przyłączanie do niej nowych odbiorców.	2004-2015	przedsiębiorcy, osoby fizyczne	środki własne	Poprawa jakości powietrza
2.	Zwiększenie produkcji energii z odnawialnych zasobów energetycznych.	2004-2015	Przedsiębiorcy, osoby fizyczne	środki własne	Poprawa jakości powietrza
3.	Monitoring powietrza.	2004-2015	PSSE, WIOŚ, przedsiębiorcy	środki własne, budżet państwa	Kontrola stanu sanitarnego powietrza i możliwość szybkiego reagowania w przypadku zagrożenia
4.	Rozwój transportu publicznego	2004-2015	Przedsiębiorcy	środki własne	Ograniczenie emisji spalin.
5.	Modernizacja urządzeń energetycznych oraz źródeł światła	2004-2015	Przedsiębiorcy, inwestorzy prywatni	środki własne	Ograniczenie zużycia energii oraz poprawa jakości powietrza

IV.7. Ochrona przed hałasem

W 1998 roku opracowano plan akustyczny dla Miasta i Gminy Wąchock, w którym przebadano 96,5 % wszystkich dróg. Na podstawie badań stwierdzono, że 97,4 % ludności miasta narażone jest na bezpośrednie i stałe oddziaływanie hałasu. W rejonach, w których równoważny poziom hałasu przekracza 60,0 dB znajduje się 44,4 % ogólnej liczby mieszkańców.

Równoważny poziom hałasu w przedziale od 60,1 do 70 dB stwierdzono na 22 % wszystkich odcinków pomiarowych. Wartości te stwierdzono na ulicach: Kolejowa, Krzemienica, Langiewicza, Nadrzeczna, Sandomierska, Św. Rocha i Tysiąclecia. Wartości powyżej 70 dB stwierdzono na ulicach Kieleckiej i Starachowickiej.

Cel strategiczny:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców Miasta i Gminy i spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu

Zadania Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień hałasu.	2004-2015	Miasto i Gmina	-	Ograniczenie uciążliwości akustycznej.
2.	Zwiększanie ilości izolacyjnych pasów zieleni wzdłuż dróg gminnych	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Ograniczenie uciążliwości akustycznej.
3.	Budowa zabezpieczeń przed uciążliwościami akustycznymi np. osłon, ekranów akustycznych.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Ograniczenie uciążliwości akustycznej.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska. Stworzenie bazy danych wyników pomiarów poziomu hałasu, terenów zagrożonych hałasem, programów działań.	2004-2015	Starosta	środki własne	Zbieranie danych na temat natężeń hałasu.
2.	Opracowanie map akustycznych dla obszarów położonych wzdłuż dróg.	2004-2015	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich, zarządca dróg powiatowych, WIOŚ	środki własne	Dane na temat stanu akustycznego środowiska.
3.	Budowa zabezpieczeń przed uciążliwościami akustycznymi np. osłon, ekranów akustycznych.	2004-2015	Zarządy dróg, przedsiębiorcy	środki własne	Mniejsza uciążliwość hałasu przemysłowego i drogowego dla ludności.
4.	Zwiększanie ilości izolacyjnych pasów zieleni wzdłuż dróg	2004-2015	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich, zarządca dróg powiatowych.	Budżet Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.	Zmniejszenie uciążliwości hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych
5.	Monitoring hałasu.	2004-2015	WIOŚ	środki własne	Ocena stanu akustycznego środowiska.

IV.8. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Zagrożenie ze strony pól elektromagnetycznych związane jest z przebiegiem z linii energetycznych 110 kV i 220 kV. Wojewoda będzie prowadził aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Zasięg oddziaływania bazowych stacji telefonii komórkowej i stacji nadawczych radiowych nie dochodzi do powierzchni ziemi i tym samym nie stanowi zagrożenia.

Cel strategiczny:

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Zadania Miasta i Gminy

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień promieniowania elektromagnetycznego.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Ograniczenie uciążliwości elektromagnetycznej.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Wykonanie analizy oddziaływania na środowisko występujących źródeł pól elektromagnetycznych, ich wpływu na zdrowie ludzi	2004-2009	Wojewoda, WIOŚ	środki własne	Informacja o wpływie oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie ludzi.
2.	Inwentaryzacja źródeł emisji pól elektromagnetycznych i obszarów objętych oddziaływaniem tych pól	2004	WIOŚ	środki własne	Wojewódzka baza danych o źródłach emisji pól elektromagnetycznych.
3.	Monitoring pól elektromagnetycznych	2004-2015	WIOŚ	środki własne	Ocena oddziaływania pól elektromagnetycznych.

IV.9. Ochrona przyrody

W systemie ochrony przyrody na szczególną uwagę zasługuje regionalny korytarz ekologiczny doliny rzeki Kamiennej oraz lokalne korytarze ekologiczne wzdłuż rzek Żarnówki i Lubianki, pełniące ważną rolę przyrodniczą, krajobrazową i klimatotwórczą.

Ważnym zagadnieniem w zagospodarowaniu tych terenów jest zachowanie ciągłości tych korytarzy.

Planuje się zniesienie ochrony rezerwatowej na terenie rezerwatu Wykus na części położonej w obrębie gminy Wąchock.

W obrębie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny obowiązuje „Plan ochrony parków krajobrazowych Gór Świętokrzyskich”

Obszary i obiekty projektowane:

Rezerwat przyrody:

- Fragment grądu o parkowym zadrzewieniu i wilgotne łąki nad Żarówką na północ od Parszowa;
- Zbiornik wodny Pasternik z otaczającą roślinnością szuwarową;
- Śródleśna łąka Barwinek;
- Dolina rzeki Łubianki - obszar o wybitnych wartościach przyrodniczych, stanowiący naturalny fragment niskiego grądu subkontynentalnego i łągu olszowego z okazami dębów, jodeł i jaworów oraz chronionymi gatunkami roślin;
- Zmiana granic rezerwatu Wykus - poszerzenie terenu w kierunku wschodnim;

Użytki ekologiczne:

- Łąka i zarośla nad rz. Żarnówką w miejscowości Zarzeczce;
- Łąki na południe od dworca PKP w Wąchocku;
- Wilgotne łąki w kompleksie lasów siekierzyńskich w dolinie prawobrzeżnego dopływu Żarnówki w południowo-zachodniej części gminy;
- Śródpolne i śródleśne oczka wodne w pasie między wsiami Redzik Górny, a Szklaniec Grab;

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:

- Dolina Żarnówki w okolicach przysiółka Skąty w sołectwie Parszów;
- Dolina bezimiennej rzeczki na północ od Wielkiej Wsi - Podławki;
- Dolina bezimiennych cieków na wschód od Rataj;

Cel strategiczny:

Kształtowanie i ochrona środowiska przyrodniczego.

Zadania Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Promocja walorów przyrodniczych miasta (foldery, ulotki)	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Wyższa świadomość mieszkańców dot. piękna otaczającej ich przyrody, lepsze warunki do zdrowego wypoczynku.
2.	Ochrona obszarów zieleni urządzonej, drzew okazowych i innych.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Podniesienie walorów przyrodniczych miasta.
3.	Opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej.	2004-2007	Miasto i Gmina	środki własne	Pełna diagnoza środowiska przyrodniczego.
4.	Ustanawianie na terenie gminy nowych form ochrony przyrody.	2004-2015	Wojewoda, Miasto i Gmina	-	Ochrona obszarów o wyjątkowej wartości przyrodniczej.
5.	Utrzymanie i odtworzenie korytarza ekologicznego doliny rz. Kamiennej oraz dolin rzek Żarnówki i Lubianki w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	2004-2015	Miasto i Gmina, przedsiębiorcy	środki własne	Podniesienie walorów przyrodniczych terenu gminy.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Prowadzenie rejestru indywidualnych form ochrony przyrody (pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe)	2004-2015	Starosta	-	Informacja o prawnych formach ochrony przyrody.

2.	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody.	2004-2015	Wojewoda, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Rada Miejska	-	Ochrona obszarów o wyjątkowej wartości przyrodniczej.
3.	Wzmoczenie kontroli inspekcji ochrony środowiska w zakresie przestrzegania prawa ekologicznego na terenach cennych przyrodniczo.	2004-2015	WIOŚ	budżet państwa.	Dobry stan środowiska przyrodniczego.
4.	Realizacja i pielęgnacja zieleni izolacyjno-ostonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.	2004-2015	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich, zarządca dróg powiatowych	środki własne	Ochrona przed negatywnym działaniem szlaków komunikacyjnych.

IV.10. Energia odnawialna

Miasto i Gmina Wąchock posiada duże możliwości rozwoju energetyki odnawialnej w oparciu o biomasę (duże powierzchnie leśne, możliwość budowy plantacji wierzby energetycznej).

Możliwy jest rozwój energetyki dla której źródłem jest wiatr i energia słoneczna.

Wysokie koszty instalacji pomp ciepła powodują, że mogą być instalowane w pojedynczych obiektach, szczególnie zlokalizowanych na terenach wymagających wysokiej ochrony.

Wyznaczony jest cel średniookresowy w postaci 7,5 % udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnej w kraju na rok 2010.

Dominujący i największy bezwzględny udział w przyroście produkcji energii ze źródeł odnawialnych będzie miało energetyczne wykorzystane biomasy (szczególnie systemy ciepłownicze i elektrociepłownie na drewno i odpady drzewne oraz biogaz), jednakże największą względną dynamikę wzrostu w perspektywie średniookresowej mają wykazywać: energetyka wiatrowa (200-krotny wzrost) i słoneczna (100-krotny wzrost).

W zakresie promowania rozwoju odnawialnych źródeł energii elektrycznej, cele ilościowe na lata 2005 i 2006 ustalone są w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 15 grudnia 2000r.

- wynoszą one 3,1 % w roku 2005, 3,6 % w roku 2006 i tak dalej, aż do 7,5 % w 2010r.

Cel strategiczny:

Wzrost udziału energii odnawialnej.

Zadania Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów możliwych do lokalizacji elektrowni wodnych, wiatrowych i innych obiektów źródeł odnawialnej energii	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Stworzenie możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii.
2	Promowanie wśród mieszkańców gminy działań zmierzających do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, głównie kolektorów słonecznych, palenisk wykorzystujących drewno opałowe i słomę, siłowni wiatrowych, uprawy wierzby energetycznej.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Zmniejszenie emisji SO ₂ , NO ₂ , CO ₂ .
3	Pomoc w finansowaniu odnawialnych źródeł energii.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne i inne	Wprowadzanie technologii związanych z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy i innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1	Wykorzystanie biomasy jako źródła energii.	2004-2015	Przedsiębiorcy, osoby fizyczne	środki własne inwestora	Ograniczenie emisji SO ₂ , NO ₂ , CO ₂ emitowanego do środowiska.

2	Budowa elektrowni wodnych i wiatrowych oraz montaż kolektorów słonecznych i pomp ciepła.	2004-2015	Przedsiębiorcy, osoby fizyczne	środki własne	Ograniczenie emisji SO ₂ , NO ₂ , CO ₂ emitowanego do środowiska.
3	Wykorzystanie gazu wysypiskowego ze składowiska odpadów w Marcinkowie do produkcji energii cieplnej i elektrycznej.	2004-2007	Gmina Starachowice	środki własne i inne	Ograniczenie emisji SO ₂ , NO ₂ , CO ₂ emitowanego do środowiska.

IV.11. Edukacja ekologiczna

Jednym z istotnych elementów „Programu ochrony środowiska” jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Ważną rolę odegrają podstawowe czynniki tj.:

- rozwój edukacji ekologicznej w szkołach
- włączenie samorządów terytorialnych do rozwoju edukacji ekologicznej przez podjęcie dialogu ze społeczeństwem
- umożliwienie społeczeństwu dostępu do informacji o środowisku
- udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawach ochrony środowiska

W procesie rozwijania świadomości ekologicznej niezwykle istotna jest współpraca władz województwa, samorządów terytorialnych, funduszy ochrony środowiska, organizacji i instytucji pozarządowych oraz środków masowego przekazu ze społeczeństwem, polegająca na sprawnym przepływie informacji oraz wzajemnej komunikacji.

Cel strategiczny:

Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zadania Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Organizacja i rozwój bazy danych o środowisku i jego ochronie.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne i inne	Ułatwienie dostępu obywatelom do informacji o środowisku i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
2.	Publikacje o stanie środowiska i programie ochrony środowiska.	2004-2015	Miasto i Gmina, media	środki własne i inne	Wzrost wiedzy o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony
3.	Organizacja imprez masowych: - Sprzątanie Świata	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne i inne	Wzrost wiedzy ekologicznej
4.	Kontynuowanie edukacji ekologicznej w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Wzrost wiedzy ekologicznej uczniów.
5.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne	Wzrost wiedzy ekologicznej młodzieży i społeczeństwa.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Szkolenia i konsultacje dla sfery biznesu i rolnictwa z zakresu rozwiązywania problemów ekologicznych.	2004-2015	Miasto i Gmina, Starosta, Wojewoda, przedsiębiorstwa	-	Przestrzeganie prawa ochrony środowiska
2.	Powszechna dostępność do wiadomości i materiałów o treści ekologicznej, (publikacje, broszury, witryny internetowe, foldery), rozpowszechnienie tej problematyki w mediach.	2004-2015	Miasto i Gmina, media	PFOŚ i GW	Uwrażliwianie społeczeństwa na sprawy środowiska
3.	Udział w konkursie ekologicznym „Przyjaźni środowisku” organizowanym przez MOS w kategorii firma przyjazna środowisku, promotor ekologii, technologia godna polecenia, produkt ekologiczny.	2004-2015	Przedsiębiorcy	-	Propagowanie wiedzy ekologicznej.

IV.12. Gospodarka odpadami

Gmina Wąchock posiada na swoim terenie, w miejscowości Marcinków składowisko odpadów komunalnych. Składowisko eksploatowane jest przez miasto Starachowice na podstawie porozumienia pomiędzy Gminą Wąchock a Gminą Starachowice. Porozumienie to zostało zatwierdzone uchwałami obu rad i obowiązuje do 2010r.

Miasto Starachowice jest właścicielem budynków, czaszy i infrastruktury, a Gmina Wąchock gruntów. Składowisko jest administrowane przez Spółkę „KOMpur” ze Starachowic.

Gmina Starachowice posiada decyzje Starosty Starachowickiego i Wojewody Świętokrzyskiego dotyczące przebudowy składowiska odpadów w Marcinkowie.

Zgodnie z informacją uzyskaną od Urzędu Miejskiego w Starachowicach, Gmina Starachowice zamierza eksploatować składowisko do czasu jego wypełnienia t.j. do roku 2009. W roku 2009 planuje jego rekultywację.

Integralną częścią Programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Wąchock jest Plan gospodarki odpadami miasta i gminy Wąchock, w którym szczegółowo przedstawiono zagrożenia związane z odpadami.

Cel strategiczny:

Ograniczenie odpadowości gospodarki oraz poprawa gospodarki odpadami

Zadania własne Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1.	Poszerzenie procesu selektywnej zbiórki odpadów.	2004-2015	Miasto i Gmina	środki własne i inne	Ograniczenie ilości odpadów przekazywanych na składowisko.
2.	Utworzenie gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych i problemowych.	2004-2007	Miasto i Gmina	środki własne	Poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1.	Budowa zakładu gospodarki odpadami w Skarżysku-Kamiennej	2004-2007	Międzygminny Związek „UTYLIZATOR”	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne i inne	Poprawa gospodarki odpadami.
2.	Przebudowa i rekultywacja istniejącego składowiska w Marcinkowie.	2005-2009	Gmina Starachowice	NFOŚiGW, PFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne i inne	Ograniczenie negatywnego wpływu składowiska na środowisko.
3.	Wdrażanie bezodpadowych i mało-odpadowych technologii produkcji.	2004-2015	Przedsiębiorcy	środki własne	Ograniczenie ilości odpadów.
4.	Likwidacja i unieszkodliwianie odpadów azbestowych.	2004-2015	Osoby fizyczne i przedsiębiorcy	środki własne	Poprawa jakości środowiska.
5.	Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie gospodarki odpadami, promująca minimalizację powstających odpadów, selektywną ich zbiórkę oraz zagospodarowanie surowców wtórnych.	2004-2015	Gmina, media, przedsiębiorcy	PFOŚiGW, GFOŚiGW, środki własne i inne	Polepszenie gospodarki odpadami.

IV.13. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

Zmniejszające się zasoby kopalin i wód wymuszają ograniczenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności w procesach produkcyjnych, rolnictwie i bytowaniu człowieka. Podstawowym zadaniem dla zrównoważonego rozwoju jest unowocześnianie procesów przemysłowych i technologicznych zgodnie z założeniami polityki ekologicznej państwa.

Podstawowym celem jest uzyskanie 50 % zmniejszenia wodochłonności produkcji w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle w okresie 1990-1999.

W zakładach przemysłowych przekłada się to na jednostkę produkcji lub na jednostkę wartości produkcji. Zracjonalizowanie zużycia wody powinno objąć wszystkie dziedziny gospodarki poprzez wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, stosowanie nowoczesnych technologii wodooszczędnych, najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej oraz przedsięwzięcia modernizacyjne ukierunkowane na zmniejszenie strat wody w procesie dystrybucji.

W najbliższych latach konieczne będzie odchodzenie od wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe

z wyjątkiem przemysłu spożywczego i farmaceutycznego.

Zmniejszenie materiałochłonności prowadzi do obniżenia wykorzystania zasobów naturalnych i obniżenia zanieczyszczenia środowiska.

Cel strategiczny:

Ograniczenie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności.

Zadania Miasta i Gminy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Stosowanie energooszczędnych urządzeń i systemów gospodarowania energią poprzez nadzór w podległych jednostkach.	2004-2015	Miasto i Gmina	-	Ograniczenie zużycia energii.

Zadania koordynowane Miasta i Gminy, innych organów i jednostek

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródło finansowania	Efekty
1.	Modernizacja procesów produkcji w zakładach z wykorzystaniem najlepszych dostępnych technik (BAT)	2004-2015	Przedsiębiorcy	środki własne i inne	Ograniczenie zużycia wody, energii
2.	Stosowanie w miarę możliwości zamkniętych obiegów wody oraz wtórnego wykorzystania mniej zanieczyszczonych ścieków.	2004-2015	Przedsiębiorcy	środki własne i inne	Ograniczenie zużycia wody.
3.	Stosowanie surowców przyjaznych środowisku i surowców wtórnych.	2004-2015	Przedsiębiorcy	środki własne i inne	Ograniczenie zużycia surowców i zmniejszenie ilości odpadów.
4.	Zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych - energetycznych	2004-2015	Zakład Energetyczny	środki własne i inne	Ograniczenie strat energii cieplnej i elektrycznej.

IV.14. Monitoring realizacji programu

Wskaźniki skuteczności polityki, oceny i raporty

System statystyki publicznej i państwowego monitoringu środowiska oraz pozostałe mechanizmy nadzoru i kontroli powinny być tak zmodyfikowane, aby z wykonania programu ochrony środowiska można było sporządzić co 2 lata raporty.

Z wykonania programu ochrony środowiska Burmistrz Miasta Wąchocka co 2 lata będzie sporządzał raporty, które będą przedstawiane Radzie Miejskiej.

Do szczególnie ważnych mierników realizacji polityki ekologicznej państwa należy zaliczyć:

- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska (np. depozycją lub koncentracją poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu, wodzie, glebie), a naukowo uzasadnionym zanieczyszczeniem dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym);
- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w jednostkach fizycznych lub wartością sprzedaną);
- stosunek uzyskiwanych efektów ekologicznych do ponoszonych nakładów (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska);
- techniczno-ekologiczne charakterystyki materiałów, urządzeń, produktów (np. zawartość ołowiu w benzynie, zawartość rtęci w bateriach, jednostkowa emisja węglowodorów przy eksploatacji samo-

chodu, poziom hałasu w czasie pracy samochodu itp.); zgodnie z zasadą dostępu do informacji dane te powinny być ujawniane na etykietach lub w dokumentach technicznych produktów.

Powyższe wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do ocen realizacji programu ochrony środowiska gminy w dwóch przekrojach: terytorialnym i branżowym (do zakładu włącznie).

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji programu ochrony środowiska gminy będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji społeczeństwa, a mianowicie:

a) wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce;
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych;
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska;

b) wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej;
- poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych);
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych, hałasu ulicznego oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych;
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych;
- ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury;
- rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrostu masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych,
- zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków;
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą;

c) wskaźniki aktywności władz gminy i społeczeństwa:

- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli;
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Podstawowym źródłem informacji o stanie środowiska jest państwowy monitoring środowiska, realizujący zadania

w oparciu o sieci pomiarowe:

- krajowe,
- regionalne,
- lokalne

Wyróżnia się w nim dwa bloki pomiarowe:

- jakości środowiska
- emisji

Na monitoring jakości środowiska składają się następujące podsystemy:

- monitoring jakości powietrza:
  - badania i ocena jakości powietrza prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i Wojewódzka Stacja Sanitarно Epidemiologiczna co rok

- badania chemizmu opadów atmosferycznych oraz depozycji zanieczyszczeń do podłoża prowadzone są przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej i Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska co miesiąc
- monitoring jakości śródlądowych wód powierzchniowych:
  - badania i ocenę jakości wód w rzekach prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej 1 raz na miesiąc
  - badania i ocenę stanu osadów wodnych rzek prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny 1 raz na rok
- monitoring śródlądowych wód podziemnych:
  - badania i ocenę jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny i Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska 1 raz na rok
- monitoring jakości gleb i ziemi:
  - badania i ocenę jakości gleb prowadzi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa i Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska co 5 lat
  - identyfikacja terenów na których zostały przekroczone standardy jakości gleby prowadzona jest okresowo przez Starostę na terenach wyznaczonych w programie ochrony środowiska powiatu
- monitoring hałasu:
  - badania i ocena stanu klimatu akustycznego prowadzona jest okresowo przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, przez Starostę sporządzającego mapy akustyczne co 5 lat dla terenów wyznaczonych w powiatowym programie ochrony środowiska i zarządzający liniami i drogami kolejowymi co 5 lat
- monitoring pól elektromagnetycznych:
  - badania i ocena poziomu pól elektromagnetycznych na obszarach zurbanizowanych prowadzone są przez Wojewodę co rok, przy współpracy Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.
- monitoring lasów:
  - badania i ocena stanu zdrowotnego lasów prowadzona jest przez Biuro Urządzania Lasów i Geodezji Leśnej oraz Instytut Badawczy Leśnictwa raz na rok
- monitoring przyrody:
  - badania i ocena środowiska przyrodniczego prowadzona jest przez Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Instytut Badawczy Leśnictwa i Narodową Fundację Ochrony Przyrody raz na rok
- zintegrowany monitoring środowiska przyrodniczego:
  - badania elementów środowiska wybranych ekosystemów prowadzone są na stacji bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego na Św. Krzyżu.

Na monitoring emisji składają się następujące podsystemy:

- emisja do powietrza - dane zbierane są przez Centrum Inwentaryzacji Emisji
- emisja do wód - dane zbierane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- odpady - dane zbierane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

Świętokrzyski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska opracował „Program monitoringu środowiska województwa świętokrzyskiego na lata 2004-2005”.

Wyniki badań jakości środowiska przedstawiane są co roku w „Raporcie o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim” opracowywanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska Kielce.

V. Narzędzia i instrumenty realizacji programu

V.1. Instrumenty prawno-administracyjne

Do instrumentów prawno-administracyjnych należą:

- polityki i programy ochrony środowiska
- postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, skutków realizacji planów i programów
- postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć
- raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko
- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji i energii, w tym pozwolenia:
  - zintegrowane
  - na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza

- na emitowanie hałasu do środowiska
- na emitowanie pól elektromagnetycznych
- na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi
- na wytwarzanie odpadów
- przeglądy ekologiczne
- plany ratowniczo-gaśnicze
- programy ochrony powietrza, programy ochrony przed hałasem, warunki korzystania z wód Regionu Środkowej Wisły

Szczególnym instrumentem prawno-administracyjnym jest planowanie przestrzenne.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin i racjonalnego gospodarowania gruntami
- uwzględnienie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż,
- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzaniem ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz zarządzania i kształtowania terenów zieleni,
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniami w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej
- zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleb, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi

Wymagania ochrony środowiska dotyczą również procesu budowlanego obejmującego projektowanie, realizację i eksploatację inwestycji.

Dla nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu, zespołu obiektów lub instalacji wymaga się:

- wykonania wymaganych przepisami lub określonych w decyzjach administracyjnych środków technicznych chroniących środowisko
- zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, wynikających z ustaw lub decyzji
- uzyskanie wymaganych decyzji określających zakres i warunki korzystania ze środowiska
- dotrzymanie na etapie wymaganym prawem badań wynikających z mocy prawa standardów emisyjnych oraz określonych w pozwoleniu warunków emisji

Ważne zadania dla gminy w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami komunalnymi wynikają z ustawy o samorządzie gminy.

Do zadań gminy należą:

1. prowadzenie spraw dot. oświetlenia miejskiego, a w szczególności:
  - a. nadzór nad oświetleniem miejskim i kontrola jego sprawności,
  - b. współpraca z Zakładem Energetycznym w zakresie właściwego oświetlenia oraz prawidłowych rozliczeń za zużyty energię;
2. konserwacja kanalizacji burzowej i rowów odwadniających,
3. konserwacja i utrzymanie źródeł ulicznych,
4. realizacja zadań wynikających z przepisów o ochronie zwierząt,
5. realizacja zadań wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a w szczególności:
  - a. wydawanie zezwoleń przewidzianych w/w ustawą,
  - b. utrzymywanie czystości ulic, placów, gruntów gminnych i urządzeń znajdujących się na tych terenach oraz likwidacja dzikich wysypisk,
  - c. zimowe utrzymanie dróg,
  - d. wyposażanie ciągów pieszych w kosze i pojemniki na odpady i nadzorowanie ich opróżniania,
  - e. nadzorowanie selektywnej zbiórki odpadów,
  - f. konserwacja i bieżące utrzymanie urządzeń i terenów przystanków autobusowych,
  - g. utrzymywanie szaletów publicznych,
  - h. prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków,

- i. nadzór nad realizacją podłączeń do kanalizacji sanitarnej obiektów mieszkalnych bądź służących działalności gospodarczej,
  - j. organizacja systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy,
6. wyburzenia budynków na zlecenie zarządcy,
7. planowanie, przygotowanie, realizacja i nadzorowanie komunalnych remontów i związanych z nimi inwestycji uzupełniających w zakresie branży elektrycznej, budowlanej, instalacyjnej i drogowej,
8. uzgadnianie dokumentacji technicznej dot. remontów i inwestycji - zakres spraw określonych w pkt 6-8 nie dotyczy inwestycji i remontów mienia komunalnego, będącego w dyspozycji komunalnych osób prawnych,
9. sprawowanie nadzorów technicznych nad inwestycjami gminnymi i potwierdzenie wykonania zakresu rzeczowego i finansowego umowy oraz bieżące i końcowe rozliczenie zadań, remontów i inwestycji, a także prowadzenie sprawozdawczości w tym zakresie,
10. zarządzanie siecią dróg gminnych, a w szczególności:
  - a. bieżąca kontrola stanu nawierzchni ulic, chodników i obiektów mostowych oraz realizacja remontów i oznakowania ulic,
  - b. ewidencjonowanie ulic i obiektów mostowych,
  - c. koordynacja robót w pasie drogowym i korzystania z dróg, badanie ruchu, wprowadzanie ograniczeń i objazdów,
  - d. wydawanie zezwoleń na: zjazdy z dróg, przejazdy z ładunkiem ponad normatywnym,
  - e. pobieranie opłat i naliczanie kar pieniężnych z tytułu wydawanych zezwoleń,
  - f. wydawanie warunków i postanowień na podłączenie do kanalizacji deszczowej,
  - g. wydawanie decyzji na lokalizację urządzeń w pasie drogowym i ustalanie warunków lokalizacji inwestycji w pasie drogowym,
  - h. orzekanie o przywróceniu pasa drogowego drogi gminnej oraz uzgadnianie prawidłowego oznakowania dróg,
  - i. wydawanie zezwoleń na zajmowanie pasa drogowego drogi gminnej oraz uzgadnianie prawidłowego oznakowania dróg,
11. współpraca z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w zakresie organizacji i bezpieczeństwa ruchu w mieście i gminie;
12. prowadzenie spraw z zakresu rolnictwa, a w szczególności:
  - a. profilaktyka weterynaryjna,
  - b. prowadzenie spraw z zakresu produkcji roślinnej i zwierzęcej, w tym: - nadzór nad hodowlą zwierząt, - wydawanie świadectw miejsca pochodzenia na zwierzęta gospodarskie wprowadzane do obrotu handlowego, - współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin w zakresie ochrony roślin uprawnych przed chorobami, szkodnikami i chwastami, - uczestnictwo w zwalczaniu skutków klęsk żywiołowych w rolnictwie,
13. realizacja zadań wynikających z prawa wodnego, a w szczególności:
  - a. kontrolowanie osób fizycznych w zakresie przestrzegania prawa wodnego,
  - b. rozstrzyganie sporów i zatwierdzanie ugód w sprawie zmiany stosunków wodnych,
14. realizacja zadań wynikających z ustawy - Prawo ochrony środowiska, a w szczególności:
  - a. współdziałanie z organami i służbami w zakresie zapobiegania i likwidacji skutków klęsk żywiołowych i nadzwyczajnych zagrożeń środowiska,
  - b. wydawanie decyzji związanych z funkcjonowaniem i pracą urządzeń i instalacji,
  - c. kontrola osób fizycznych w zakresie przestrzegania przepisów ustawy,
  - d. gromadzenie danych o stanie środowiska,
  - e. gromadzenie, publikacja i udostępnianie informacji i publikacji o stanie środowiska, skutkach naruszeń stanu środowiska, przekazywanie posiadanych informacji o środowisku na potrzeby państwowego monitoringu,
  - f. współpraca z organizacjami, związkami zawodowymi, jednostkami samorządowymi i rządowymi w zakresie ochrony środowiska,
  - g. opracowywanie planów ochrony środowiska i określanie gminnych priorytetów ochrony środowiska,
  - h. współpraca przy opracowywaniu planów operacyjno-ratowniczych miasta,
  - i. uzgadnianie i opiniowanie planów operacyjno-ratowniczych jednostek gospodarczych,
  - j. prowadzenie spraw dot. instalacji, w których emisja nie wymaga pozwolenia ekologicznego,
15. prowadzenie spraw z zakresu zieleni miejskiej, a w szczególności:
  - a. przygotowywanie wniosków do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie zieleni miejskiej,

- b. uzgadnianie i opiniowanie planów zieleni na obszarach nie będących własnością Gminy,
  - c. prowadzenie spraw dot. zagospodarowania i utrzymywania terenów zieleni miejskiej,
  - d. uzgadnianie zmiany przeznaczenia zieleni miejskiej na inne cele,
  - e. koordynacja działań w zakresie urządzania i utrzymywania terenów zielonych,
16. realizacja zadań wynikających z ustawy o lasach i ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia, a w szczególności:
- a. prowadzenie gospodarki leśnej w oparciu o uproszczony plan urządzenia lasu,
  - b. opiniowanie wniosków o zalesienie gruntów rolnych,
17. realizacja zadań wynikających z ustawy - Prawo geologiczne i górnicze, a w szczególności:
- a. uzgadnianie i opiniowanie projektów prac geologicznych,
  - b. prowadzenie zasobu informacji i dokumentacji geologicznej miasta,
  - c. wykonanie planów geologicznych oraz prac geologicznych na potrzeby Urzędu,
  - d. opiniowanie wniosków o udzielenie koncesji na prowadzenie badań geologicznych oraz wydobywanie kopalin,
18. realizacja zadań wynikających z ustawy o odpadach i ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, a w szczególności:
- a. opracowywanie, wdrażanie i nadzór nad realizacją gminnego planu gospodarowania odpadami komunalnymi,
  - b. kontrola w zakresie przestrzegania przepisów prawa przez jednostki wykonujące usługi w gospodarce odpadami,
  - c. prowadzenie ewidencji wytwórców odpadów, ilości i jakości tych odpadów,
  - d. opiniowanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
  - e. opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów,
  - f. opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
  - g. prowadzenie postępowania w sprawach składowania lub magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nie przeznaczonym i przygotowywanie decyzji nakazujących usunięcie odpadów,
  - h. opracowywanie sprawozdań dot. odpadów opakowaniowych zebranych selektywnie przez Gminę,
19. realizacja zadań wynikających z ustawy o ochronie przyrody, a w szczególności:
- a. przygotowywanie planów urządzenia i sposobu ochrony form przyrody,
  - b. sprawowanie ochrony nad różnymi formami przyrody,
  - c. prowadzenie ewidencji dóbr przyrody i wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego miasta obszarów cennych przyrodniczo,
  - d. wydawanie zezwolenie na usuwanie drzew i krzewów,
  - e. wymierzanie kar za usuwanie drzew i krzewów bez zezwolenia,
  - f. wymierzanie kar za niszczenie drzew i krzewów,
  - g. współdziałanie z organizacjami i organami ochrony przyrody,
  - h. działania w celu zachowania ciągłości przyrodniczej Gminy w powiązaniu z przyrodą regionu,
20. w zakresie inwestycji i zagospodarowania terenów:
- a. opiniowanie dla potrzeb Wydziałów planowanych przedsięwzięć oraz zamierzeń polegających na wydzierżawieniu lub sprzedaży nieruchomości stanowiących własność gminy stosownie do przepisów ochrony środowiska i ochrony przyrody,
  - b. uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy w zakresie należącym do kompetencji zarządcy drogi,
21. opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
22. stosowanie prawnie przewidzianych środków w przypadku naruszenia przepisów ustaw: Prawo ochrony środowiska i o ochronie przyrody,
23. rozpatrywanie skarg i wniosków mieszkańców z zakresu ochrony środowiska i przyrody,
24. opracowywanie raportów i sprawozdań z zakresu ochrony środowiska,
25. prowadzenie spraw związanych z gospodarowaniem Gminnym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
26. prowadzenie spraw z zakresu łowiectwa,
27. realizacja zadań wynikających z ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz ustawy o grobach i cmentarzach wojennych:
- a) utrzymanie i konserwacja cmentarzy wojennych i miejsc pochówków żołnierzy i utrzymanie miejsc pamięci narodowej,

28. nadzorowanie i kontrolowanie przewozów zbiorowych osób, a w szczególności:
  - a. koordynacja rozkładów jazdy przewoźników, analizowanie i planowanie potrzeb,
  - b. kontrola usług przewozowych i przewoźników,
  - c. opiniowanie regulaminów przewozowych i systemu taryfowego,
  - d. opiniowanie potrzeb budowy przystanków autobusowych,
29. realizacja zadań wynikających z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
30. prowadzenie w całości spraw związanych z ochroną przeciwpowodziową w gminie, wynikających z ustawy „Prawo wodne”,
31. prowadzenie spraw związanych z gospodarką magazynową:
  - a. prowadzenie miejskiego magazynu sprzętu OC i przeciwpowodziowego,
  - b. nadzorowanie gospodarki gminnym sprzętem OC i przeciwpowodziowym zlokalizowanym w zakładach pracy na terenie miasta i gminy
32. prowadzenie całości spraw z realizacją zadań ochrony przeciwpożarowej w Urzędzie,
33. nadzór nad realizacją zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej przez placówki oświatowe i gminne jednostki organizacyjne.
34. w zakresie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:
  - a. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
  - b. wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

V.2. Mechanizmy rynkowe do działań na rzecz ochrony środowiska

Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska

Wykorzystanie mechanizmów wolnorynkowych do aktywizacji działań na rzecz ochrony środowiska zamierza się uzyskać przez:

- równoprawne warunki w dostępie do ograniczonych zasobów oraz do możliwości odprowadzania zanieczyszczeń przez wszystkie podmioty gospodarcze;
- zachowanie i tworzenie miejsc pracy w dziedzinach mniej obciążających środowisko (tzw. zielone miejsca pracy);
- rozwój produkcji towarów i usług, które mniej obciążają środowisko, a przez to prowadzą do bardziej zrównoważonej konsumpcji;
- ekonomizację ochrony środowiska;
- rozwój produkcji urządzeń służących ochronie środowiska;
- rozwój potencjału doradczego służącego zrównoważonemu rozwojowi;
- wzmocnienie i poszerzenie oferty eksportowej polskich podmiotów gospodarczych zajmujących się ochroną środowiska, zwłaszcza w eksporcie na rynki krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz krajów rozwijających się.

Uzyskanie tych efektów wymaga podejmowania przez Rząd działań bezpośrednich i pośrednich, polegających na tworzeniu warunków do zmiany zachowań przez samorządy regionalne i lokalne, podmioty gospodarcze oraz gospodarstwa domowe.

Działania będą obejmować:

1. Preferowanie przy zakupach towarów oraz usług przez administrację rządową i samorządową tych produktów, które mają proekologiczny charakter,
2. Zawarcie w każdym przetargu organizowanym przez administrację rządową i samorządową wymogów ekologicznych,
3. Kształtowanie równoprawnych warunków konkurencji przez pełne stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci”, wraz z uwzględnianiem kosztów zewnętrznych,
4. Wspieranie powstawania i zachowania tzw. „zielonych” miejsc pracy, w szczególności w: rolnictwie ekologicznym, agro - i eko-turystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, transporcie publicznym, działaniach na rzecz oszczędzania zasobów (zwłaszcza energii i wody), odzysku produktów lub ich części oraz odzysku opakowań i wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych,
5. Stymulowanie rozwoju przemysłu urządzeń ochrony środowiska, zwłaszcza urządzeń wykorzystywanych w ochronie wód i powietrza oraz zagospodarowaniu odpadów,
6. Wprowadzenie handlu pozwoleniami na emisję zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza w zakresie CO₂, SO₂ i NO_x. W przygotowaniu jest Krajowy Plan Alokacji Upewnienia do Emisji.
7. Włączenie instytucji finansowych do wspierania na zasadach rynkowych przedsięwzięć w ochronie środowiska i na rzecz rozwoju zrównoważonego,

Partnerstwo z biznesem

Do osiągnięcia celów polityki ekologicznej konieczne będzie aktywne włączenie się przedsiębiorstw, które, są jednym z głównych użytkowników środowiska.

Przyjmując takie założenia należy z jednej strony udzielać przedsiębiorstwom wszelkiej możliwej pomocy w spełnianiu zaostrzonych, ekologicznych wymagań obligatoryjnych, zaś z drugiej - tworzyć sprzyjające warunki dla podejmowania przez nie działań na rzecz środowiska również o charakterze dobrowolnym.

Działania będą obejmować:

- udzielanie przedsiębiorstwom materialnej pomocy w spełnianiu zaostrzonych wymagań ekologicznych w granicach określonych obowiązującym prawem dostosowanym do wymagań funkcjonujących na jednolitym rynku Unii Europejskiej, z wykorzystaniem bezpośrednich i pośrednich subsydiów krajowych oraz pomocy finansowej ze strony Unii;
- stworzenie stałych ciał konsultacyjnych skupiających przedstawicieli administracji ochrony środowiska i sfery biznesu (z możliwym udziałem przedstawicieli także innych działów administracji publicznej oraz związków zawodowych, organizacji ekologicznych i innych zainteresowanych organizacji społecznych), w celu prowadzenia bieżącej dyskusji na temat funkcjonowania istniejących mechanizmów ochrony środowiska oraz wprowadzania nowych rozwiązań w tej dziedzinie;
- szkolenie kadr przedsiębiorstw w zakresie problematyki ochrony środowiska;
- wsparcie „Ruchu czystszej produkcji” i Programu „Odpowiedzialność i troska”;
- promocja istniejącego znaku ekologicznego oraz opracowanie kryteriów przyznawania tego znaku dla większej liczby grup wyrobów;
- stworzenie instytucjonalnych warunków dla praktycznego wdrażania w Polsce rozporządzenia EMAS (przede wszystkim powołanie kompetentnej jednostki odpowiedzialnej za realizację rozporządzenia);
- wdrożenie systemu zbywalnych pozwoleń na emisję (w pierwszej kolejności w odniesieniu do emisji dwutlenku węgla, dwutlenku siarki i tlenków azotu), w tym przede wszystkim przygotowanie i uchwalenie ustawy w sprawie tworzenia rynków uprawnień do emisji zanieczyszczeń środowiska i zasad obrotu takimi uprawnieniami.

Kształtowanie postaw konsumentów

Świadome i przyjazne nastawienie społeczeństwa wobec środowiska może istotnie zmniejszyć skalę problemów ekologicznych jakie występują w gospodarce komunalnej, transporcie czy turystyce, ale również ograniczyć lub wręcz wyeliminować, poprzez rynek, najbardziej uciążliwe dla środowiska rodzaje działalności, produkty lub usługi w gospodarce jako całości, promując jednocześnie rodzaje aktywności i wytwarzane dobra bardziej przyjazne środowisku.

Działania będą obejmować:

- wprowadzenie problematyki bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko przez sferę konsumpcji do podstaw programowych kształcenia we wszystkich typach szkół oraz programów szkoleń organizowanych przez pracodawców, instytucje publiczne i organizacje społeczne;
- włączenie prezentacji obejmujących oddziaływanie na środowisko zachowań konsumentów do oferty programowej środków przekazu oraz instytucji kultury i wypoczynku, przy możliwie szerokim zaangażowaniu do udziału w takich prezentacjach osób cieszących się wysoką społeczną popularnością i autorytetem oraz reprezentujących szanowane i poważane instytucje;
- konsekwentna realizacja obowiązków instytucji publicznych w zakresie udostępniania informacji o środowisku wynikających z ustawy - Prawo ochrony środowiska i ustawy o informacji publicznej;
- wprowadzenie w odniesieniu do ustalonych kategorii wyrobów powodujących szczególnie istotną, jednostkową konsumpcję zasobów środowiska lub emisję zanieczyszczeń w procesie produkcji i/ lub eksploatacji, obowiązku umieszczania informacji z tego zakresu na widocznych i czytelnych etykietach (ponad formalne obowiązki wynikające z przepisów o substancjach niebezpiecznych);
- rozszerzenie listy grup wyrobów, których producenci, dzięki ustaleniu stosownych kryteriów, mogą i będą mogli się ubiegać o prawo ich oznaczania znakiem ekologicznym;
- wspieranie rynkowej konkurencyjności produktów i usług przyjaznych środowisku poprzez uaktywnienie ich marketingu i reklamy, a w uzasadnionych przypadkach także ograniczone subsydiowanie ich cen.

Ograniczanie subsydiów szkodliwych dla środowiska

Szkodliwe dla środowiska subsydiowanie nie polega zwykle na jawnym wsparciu ze środków publicznych (dotacje z budżetów publicznych), ale przyjmuje następującą postać:

- subsydia „formalne”, przybierające postać dotacji i preferencyjnych pożyczek na inwestycje w środki trwałe, przyspieszona amortyzacja, zwolnienia i ulgi podatkowe,
- mechanizmy subsydiowania nieformalnego (przyjmujące postać umarzania zobowiązań podmiotów gospodarczych prowadzących działalność uciążliwą lub szkodliwą dla środowiska, co umożliwia im działanie w większym zakresie niż to by wynikało z warunków określanych przez rynek),
- mechanizmy subsydiowania nieformalnego polegające na przyzwoleniu na nieprzestrzeganie obowiązujących regulacji ekologicznych oraz niezadowalające wykonywanie zobowiązań związanych z szeroko rozumianymi opłatami ekologicznymi,
- ukryte subsydia (głównie dla gospodarstw domowych) związane z regulowaniem cen, podaży i popytu.

Działania będą obejmować:

- identyfikowanie obszarów występowania, form i zakresu różnych mechanizmów szkodliwego dla środowiska subsydiowania publicznego oraz przygotowanie programu ich stopniowej likwidacji, najpóźniej w latach 2007-2010;
- rozwijanie systemów wsparcia publicznego w postaci preferencji kredytowo-pożyczkowych i fiskalnych, umożliwiających rozwój przyjaznych dla środowiska procesów produkcyjnych, produktów oraz ograniczających ekologicznie negatywne skutki konsumpcji przez gospodarstwa domowe; przygotowanie najpóźniej do 2006 roku podstaw prawno-instytucjonalnych takiego wsparcia.

Ekologizacja sektora finansowego

W okresie 2004-2006 będą uruchomione liczne i zróżnicowane działania sprzyjające wzrostowi zaangażowania komercyjnego prywatnych i publicznych instytucji finansowych na rzecz finansowania celów ekologicznych. Wynika to, po pierwsze, z konieczności ograniczania wsparcia publicznego w sferze ochrony środowiska. Po drugie, można przyjąć iż następować będzie stopniowa poprawa kondycji finansowej przedsiębiorstw, a więc zwiększy się ich zdolność do finansowania przedsięwzięć proekologicznych w formie zobowiązaniowej (kredyty i pożyczki).

Po trzecie, zwiększać się będzie skłonność osób i instytucji prywatnych do przeznaczania środków na szeroko rozumianą ochronę środowiska w postaci ekodepozytów, ekologicznych rachunków oszczędnościowych, czy tworzenia „zielonych funduszy inwestycyjnych”.

Działania będą obejmować:

- zwiększenie możliwości gwarantowania, głównie przez celowe fundusze ekologiczne, kredytów proekologicznych udzielanych przez instytucje komercyjne, a zwłaszcza banki, a także obligacji komunalnych emitowanych w związku z realizacją priorytetowych celów środowiskowych;
- zapewnienie należytego poziomu finansowania przedsięwzięć ochronnych przez celowe fundusze ekologiczne;
- zwiększone zaangażowanie funduszy ekologicznych w finansowaniu konsorcjalnym ochrony środowiska;
- zwiększenie możliwości wykorzystania środków finansowych pozostających w dyspozycji funduszy ekologicznych do inwestowania kapitałowego w przedsięwzięcia współfinansowane przez komercyjne instytucje finansowe;
- stworzenie zachęt finansowych dla wykorzystywania środków prywatnych na finansowanie przedsięwzięć proekologicznych, „zielonych” funduszy inwestycyjnych

Zarządzanie środowiskowe

Ważnym zagadnieniem jest upowszechnianie w przedsiębiorstwach, na zasadzie dobrowolności, systemów zarządzania środowiskowego, spełniających wymagania stosownych, międzynarodowych i krajowych norm.

W Polsce obecnie funkcjonują lub będą wdrażane systemy zarządzania środowiskowego:

- ISO 14000,
- EMAS,
- Ruch Czystszej Produkcji,
- Odpowiedzialność i Troska,

Aby nadzieje związane z zarządzaniem środowiskowym mogły się urzeczywistnić konieczne jest pilne podjęcie działań w trzech podstawowych kierunkach:

- skutecznego promowania wymienionych systemów zarządzania środowiskowego, zwłaszcza wśród małych i średnich przedsiębiorstw, co może również wymagać udzielania tym przedsiębiorstwom, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z zasad udzielania pomocy publicznej, ewentualnego wsparcia finansowego w tym zakresie;
- zwracania większej uwagi przez podmioty wdrażające systemy oraz przez jednostki weryfikujące i certyfikujące na spełnianie tych wymagań systemowych, które dotyczą uzyskiwania ciągłej poprawy w zakresie oddziaływania organizacji na środowisko (a nie tylko tych, które odnoszą się do zidentyfikowania istotnych problemów środowiskowych, wypracowania i wdrożenia odpowiednich procedur postępowania oraz prowadzenia w ramach systemu wymaganej dokumentacji);
- stworzenia odpowiednich warunków prawno-instytucjonalnych dla praktycznej realizacji i stosowania w Polsce przepisów rozporządzenia EMAS, które z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej staną się dla naszego kraju obowiązujące.

Działania będą obejmować:

- utworzenie (lub powierzenie zadań instytucji już funkcjonującej) Krajowego Centrum Informacji o Systemach Zarządzania Środowiskowego, gromadzącego i udostępniającego dane o aspektach formalnoprawnych poszczególnych systemów, akredytowanych jednostkach certyfikujących i weryfikujących oraz organizacjach, które wdrożyły systemy, a także prowadzącego akcje popularyzujące systemy zarządzania środowiskowego i przybliżające potencjalne korzyści związane z ich wdrażaniem;
- wdrożenie rozwiązań prawno-instytucjonalnych transponujących do prawa krajowego kluczowe przepisy rozporządzenia EMAS, w celu umożliwienia rejestrowania się polskich przedsiębiorstw zgodnie z wymaganiami tego rozporządzenia w systemie bliźniaczym do funkcjonującego na obszarze Unii Europejskiej, jeszcze przed ostateczną akcesją Polski do Unii (w tym w pierwszej kolejności powołanie i wyznaczenie kompetentnej instytucji publicznej realizującej zadania w zakresie akredytowania osób fizycznych i prawnych zajmujących się weryfikowaniem systemów, przyjmowania i rozpatrywania wniosków o rejestrację, podejmowania decyzji o rejestracji oraz prowadzenia i publikowania rejestru).

Odpowiedzialność za skutki środowiskowe realizowanych przedsięwzięć

Odpowiedzialność za skutki środowiskowe realizowanych przedsięwzięć ujęta jest w polskim prawie ochrony środowiska w formie odpowiedzialności cywilnej i karnej.

Odpowiedzialność cywilna za skutki środowiskowe prowadzonych działań sformułowana jest w polskim prawie w sposób ramowy.

V.3. Mechanizmy ekonomiczne i systemy finansowania

Mechanizmy ekonomiczne

Korzystanie ze środowiska objęte jest następującymi opłatami:

- opłaty za korzystanie ze środowiska:
  - wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza
  - wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi
  - pobór wód
  - składowanie odpadów
- administracyjna kara pieniężna
- kary administracyjne za usuwanie drzew i krzewów bez zezwolenia
- kary administracyjne za niszczenie drzew i krzewów
- system podatków
- opłaty produktowe i depozytowe
- opłaty za usuwanie drzew i krzewów

Przewiduje się wprowadzenie dobrowolnych i obowiązkowych ubezpieczeń ekologicznych oraz rynków zbywalnych uprawnień do emisji zanieczyszczeń.

Działania będą obejmować:

- zwiększenie zakresu stosowania opłat produktowych i depozytów ekologicznych;
- rozszerzenie zakresu stosowania niektórych opłat za korzystanie ze środowiska na gospodarstwa domowe;

- zmiana funkcjonowania systemu kar pieniężnych wymierzanych za naruszanie wymagań ochrony środowiska;
- przygotowanie koncepcji systemu dobrowolnych ubezpieczeń ekologicznych;
- stworzenie systemu obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej od szkód ekologicznych, wraz z określeniem rodzajów działalności podlegających tym ubezpieczeniom;
- tworzenie rynków uprawnień do emisji zanieczyszczeń środowiska i zasad obrotu takimi uprawnieniami;
- przygotowanie instytucjonalne i logistyczne do uczestnictwa Polski w międzynarodowym handlu emisją CO₂
- utworzenie systemu oceny kosztów zewnętrznych niektórych form korzystania ze środowiska;
- regionalizacja i różnicowanie opłat za korzystanie ze środowiska w stosunku do poszczególnych grup jego użytkowników;
- analiza wysokości opłat z punktu widzenia ich funkcji bodźcowej i dochodowej, a także pod kątem ich relacji do kosztów zewnętrznych; zmodyfikowanie, w nawiązaniu do wyników analizy, stawek opłat.

V.4. Źródła finansowania

Finansowanie zadań ochrony środowiska odbywa się ze środków:

- publicznych
  - budżet państwa
  - samorządy terytorialne (powiat, gmina)
  - Fundacja Ekofundusz
  - fundusze przedakcesyjne SAPARD, ISPA, PHARE
  - pomoc zagraniczna (Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności)
  - kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych
  - emisja obligacji

Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są fundusze ekologiczne, fundacje i programy wspomagające, własne środki inwestorów. Podstawę tego systemu tworzą fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W Polsce działają:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - największa instytucja finansująca przedsięwzięcia ochrony środowiska o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym w Polsce;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - dofinansowuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w poszczególnych województwach,
- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;

Gromadzą one wpływy z opłat płaconych za korzystanie ze środowiska i jego zasobów przez podmioty gospodarcze (opłaty za emisję zanieczyszczeń do powietrza, zrzut ścieków, składowanie odpadów) oraz kar nakładanych za ponadnormatywne zanieczyszczanie środowiska.

W perspektywie naszego członkostwa w Unii Europejskiej podstawowe znaczenie odgrywały programy i fundusze pomocowe przygotowujące Polskę do wykorzystania funduszy strukturalnych. Najważniejsze z nich to:

- ISPA - Fundusz pomocy bezzwrotnej, będący przygotowaniem do funduszy strukturalnych, przeznaczony na finansowanie dużych projektów w zakresie sieci transportowych oraz ochrony środowiska;
- PROGRAM PHARE - największy z programów przedakcesyjnych, wspierających rozwój regionalny;
- SAPARD - program przedakcesyjny Unii Europejskiej przeznaczony na rozwój terenów wiejskich.

Zgodnie z zasadami polityki regionalnej Unii Europejskiej, po przystąpieniu danego kraju do Wspólnoty, traci on prawo do korzystania ze środków przedakcesyjnych na rzecz pozostałych krajów kandydujących, za to staje się beneficjentem wspomnianych już, znacznie większych, Funduszy Strukturalnych oraz Funduszu Spójności.

Rodzaje funduszy strukturalnych:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
- Europejski Fundusz Społeczny;
- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej;
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa.

Kolejnym bardzo ważnym instrumentem finansowym Unii jest Fundusz Spójności.

Z jego środków finansowane są duże (o minimalnej wartości 10 mln EUR) projekty infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska oraz transeuropejskich sieci transportowych.

Koordynatorem działań w zakresie Funduszu Spójności będzie NFOSiGW.

Budowa i modernizacja wodociągów, kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków dla MZWIK w Starachowicach (Starachowice, Wąchock, Mirzec, Brody Ilża) jest projektem z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zatwierdzonym przez Ministra Środowiska do przygotowania Wniosku o dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności w 2004r

V.5. Lista podmiotów, do których kierowane są obowiązki ustalone w programie

Opracowane w „Programie Ochrony Środowiska cele i wytyczone działania w zakresie ochrony środowiska na terenie Miasta i Gminy Wąchock wymagają określenia podmiotów do których adresowane są obowiązki wynikające z realizacji tych celów i działań. Są to grupy podmiotów, których zadaniem jest:

- organizacja i zarządzanie programem,
- realizacja celów i zadań określonych w programie,
- nadzór i monitoring realizacji programu.

Ponadto określono również obowiązki dla podmiotów korzystających ze środowiska w celu ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Bardzo istotną rolę w realizacji programu odgrywają mieszkańcy miasta i gminy. W związku z tym również do tej grupy społeczeństwa kierowane są zadania.

1. Zadania w zakresie organizacji i zarządzania programem realizowane powinny być przez następujące podmioty:
  - Burmistrz
  - Rada Miejska
2. Podmioty, które będą realizować zadania przedstawione w programie:
  - Miasto i Gmina Wąchock
  - Lasy Państwowe
  - biura projektowe
  - stowarzyszenia
  - fundacje
  - inwestorzy zewnętrzni
  - przedsiębiorstwa
3. Podmioty nadzorujące i kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu:
  - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
  - Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
  - Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
  - Powiatowy Inspektor Sanitarny
  - Miasto i Gmina Wąchock
4. Podmioty korzystające gospodarczo ze środowiska (podmioty z sektora przemysłowego, usług, rolnictwa)
5. Mieszkańcy Miasta i Gminy Wąchock.

VI. Lista działań priorytetowych dla terenu gminy

Lista działań priorytetowych w zakresie:

Gospodarka wodno-ściekowa:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej,

- optymalizacja wykorzystania oczyszczalni ścieków w Starachowicach przez przyłączenie do niej sieci kanalizacji z terenu Miasta i Gminy Wąchock
- rozbudowa i modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Starachowicach
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- budowa systemów kanalizacji deszczowej wraz z podczyszczalniami
- uwzględnienie linii zalewów powodziowych w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego
- ograniczenie spływu wód deszczowych
- prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych
- budowa wałów przeciwpowodziowych przy rzece Kamiennej
- budowa zbiornika wodnego małej retencji w Wąchocku

Ochrona zasobów leśnych:

- prowadzenie monitoringu lasów
- ochrona gruntów leśnych

Ochrona gleb:

- ochrona gleb i gruntów przed zanieczyszczeniami
- zapobieganie erozji gleb i powstawaniu osuwisk
- prowadzenie monitoringu gleb

Ochrona powietrza:

- zamiana systemu ogrzewania węglowego na źródła energii ekologiczne: gaz, olej, biomasa, wprowadzanie technologii czystszej spalania węgla
- zwiększenie udziału źródeł energii odnawialnej
- prowadzenie monitoringu jakości powietrza

Ochrona przed hałasem:

- ujęcie zagadnień akustycznych w planach miejscowego zagospodarowania przestrzennego
- budowa ekranów akustycznych
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej
- prowadzenie monitoringu hałasu

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi:

- sporządzenie rejestru terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym
- wprowadzenie do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego zagadnień niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego
- monitoring pól elektromagnetycznych

Ochrona przyrody:

- ustanawianie nowych form ochrony przyrody
- rozwój zieleni miejskiej
- utrzymanie i odtworzenie korytarza ekologicznego doliny rz. Kamiennej, Żarnówki i Lubianki
- monitoring przyrody

Zasoby odnawialne:

- możliwość wykorzystania biomasy w produkcji energetycznej
- możliwość wykorzystania energii wiatru i energii słonecznej
- budowa małych elektrowni wodnych na rz. Kamiennej

Edukacja ekologiczna:

- kontynuacja edukacji ekologicznej w szkołach
- podnoszenie edukacji ekologicznej społeczeństwa poprzez działania władz miasta i gminy i środków masowego przekazu

Gospodarka odpadami:

- kontynuacja selektywnej zbiórki odpadów
- przebudowa i rekultywacja składowiska odpadów w Marcinkowie

- budowa nowoczesnego zakładu gospodarki odpadami w Skarżysku - Kamiennej
- zmniejszenie ilości odpadów przemysłowych i niebezpiecznych
- rozwój systemu gromadzenia, transportu i składowania odpadów

VII. Harmonogram rzeczowo-finansowy przedsięwzięć

Lp.	Planowane inwestycje	2004-2007		2008-2011		2012-2015	
		własne (tyś. zł)	zewnątrzne (tyś. zł)	własne (tyś. zł)	zewnątrzne (tyś. zł)	własne (tyś. zł)	zewnątrzne (tyś. zł)
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej	2 910	8 600	1 250	3 750	-	-
2.	Budowa i modernizacja dróg gminnych - w tym budowa kanalizacji deszczowej	1 200	2 780	1 500	3 400	700	1 650
3.	Budowa wodociągów	11	4	20	5	-	-
4.	Budowa zbiornika małej retencji	2 000	6 000	-	-	-	-
5.	Budowa Gminnego Punktu Zbierania Odpadów Niebezpiecznych	10	10	-	-	-	-
6.	Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów	50	150	50	100	50	50
7.	Likwidacja dzikich wysypisk	3	5	2	5	2	5
8.	Program usuwania wyrobów zawierających azbest	15	15	15	15	-	-
9.	Edukacja ekologiczna	2	5	3	5	3	5
10.	Budowa ścieżek rowerowych i parkingów	10	30	50	150	50	150
11.	Ochrona przed skutkami powodzi - budowa obwałowania rzeki Kamiennej	-	-	-	-	1 800	4 200
12.	Zalesianie	5	5			-	-
13.	Budowa terenów rekreacyjnych w Wąchocku	30	70			-	-
14.	Budowa sieci gazowej	-	-	-	-	30	70
15.	Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych - w ramach Międzygminnego Związku „Utylizator”	47 112 mln - środki ogółem					
16.	Formy ochrony przyrody	5	5	-	-	5	5

Zespół klasztorny opactwa Cystersów

Wąchock - widok na rzekę Kamienną

Wąchock - Pomnik mjr Jana Piwnika „Ponurego”

Załącznik do Programu
ochrony środowiska
dla Gminy Wąchock

Pomniejszono do celów publikacji

Plan gospodarki odpadami dla Gminy Wąchock

Spis treści:

- I. Wprowadzenie
  - I.1. Cel i zakres planu gospodarki odpadami dla Gminy Wąchock
  - I.2. Podstawy prawne opracowania
  - I.3. Literatura i materiały źródłowe
  - I.4. Metodyka opracowania Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Wąchock.
  - I.5. Prezentacja Gminy Wąchock
- II. Analiza stanu gospodarki odpadami
  - II.1. Rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów komunalnych
  - II.2. Postępowanie z odpadami komunalnymi w Gminie Wąchock
  - II.3. Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne powstające na terenie Gminy Wąchock w czasie prowadzenia działalności gospodarczej
- III. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi
- IV. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami
  - IV.1. Obsługa gospodarki odpadami w Gminie
  - IV.2. Unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych jako surowce wtórne
  - IV.3. Przygotowania organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- V. Projektowany system gospodarki odpadami komunalnymi
  - V.1. Odpady ulegające biodegradacji
  - V.2. Odpady wielkogabarytowe
  - V.3. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne
  - V.4. Odpady budowlane
  - V.5. Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych
  - V.6. Odpady opakowaniowe
  - V.7. Komunalne osady ściekowe
  - V.8. Odpady powstające w sektorze gospodarczym
  - V.9. Inne nie wymienione odpady
- V.10. Opis projektowanego systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy Wąchock
- VI. Rodzaj i harmonogram zamierzeń oraz instytucje odpowiedzialne za realizację planu
- VII. Analiza ekonomiczna przewidzianych rozwiązań
- VIII. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów
- IX. Streszczenie planu gospodarki odpadami dla Gminy Wąchock
Bibliografia

Podstawowe definicje i pojęcia stosowane w „Planie gospodarki odpadami dla Gminy Wąchock”

1. Cel w gospodarowaniu odpadami - to, do czego się dąży, co się chce osiągnąć w gospodarowaniu odpadami.
2. Gospodarowanie odpadami - rozumie się przez to zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów.
3. Komunalne osady ściekowe - rozumie się przez to pochodzący z oczyszczalni osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych.
4. Likwidacja składowiska - rozumie się przez to zespół działań inwestycyjnych na terenie składowiska w zakresie zabezpieczenia i docelowej eliminacji jego zagrożeń dla środowiska.
5. Magazynowanie odpadów - jest to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwieniem.
6. Obiekt budowlany - zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994r Prawo Budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414 z późn. zmianami) należy przez to rozumieć również składowisko odpadów.
7. Odpady - oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628 z późn. zmianami), których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do ich pozbycia się jest zobowiązany.
8. Odpady komunalne - rozumie się przez to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

9. Odpady kuchenne ulegające biodegradacji - domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego ulegające biodegradacji oraz odpady pochodzące z pielęgnacji kwiatów domowych, balkonowych - ulegające biodegradacji.
10. Odpady medyczne - rozumie się przez to odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, prowadzeniem badań i świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny.
11. Odpady problemowe - to odpady powstające w wyniku zaistnienia sytuacji awaryjnych (również odpady niebezpieczne powstałe podczas prowadzenia akcji ratowniczych).
12. Odpady ulegające biodegradacji - rozumie się przez to odpady ulegające rozkładowi tlenowemu lub bez-tlenowemu przy udziale mikroorganizmów.
13. Odpady weterynaryjne - to odpady powstające w związku z badaniem, leczeniem, zwierząt lub świadczeniem usług weterynaryjnych, a także w związku z prowadzeniem badań naukowych i doświadczeń na zwierzętach.
14. Odzysk - to wszelkie działania, nie stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania, określone w załączniku nr 5 do w/w ustawy o odpadach.
15. Odzysk energii - to termiczne przekształcenie odpadów w celu odzyskania energii.
16. PCB - rozumie się przez to polichlorowane bifenyle, polichlorowane trifenyle, monometylotetrachlorodifenylometan, monometylodibromo-difenylometan oraz mieszaniny zawierające jakkolwiek z tych substancji powyżej 0,005 % wagowo łącznie.
17. Posiadacz odpadów - rozumie się przez to każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną).
18. Przebudowa obiektu budowlanego - należy przez to rozumieć prace mające na celu dostosowanie obiektu budowlanego do obowiązujących przepisów prawnych.
19. Przebudowa składowiska - należy przez to rozumieć prace mające na celu dostosowanie składowiska odpadów do obowiązujących przepisów prawnych.
20. Recykling - rozumie się przez to taki odzysk, który polega na powtórny przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny z wyjątkiem odzysku energii.
21. Recykling organiczny - rozumie się przez to obróbkę tlenową, w tym kompostowanie, lub beztlenową odpadów, które ulegają rozkładowi biologicznemu w kontrolowanych warunkach przy wykorzystaniu mikroorganizmów, w wyniku której powstaje materia organiczna lub metan. Składowanie na składowisku odpadów nie uważa się jako recykling organiczny.
22. Składowisko odpadów - to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów.
23. Składowisko odpadów komunalnych - to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów komunalnych.
24. Składowisko odpadów przemysłowych - to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów pochodzących z sektora gospodarczego, z wyłączeniem odpadów komunalnych.
25. Spalarnia odpadów - rozumie się przez to instalację, w której zachodzi termiczne przekształcenie odpadów w celu ich unieszkodliwienia.
26. Stabilizacja odpadów - to związanie odpadów w matrycy z odpadów wiążących o bardzo małej przepuszczalności celem zminimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko.
27. Strategia gospodarki odpadami - perspektywiczny plan działań zmierzających do osiągnięcia postawionych celów.
28. System gospodarki odpadami - należy przez to rozumieć ogół działań inwestycyjnych i organizacyjnych realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i innymi dokumentami, zmierzających do osiągnięcia założonych celów w gospodarce odpadami.
29. Termiczne przekształcanie odpadów - rozumie się przez to procesy utleniania odpadów, w tym spalania, zgazowywania, lub rozkładu odpadów, w tym rozkładu pirolitycznego, prowadzone w przeznaczonych do tego instalacjach lub urządzeniach na zasadach określonych w przepisach szczegółowych.
30. Unieszkodliwianie - to poddanie odpadów określonym procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych, określonych w załączniku nr 6 do w/w ustawy o odpadach w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska.
31. Wytwórca odpadów - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów. Wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę chyba, że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.

32. Zadania - działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów.
33. Zbieranie odpadów - rozumie się przez to każde działanie, w szczególności umieszczanie w pojemnikach, segregowanie i magazynowanie odpadów, które ma na celu przygotowanie do transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania.

I. Wprowadzenie

Plan gospodarki odpadami został opracowany w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska i obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie gminy Wąchock ze szczególnym uwzględnieniem odpadów komunalnych.

Podstawowym zadaniem do zrealizowania w najbliższych latach jest uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie, tak aby osiągnąć obowiązujące standardy.

Przyjęty w opracowywanym planie system gospodarki odpadami, wraz ze szczegółowo wyznaczonymi celami i zadaniami krótko - i długookresowymi umożliwi opracowanie znaczących projektów inwestycyjnych.

Przy opracowywaniu niniejszego planu gospodarki odpadami oparto się na zapisach Krajowego Planu Gospodarki Odpadami, „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”, „Planu gospodarki odpadami dla powiatu starachowickiego”, „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” oraz „Programu ochrony środowiska dla powiatu starachowickiego”.

I.1. Cel i zakres planu gospodarki odpadami dla Gminy Wąchock.

Głównym celem polityki ekologicznej państwa, ustanowionym w krajowych dokumentach programowych jest „zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa polskiego w XXI w. oraz stworzenie podstaw dla opracowania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju kraju”.

W sferze realizacji polityki ekologicznej zasada zrównoważonego rozwoju powinna być stosowana wraz z następującymi zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi:

- zasadą przezorności (przewidywanie możliwości wystąpienia problemu i na tym etapie „przezornie” rozwiązanie jego a nie dopiero po fakcie jego wystąpienia,
- zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi (uwzględnianie na równi z celami ekologicznymi celów gospodarczych i społecznych),
- zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego (równoważenie szans pomiędzy człowiekiem, a przyrodą),
- zasadą współczesności (stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału społeczeństwa w procesie kształtowania zrównoważonego rozwoju),
- zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- zasadą likwidacji zanieczyszczeń u źródła,
- zasadą prewencji (przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć),
- zasadą stosowania najlepszych dostępnych technik,
- zasadą subsydiarności (stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych na szczebel regionalny)
- zasadą klauzul zabezpieczających (umożliwia ona w uzasadnionych przypadkach stosowania bardziej rygorystycznych środków niż wymagania prawa UE)
- zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej (stosowana przy wyborze planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska i pozwalająca na ocenę ich skuteczności).

Nadrzędnym celem polityki w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez rozwiązywanie problemu odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów nie wykorzystanych.

Cel nadrzędny o charakterze ogólnym został uszczegółowiony poprzez określenie celów krótkoterminowych, średnioterminowych oraz perspektywicznych. Cele te uwzględniają potrzebę realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, zobowiązań ustalonych na szczeblu międzynarodowym oraz wymogów prawa Unii Europejskiej (w szczególności tzw. dyrektywy ramowej o odpadach). Cele krótkoterminowe, z kolei, odnoszą się do problemów wynikających z niewłaściwego postępowania z odpadami w przeszłości i związanych z tym zagrożeń środowiska.

W szczególności priorytetami krótkookresowymi, odnoszącymi się bezpośrednio do działań związanych z gospodarowaniem odpadami są:

- 1 uszczegółowienie zasad gospodarowania takimi odpadami, jak: oleje odpadowe, odpady PCB/PCT, zużyte baterie i akumulatory, odpady z produkcji dwutlenku tytanu, osady ściekowe, opakowania,
- 2 określenie szczegółowych warunków postępowania z odpadami (wykorzystywania, termicznego przekształcania odpadów i stosowania innych form unieszkodliwiania, składowania, transportu itp.),
- 3 przygotowanie programów likwidacji odpadów niebezpiecznych, zawierających metale ciężkie (rtęć, ołów, kadm) i trwale zanieczyszczenia organiczne (PCB) zarówno odpadów wytwarzanych, jak i już nagromadzonych, a także przyspieszenie realizacji programu likwidacji mogilników z nieodpowiednimi dla dzisiejszych zabiegów agrotechnicznych środkami ochrony roślin i innymi substancjami niebezpiecznymi,
- 4 identyfikacja zagrożeń i rozszerzenie zakresu prac na rzecz likwidacji starych składowisk odpadów,
- 5 modernizacji składowisk eksploatowanych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych,
- 6 przygotowanie programu działań zmierzających do zmniejszenia zawartości metali ciężkich w bateriach,
- 7 zmniejszenie do minimum przemieszczania odpadów, zgodnie ze wspólnotowymi zasadami bliskości i samowystarczalności,
- 8 sprecyzowanie zasad zmniejszania zagrożeń środowiska stwarzanych przez azbest,
- 9 ograniczanie ilości odpadów składowanych na składowiskach,
- 10 utrzymywanie średniej rocznej ilości odpadów komunalnych na poziomie 240 kg na mieszkańca.

Priorytety krótkookresowe obejmują podjęcie szeregu działań zmierzających do wprowadzenia instrumentów organizacyjnych, informacyjnych i ekonomicznych oraz mechanizmów rynkowych. Wśród nich wymienić można:

- 1 tworzenie nowych struktur organizacyjnych i systemów identyfikacji, ewidencji i rejestracji odpadów,
- 2 opracowanie koncepcji budowy zakładu odzysku i unieszkodliwiania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych,
- 3 rozszerzenie mechanizmów rynkowych oraz przygotowanie skutecznych instrumentów ekonomicznych, jak kaucje, opłaty produktowe, system preferencji podatkowych,
- 4 wdrożenie systemów pełnej i wiarygodnej ewidencji odpadów i metod postępowania z odpadami,
- 5 sprecyzowanie zasad zmniejszania zagrożeń środowiska stwarzanych przez azbest,
- 6 rozpoczęcie prac nad skonstruowaniem odpowiedniego systemu cyklicznej sprawozdawczości dotyczącej gospodarowania odpadami zarówno na potrzeby kraju, jak i Wspólnoty Europejskiej (co 3 lata).

W horyzoncie czasowym 2003-2010 przewidywane są działania intensyfikujące te, założone w priorytetach krótkoterminowych (np. realizację planów gospodarki odpadami). Ponadto przewiduje się w szczególności:

- 1 dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990r.,
- 2 wdrożenie systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych,
- 3 tworzenie kompleksowych systemów odzysku surowców wtórnych z odpadów, m.in. makulatury, szkła, tworzyw sztucznych, odpadów gumowych, puszek aluminiowych,
- 4 odzyskiwanie i recykling co najmniej 50 % papieru i szkła,
- 5 stworzenie kompleksowego systemu odzysku, w tym recyklingu materiałów z odpadów opakowaniowych, w tym jednolitego systemu ewidencji tych odpadów; opracowanie i wdrożenie harmonogramu osiągnięcia określonego stopnia odzysku i recyklingu, z uwzględnieniem Dyrektywy Rady i Parlamentu Europejskiego 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych;
- 6 budowa zintegrowanej struktury do bezpiecznego zbierania, segregacji, transportu, wykorzystywania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (m.in. przepracowanych olejów, zużytych akumulatorów i baterii),
- 7 zewidencjonowanie urządzeń zanieczyszczonych PCB i podjęcie działań technicznych dla eliminacji tych urządzeń i bezpiecznego usuwania olejów odpadowych, zawierających powyżej 50 ppm PCB/PCT,
- 8 podejmowanie działań w celu eliminacji PCB, w tym, w pierwszej kolejności przeprowadzenie inwentaryzacji urządzeń zawierających powyżej 5 litrów PCB oraz do końca 2010r. oczyszczenie wszelkich urządzeń i instalacji zawierających te substancje,
- 9 tworzenie rynków zbytu dla materiałów z odzysku,
- 10 budowa Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami w ramach struktur organizacyjnych
- 11 wdrażanie strategii redukcji ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji, z uwzględnieniem Dyrektywy Rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów,
- 12 składowanie jedynie unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych,
- 13 realizacji programu termicznego przekształcania odpadów medycznych;

- 14 wycofanie z produkcji i użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych reglamentowanych przez dyrektywy UE i międzynarodowe przepisy prawne (m.in. zawierających metale ciężkie, trwałe zanieczyszczenia organiczne i substancje niszczące warstwę ozonową);
- 15 wprowadzenie systemu pozwoleń zintegrowanych na emisje zanieczyszczeń do wszystkich komponentów środowiska w jednym postępowaniu administracyjnym i z punktu widzenia najlepszej dostępnej techniki (BAT), zgodnie z wymaganiami odpowiedniej Dyrektywy UE;
- 16 wdrożenie skutecznego systemu kontroli i nadzoru nad gospodarowaniem odpadami, w tym prowadzenie monitoringu;
- 17 sprecyzowanie zasad zmniejszania zagrożeń środowiska stwarzanych przez azbest.

Docelowe działania przewidywane w okresie perspektywicznym mają generalnie na celu ostateczne rozwiązanie problemu nagromadzonych odpadów, również odpadów niebezpiecznych, rozwiązanie problemu opakowań i odpadów opakowaniowych, sprawny system odzysku wszystkich surowców wtórnych z wykorzystaniem BAT.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie planu gospodarki odpadami, którego realizacja uporządkuje gospodarkę odpadami na terenie Gminy, tak aby osiągnąć obowiązujące standardy, wynikające z obowiązujących przepisów prawnych.

Plan gospodarki odpadami dla gminy Wąchock stanowi integralną część „Programu ochrony środowiska dla gminy Wąchock”.

Podstawą formalno-prawną opracowania „Planu gospodarki odpadami dla gminy Wąchock” jest umowa zawarta w dniu 12 maja 2004r, w której Gmina Wąchock powierza sporządzenie tego opracowania Pracowni Geologicznej w Kielcach.

„Plan ...” sporządzony został zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003r w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. nr 66, poz. 620), które to rozporządzenie szczegółowo określa zakres, sposób oraz formę opracowania gminnego planu gospodarki odpadami.

Zgodnie z § 4 w/w rozporządzenia opracowany plan zawiera:

- Aktualny stan gospodarki odpadami,
- Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych,
- Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami,
- Projektowany system gospodarki odpadami, w szczególności gospodarki odpadami komunalnymi i opakowaniowymi, uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk, i unieszkodliwianie, ze wskazaniem miejsca unieszkodliwiania odpadów,
- rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację,
- sposoby finansowania, w tym instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, z uwzględnieniem harmonogramu uruchamiania środków finansowych i ich źródeł,
- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

Plan Gospodarki Odpadami (PGO) dla Gminy Wąchock został opracowany z uwzględnieniem trzech generalnych kategorii odpadów:

- 1 odpady komunalne (w tym niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych), odpady opakowaniowe i komunalne, osady ściekowe,
- 2 odpady niebezpieczne,
- 3 odpady powstające w sektorze gospodarczym.

Dla każdej z tych grup, została przeprowadzona analiza stanu istniejącego w zakresie ilości generowanych odpadów, w podziale na różne rodzaje odpadów w danej kategorii, a następnie dokonana została prognoza ilości odpadów dla poszczególnych okresów, których dotyczy plan. Przeanalizowane również zostały obecne kierunki postępowania z odpadami wraz z oceną zgodności tego postępowania z wymogami prawa polskiego i prawa Unii Europejskiej.

Następnie dokonano oceny możliwości przerobowych dla poszczególnych kierunków postępowania. Na tym tle sformułowane zostały niezbędne działania dla zapewnienia w przyszłości prawidłowego gospodarowania odpadami na terenie gminy, zgodnego z wymogami ochrony środowiska oraz prawa polskiego i UE.

I.2. Podstawy prawne opracowania

Podstawę prawną opracowania stanowią zapisy następujących dokumentów:

- 1/ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r - Prawo ochrony środowiska
Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w dziedzinie ochrony środowiska i pełni funkcję ustawy ramowej dla całego ustawodawstwa z tego zakresu.
- 2/ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r o odpadach.
Ustawa ta określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawania odpadów powstawaniu odpadów lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.
Zgodnie z Art. 14.1. ustawy, projekty gminnych planów gospodarki odpadami podlegają zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa i Zarząd Powiatu.
Organ wykonawczy gminy składa co 2 lata Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami.
Plany gospodarki odpadami podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.
Art. 15.1. nakłada wymóg, aby gminny plan gospodarki był opracowany zgodnie z planami wyższego szczebla.
Przy opracowywaniu niniejszego planu kierowano się zapisami „Krajowego Planu Gospodarki Odpadami”, „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” oraz „Planu gospodarki odpadami dla powiatu starachowickiego”.
- 3/ Ustawą „O utrzymaniu czystości i porządku w gminach” z dnia 13 września 1996r. (Dz. U. nr 132 poz. 622 z późniejszymi zmianami),

Ustawa określa zadania gminy (art. 3 i 4) oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku (art. 5,6), a także warunki udzielania zezwoleń podmiotom świadczącym usługi w zakresie objętym regulacją ustawy (art. 7,8,9).

...”Art. 3.1. Utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy.

2. Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności:

- 1) tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych,
- 2) zapewniają budowę, utrzymanie i eksploatację, własnych lub wspólnych z innymi gminami:
  - a) instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych,.....
- 3) zapobiegają zanieczyszczaniu ulic, placów i terenów otwartych, w szczególności przez: zbieranie i pozbywanie się, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 4, błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń uprzątniętych przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu urządzeniach ustawionych na chodniku,.....
- 6) organizują selektywną zbiórkę, segregację oraz magazynowanie odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, przydatnych do odzysku oraz współdziałają z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w zakresie gospodarowania tego rodzaju.”
- 8) zapewniają zbieranie, transport i unieszkodliwianie zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałają z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w tym zakresie

3. Gminy prowadzą ewidencję:

- 1) przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej
....”Art. 4. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, ustala, w drodze uchwały, szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące:
  - 1) wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących:
    - a) prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
    - b) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,...
  - 2) rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, a także wymagań dotyczących ich rozmieszczania oraz utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
  - 3) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych lub nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego,.....”

Rada Miejska w Wąchocku 27 lutego 1997r podjęła Uchwałę nr XXXII/188/97 w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wąchock.

„.....Art. 5.1. Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez:

- 1) wyposażenie nieruchomości w urządzenia służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymanie tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,.....
- 3) zbieranie powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w uchwale rady gminy, o której mowa w art. 4, oraz pozbywanie się tych odpadów w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi; obowiązek ma odpowiednie zastosowanie także w przypadku gromadzenia nieczystości płynnych w zbiornikach bezodpływowych,
- 4) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości, przy czym za taki chodnik uznaje się wydzieloną część drogi publicznej służącą dla ruchu pieszego położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości; właściciel nieruchomości nie jest obowiązany do uprzątnięcia chodnika, na którym jest dopuszczony płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych,.....

.....”Art. 6.1. Właściciele nieruchomości przy wykonywaniu obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 pkt 3 obowiązani są do udokumentowania korzystania z usług wykonywanych przez zakład będący gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcą posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, przez okazanie umowy i dowodów płacenia za takie usługi.

1a. Rada gminy może określić, w drodze uchwały, w zależności od lokalnych warunków, inne sposoby udokumentowania wykonania obowiązków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3.

2. Rada gminy może ustalić, w drodze uchwały, górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi, o których mowa w ust. 1.

3. W przypadku gdy właściciele nieruchomości nie udokumentują korzystania z usług, o których mowa w ust. 1, obowiązki określone w art. 5 ust. 1 przejmuje w trybie wykonania zastępczego gmina.

4. Rada gminy ustalając stawki opłat, o których mowa w ust. 2, stosuje niższe stawki, jeżeli odpady komunalne są zbierane i transportowane w sposób selektywny.....

Art. 6a.1. Rada gminy może w drodze uchwały, na podstawie akceptacji mieszkańców wyrażonej w przeprowadzonym uprzednio referendum gminnym, przejąć od właścicieli nieruchomości wszystkie lub wskazane obowiązki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 3 i 4.....”

.....”Art. 7.1. Na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie:

- 1) odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,.....
- wymagane jest uzyskanie zezwolenia.

2. Zezwolenie może być wydane na wniosek przedsiębiorcy, który posiada środki techniczne odpowiednie do zakresu działalności, o której mowa w ust. 1.

3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta określa i podaje do publicznej wiadomości wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie usług określonych w ust. 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może określić obszar, na którym usługi te mają być świadczone.

4. W przypadku określenia przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na której części gminy usługi mogą być świadczone, wybór podmiotu świadczącego te usługi na danym terenie następuje w drodze przetargu publicznego.

5. Gminne jednostki organizacyjne prowadzące na obszarze własnej gminy działalność, o której mowa w ust. 1, na zasadach określonych w ustawie nie mają obowiązku uzyskania zezwoleń, o których mowa w ust. 1, ale muszą spełniać warunki wymagane przy udzielaniu takich zezwoleń. Gminną jednostką organizacyjną w rozumieniu przepisu jest także spółka prawa handlowego, w której gmina posiada przeważające udziały.

6. Zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, udziela, w drodze decyzji, wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce świadczenia usług.

Art. 8.1. Wniosek o udzielenie zezwolenia powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres zamieszkania lub siedziby przedsiębiorcy ubiegającego się o zezwolenie,
- 2) określenie przedmiotu i obszaru działalności,
- 3) określenie środków technicznych, jakimi dysponuje ubiegający się o zezwolenie na prowadzenie działalności objętej wnioskiem,
- 4) informacje o technologiach stosowanych lub przewidzianych do stosowania przy świadczeniu usług w zakresie działalności objętej wnioskiem,

- 5) proponowane zabiegi z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej planowane po zakończeniu działalności,
- 6) określenie terminu podjęcia działalności objętej wnioskiem oraz zamierzonego czasu jej prowadzenia.

2. Przedsiębiorca ubiegający się wyłącznie o zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości powinien udokumentować gotowość ich przyjęcia przez przedsiębiorcę prowadzącą działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.....

Art. 9.1. Zezwolenie powinno określać:

- 1) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres zamieszkania lub siedziby przedsiębiorcy,
- 2) przedmiot i obszar działalności objętej zezwoleniem,
- 3) termin podjęcia działalności,
- 4) wymagania w zakresie jakości usług objętych zezwoleniem,
- 5) niezbędne zabiegi z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej wymagane po zakończeniu działalności objętej zezwoleniem,
- 6) inne wymagania szczególne wynikające z odrębnych przepisów, w tym wymagania dotyczące standardu sanitarnego wykonywania usług, ochrony środowiska i obowiązku prowadzenia odpowiedniej dokumentacji działalności objętej zezwoleniem.

1a. Zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, powinno określać dodatkowo miejsca odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych lub nieczystości ciekłych.

1b. Zezwolenie wydaje się na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat.

1c. Właściwy organ odmówi wydania zezwolenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1, jeżeli zamierzony sposób gospodarowania odpadami lub nieczystościami ciekłymi:

- 1) jest niezgodny z wymaganiami ustawy i przepisami odrębnymi,
- 2) mógłby powodować zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska,
- 3) jest niezgodny z gminnym planem gospodarki odpadami.

2. Jeżeli przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie, nie wypełnia określonych w nim warunków, organ, który wydał zezwolenie, wzywa go do niezwłocznego zaniechania naruszania tych warunków. Jeżeli przedsiębiorca mimo wezwania nadal narusza te warunki, organ może cofnąć, w drodze decyzji, zezwolenie bez odszkodowania.

3. Wygaśnięcie lub cofnięcie zezwolenia nie zwalnia przedsiębiorcy z wykonywania określonych w zezwoleniu obowiązków dotyczących wymagań sanitarnych i ochrony środowiska.

4. Organ, który wydaje zezwolenie, określa, w drodze decyzji, zakres i sposób wykonywania obowiązków, o których mowa w ust. 3.....”

Zgodnie z w/w ustawą rada gminy (Rada Miejska):

- 1 ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- 2 ustala wykaz urządzeń przeznaczonych do gromadzenia odpadów komunalnych na terenie nieruchomości i drogach publicznych,
- 3 ustala częstotliwość, sposoby i zasady usuwania odpadów komunalnych,

Zgodnie z art. 6 w/w ustawy gmina może ustalić górne stawki opłat uiszczanych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie usuwania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, ponadto może zalecić, aby stawki opłat za selektywnie gromadzone odpady były niższe.

Gmina Wąchock uchwałą nr XXXII/189/97 z dnia 27 lutego 1997r z późniejszą zmianą z dnia 30 marca 2000r, ustaliła górne stawki oraz system opłat związanych z wywozem i utylizacją odpadów komunalnych.

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zobowiązuje właścicieli i administratorów nieruchomości do utrzymania czystości i porządku na posesji przez:

- 1 wyposażenie posesji w odpowiednie pojemniki i urządzenia do gromadzenia odpadów i ścieków,
- 2 gromadzenia powstałych na terenie nieruchomości odpadów w odpowiednich urządzeniach,
- 3 obowiązek zawarcia umowy z firmą mającą zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych..

Właściciele nieruchomości są zobowiązani do udokumentowania korzystania z usług związanych z wywozem odpadów.

Zezwolenia na prowadzenie działalności usługowej w gospodarce komunalnej polegającej na odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości wydawane są przez Burmistrza Miasta w trybie i na zasadach określonych w ustawie o zachowaniu czystości i porządku w gminach.

Uchwała nr 3/2002 Zarządu Miasta i Gminy w Wąchocku z dnia 18 marca 2002r określa wymagania jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie usług komunalnych na terenie miasta i gminy Wąchock.

Ustawa z dnia 20 grudnia 1996r. „O gospodarce komunalnej” określa zasady i formy gospodarki komunalnej, polegającej na wykonywaniu przez gminy zadań. Do najistotniejszych postanowień należą:

- 2 gospodarka komunalna może być prowadzona przez gminę w formach zakładu budżetowego lub spółek prawa handlowego,
- 3 gmina może wykonywanie zadań z zakresu gospodarki komunalnej powierzyć osobom fizycznym, osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nie posiadającym osobowości prawnej, w drodze umowy na zasadach ogólnych, z zastosowaniem przepisów o zamówieniach publicznych,
- 4 rada gminy może powoływać, likwidować lub przekształcać komunalne zakłady budżetowe,
- 5 gmina może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjne, a także może przystępować do spółek.

Rada Miejska w Wąchocku w dniu 30 kwietnia podjęła Uchwałę nr XIX/112/2004 w sprawie zamiaru przystąpienia do Związku Międzygminnego „Utylizator”, celem wspólnego z innymi gminami, realizowania zadań w zakresie gospodarki odpadami.

- 4/ II Polityki Ekologicznej Państwa
Zgodnie z założeniami tego dokumentu polityka ekologiczna powinna być elementem równoważenia rozwoju Kraju i harmonizowania celów gospodarczo-społecznych z celami ochrony środowiska
- 5/ Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010
Dokument ten precyzuje sposoby osiągnięcia celów wynikających z „II Polityki Ekologicznej Państwa” w formie pakietów działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych na lata 2002-2010.
- 6/ Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010.
Dokument ten zawiera aktualizację „II Polityki Ekologicznej Państwa”.
- 7/ Narodowy Plan Rozwoju.
Jest to podstawowy dokument określający strategię społeczno-gospodarczą Polski w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej.
Zadaniem „Planu...” jest osiągnięcie spójności społecznej, przestrzennej i gospodarczej Polski z krajami Unii Europejskiej.
- 8/ Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej
Jest to dokument identyfikujący i hierarchizujący główne cele edukacji środowiskowej, które zostaną przełożone na konkretne zadania w „Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej” oraz w programach lokalnych.

Do podstawowych aktów prawnych regulujących gospodarkę odpadami w gminach należą:

1. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r (Dz. U. nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami),
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628, z późniejszymi zmianami),
3. Ustawa z dnia 13 września 1996r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. nr 132, poz. 622, z późniejszymi zmianami),
4. Ustawa z dnia 11 maja 2001r o opakowaniach i odpadach opakowaniowych ((Dz. U. z 2001r, nr 63, poz. 638),
- 5) Ustawa z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym

Ponadto ważnym aktem prawnym jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk (Dz. U. nr 61, poz. 549).

I.3. Literatura i materiały źródłowe

Plan gospodarki odpadami dla gminy Wąchock między innymi uwzględnia:

- II Politykę Ekologiczną Państwa
  - Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010,
  - Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010,
  - Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006,
  - Narodową Strategię Edukacji Ekologicznej,
  - Program usuwania azbestu i wyrobów posiadających azbest stosowanych na terytorium Polski,
  - Krajowy Plan Gospodarki Odpadami,
  - Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego,
  - Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego,

- Programu ochrony środowiska dla powiatu starachowickiego,
- Plan gospodarki odpadami dla powiatu starachowickiego,
- Uchwałę nr XXXII/188/97 z dnia 27 lutego 1997 w sprawie zasad utrzymania czystości i porządku w Gminie Wąchock,
- Uchwałę nr XXXII/189/97 z dnia 27 lutego 1997r, z późniejszymi zmianami, w sprawie ustalenia górnych stawek oraz systemu opłat za usługi związane z wywozem i utylizacją odpadów komunalnych,
- Uchwała Zarządu Miasta i Gminy w Wąchocku z dnia 18 marca 2002r w sprawie wymagań jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie usług komunalnych na terenie miasta i gminy Wąchock
- Uchwałę nr XIX/112/2004 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 30 kwietnia 2004r w sprawie zamiaru przystąpienia Gminy Wąchock do Związku Międzygminnego „Utylizator”,
- Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2001,
- Decyzja Starosty Starachowickiego z 13.02.2002r znak RO.I.7647-16/2002
- Decyzja Starosty Starachowickiego znak RO.I.7647-16a/2002 z dnia 12.09.2002r
- Decyzja Wojewody Świętokrzyskiego znak ŚR.III.6621-19/03 z dnia 18.12.2003r.
- Odpady azbestowe w planach gospodarki odpadami w powiatach i gminach - Centralny Ośrodek Informacji Budownictwa, Warszawa marzec 2004r,
- Program małej retencji województwa świętokrzyskiego,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąchock,
- Strategię rozwoju Miasta i Gminy Wąchock 2002r,
- Przegląd ekologiczny składowiska odpadów komunalnych w Marcinkowie, gmina Wąchock - 2002r,
- Monitoring wód podziemnych w rejonie składowiska odpadów komunalnych w Marcinkowie (Raport monitoringowy nr 1 - I etap I rok; Raport monitoringowy nr 2 I etap 2004r),
- Decyzja Starosty Starachowickiego znak RO.I.7647-62/02 zatwierdzająca instrukcję eksploatacji Wysypiska Odpadów Komunalnych w Marcinkowie
- Plan ochrony pól rolnych i zwierząt gospodarskich oraz produktów żywnościowych i pasz Gminy Wąchock - luty 2004r
- Dokumentacje hydrogeologiczne,
- Dokumentacje złożowe,
- Pozwolenia wodno-prawne,
- Raporty o stanie środowiska,
- Mapa hydrograficzną - Arkusz Starachowice i Skarżysko Kamienna, skala 1: 50000,
- Roczniki statystyczne 2002 i 2003,
- Dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku, instytucje z terenu gminy Wąchock, powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego
- Literaturę specjalistyczną.,

Zebrane informacje opisano w części tekstowej.

I.4. Metodyka opracowania „Planu gospodarki odpadami dla Gminy Wąchock”

Podstawą opracowania była szczegółowa analiza uchwalonych planów tj.:

- 12 Krajowego Planu Gospodarki Odpadami
- 13 „Planu gospodarki dla województwa świętokrzyskiego”,
- 14 „Planu gospodarki odpadami dla powiatu starachowickiego”,
- 15 „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”
- 16 „Programu ochrony środowiska dla powiatu starachowickiego”

Podstawowym źródłem danych na temat gospodarki odpadami w gminie były informacje uzyskane w Urzędzie Miasta i Gminy w Wąchocku, w Starostwie Powiatowym w Starachowicach, w instytucjach i zakładach na terenie gminy Wąchock, powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego oraz przeprowadzone wizje terenu.

Dla potrzeb niniejszego opracowania wykorzystano również dane zaczerpnięte z roczników statystycznych oraz opracowań wymienionych w pkt. 1.3 m. ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąchock”, „Strategii rozwoju miasta i gminy Wąchock”, „Planu ochrony pól rolnych i zwierząt gospodarskich oraz produktów żywnościowych i pasz Gminy Wąchock”, „Przeglądu ekologicznego składowiska odpadów komunalnych w Marcinkowie, gmina Wąchock”.

Przeprowadzono również analizę licznych dokumentów programowych m. II Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Wykonawczego do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010, Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw rozwoju na lata 2001-2010, Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej.

Odpowiedzialnym za opracowanie „Planu gospodarki odpadami dla gminy Wąchock” jest Burmistrz Miasta i Gminy.

I.5. Prezentacja Gminy Wąchock

Miasto i gmina Wąchock położone są w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w sąsiedztwie miast Starachowice (w odległości 4 km) i Skarżysko - Kamienna (12 km).

Obszar gminy charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, bogactwem lasów, cieków wodnych świata roślinnego i zwierzęcego. Jest to region o malowniczym krajobrazie i stanowi ważną funkcję w układzie regionalnym i krajowym.

Gmina, administracyjnie podzielona jest na pięć sołectw: Marcinków, Parszów, Rataje, Węglów i Wielką Wieś oraz miasto Wąchock będące siedzibą władz samorządowych.

Według podziału na regiony klimatyczne, gmina Wąchock, położone jest w regionie śląsko - małopolskim, w krainie Gór Świętokrzyskich.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski J. Kondrackiego (1994r) rejon Wąchocka znajduje się w podprovincji Wyżyna Małopolska, makroregion Wyżyna Kielecka (342.3) i obejmuje mezoregiony Płaskowyż Suchedniowski (342.31) i Przedgórze Iłżeckie (342.33).

Wzdłuż Kamiennej przebiega granica dwóch mezoregionów.

Na północ od rzeki Kamiennej znajduje się Przedgórze Iłżeckie, zaś na południe Płaskowyż Suchedniowski.

Płaskowyż Suchedniowski na południu graniczy z paleozoicznym masywem Gór Świętokrzyskich.

Południową granicą Przedgórze Iłżeckiego jest dolina rzeki Kamiennej.

W północnej i wschodniej części gminy znajduje się kompleks Lasów Iłżeckich, natomiast od południa kompleks Lasów Sieradowickich (Sieradowicki Park Krajobrazowy i jego otulina) będących częścią Puszczy Świętokrzyskiej.

Hydrograficznie rejon Wąchocka przynależy do zlewni II rzędu - rzeki Kamiennej stanowiącej lewo-brzeżny dopływ Wisły.

Dolina rzeki Kamiennej stanowi korytarz ekologiczny (Sieć ECONET o znaczeniu międzynarodowym).

Ponadto lokalnym korytarzem ekologicznym jest dolina rzeki Żarnówki.

Geologicznie teren gminy położony jest w obrębie obrzeżenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich.

Najstarszymi utworami w rejonie Wąchocka są osady triasu.

Największy udział w budowie geologicznej i rzeźbie mają piaskowce triasowe, rozciągające się szerokim pasem o równoleżnikowym przebiegu. Podrzędnie występują margle, ility, skrasowiałe wapienie. W wyżynnej rzeźbie zaznaczają się kopulaste rozległe wzniesienia rozdzielone denudacyjnymi kotlinami wypełnionymi piaszczystymi utworami polodowcowymi.

Jura reprezentowana jest przez piaskowce, mułowce, ilowce oraz ilowce z żelaziakami ilastymi.

Utwory mezozoiczne przykryte są na ogół osadami czwartorzędowymi akumulacji lodowcowej i rzecznej.

Na terenie gminy znajdują się następujące obszary objęte ochroną:

- Sieradowicki Park Krajobrazowy i jego otulina obejmująca miejscowości: Rataje, Wielka Wieś, Parszów, Wąchock;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Kamiennej
- Rezerwat przyrody „Wykus” położony w kompleksie leśnym gminy Wąchock i gminy Bodzentyn.

Utworzone są również pomniki przyrody ożywionej, którymi są pojedyncze drzewa oraz grupy drzew (dęby, sosny, lipy) oraz pomniki przyrody nieożywionej (skałka „Cygańska Kapa”, skałki „Biały Kamień”, odsłonięcie geologiczne „Roślawnik”, odsłonięcie geologiczne na terenie Wąchocka przy ul. Torowej).

Ponadto znajdują się 2 stanowiska dokumentacyjne „Nieczynny kamieniołom” i „Skałka szarych piaskowców” (Parszów ul. Górna) oraz użytek ekologiczny (pięć bagien w Parszowie).

Zgodnie z informacjami uzyskanymi ze Starostwa Powiatowego w Starachowicach stan (na 31.12.2003r) zagospodarowania gminy Wąchock przedstawia się następująco:

Z powierzchni 8182 ha:

Miasto Wąchock ogółem - 1601 ha w tym:

A/ Użytki rolne - 815 ha.

- B/ Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 615 ha.
- C/ Grunty zabudowane i zurbanizowane - 93 ha.
- D/ Grunty pod wodami - 21 ha.
- E/ Nieużytki - 57 ha
- F/ Tereny różne - 1ha

Gmina Wąchock (bez miasta) ogółem - 6581 ha w tym:

- A/ Użytki rolne - 1677 ha.
- B/ Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 4725 ha.
- C/ Grunty zabudowane i zurbanizowane - 130 ha.
- D/ Grunty pod wodami - 13 ha.
- E/ Nieużytki - 18 ha
- F/ Tereny różne - 15 ha
- G/ Użytki ekologiczne - 3ha

Przez teren Gminy (stan na 31.12.2003r) przebiegają:

- droga krajowa nr 746 relacji Ostrowiec Świętokrzyski - Skarżysko Kamienna (długość w granicach gminy 11,281 km)
- drogi powiatowe - 23,595 km,
- drogi gminne - 39,269 km
- linia kolejowa relacji Skarżysko Kamienna - Rozwadów
- gazociąg wysokoprężny,
- linie 110 kV i 220 kV

Na terenie Gminy funkcjonują 3 sieci wodociągowe: „Rataje - Wąchock - Marcinków”, „Wielka Wieś - Węglów” oraz miejska sieć Starachowic. Pierwsze dwie zaopatrywane są ze studni głębinowych zlokalizowanych w Ratajach i Wielkiej Wsi, a miejska sieć Starachowic z ujęcia w Trębowcu. Obecnie wszystkie miejscowości wraz z przysiółkami zaopatrywane są w wodę.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Urząd Miasta i Gminy stopień zwodociągowania gminy wynosi 78,7 %, a miasta Wąchock 65,5 % (wg stanu na 31.12.2003r) - dotyczy liczby gospodarstw podłączonych do wodociągu.

Na obszarze gminy Wąchock obowiązuje rozdzielczy system kanalizacji. Południowo-wschodnia część Gminy posiada zbiorczy system odprowadzania ścieków, w pozostałej części brak jest zbiorowej kanalizacji.

Około 800 gospodarstw korzysta ze zbiorników bezodpływowych - szamb.

Realizowana od 1996 roku inwestycja zakłada objęcie docelowo 7000 mieszkańców dostępem do sieci kanalizacyjnej t.j. około 94,4 %.

Wg stanu na 31.12.2003r (informacja z UMiG) stopień skanalizowania terenu gminy wynosi 20,3 %, a miasta Wąchock 44,1 % (dotyczy gospodarstw podłączonych do kanalizacji).

Na terenie Gminy nie ma, ani też nie planuje się budowy oczyszczalni ścieków.

Wszystkie ścieki przekazywane są do systemu oczyszczalni Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Starachowicach przy ul. Bocznej.

Gmina Wąchock jest udziałowcem Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji, Sp. z o.o. z siedzibą w Starachowicach, ul. Iglasta 5.

Zaopatrzenie Gminy w gaz ziemny odbywa się z sieci krajowej, z gazociągu wysokoprężnego (6,3 Mpa) relacji Lubienia - Parszów - Końskie. W zachodniej części projektowany jest nowy gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Parszów - Kielce.

Gmina posiada dobrze rozwinięty układ sieci gazowej obejmujący w zasadzie całość istniejącej zabudowy. Sieci gazowej brak jedynie we wsi Węglów.

Na terenie gminy jest dobry dostęp do telefonii stacjonarnej i komórkowej.

Teren Gminy znajduje się w zasięgu działania telefonii komórkowej wszystkich operatorów krajowych.

Gmina posiada na swoim terenie, w miejscowości Marcinków składowisko odpadów komunalnych. Składowisko eksploatowane jest przez miasto Starachowice na podstawie porozumienia pomiędzy Gminą Wąchock a Gminą Starachowice. Porozumienie to zostało zatwierdzone uchwałami obu rad i obowiązuje do 2010r.

Miasto Starachowice jest właścicielem budynków, czaszy i infrastruktury, a Gmina Wąchock gruntów. Składowisko jest administrowane przez Spółkę „KOMPUR” ze Starachowic.

W wyniku realizacji Decyzji Starosty Starachowickiego z dnia 13.02.2002r znak RO.I/7647-16/2002 został opracowany, przez Główny Instytut Górnictwa z Katowic, przegląd ekologiczny składowiska.

Zgodnie z zapisami zawartymi w „Przeglądzie ekologicznym składowiska odpadów komunalnych w Marcinkowie”:

- „...Składowisko odpadów komunalnych w Marcinkowie funkcjonuje od 1983r jako składowisko międzygminne przyjmujące odpady z miasta Starachowice oraz gmin ościennych Wąchocka, Brodów, Pawłowa i Mirca. Przedmiotowe składowisko o charakterze nadpoziomowo-podpoziomowym zlokalizowane zostało częściowo w miejscu byłego wyrobiska po eksploatacji piasku.
- składowisko w Marcinkowie zaprojektowane przed kilkunastu laty nie spełnia współczesnych wymagań ekologicznych. Istniejący sposób konstrukcji składowiska jest niewystarczający z punktu widzenia ochrony środowiska i odbiega od rozwiązań technologicznych stosowanych w chwili obecnej w praktyce krajowej. Brak uszczelnienia dna składowiska oraz brak systemu ujmowania i odprowadzania całości odcieków pozwala stwierdzić, że eksploatowane składowisko oddziałuje w sposób niekontrolowany na środowisko gruntowo-wodne powodując jego zanieczyszczenie infiltracją odcieków ze składowiska oraz infiltracją wód z opadów atmosferycznych przenikających w głąb składowiska i dalej do wód podziemnych.
- dla celów kontroli i oceny wpływu składowiska na wody podziemne należy prowadzić badania monitoringowe obejmujące co najmniej: badania wód podziemnych w istniejących piezometrach oraz badania odcieków ze studzienek drenażowych zlokalizowanych wzdłuż obwałowania składowiska...
- istniejące składowisko w Marcinkowie wymaga modernizacji i rozbudowy poprzez przystosowanie do dalszego nadpoziomowego składowania....Składowisko ze szczelnym, izolowanym podłożem oraz skarpami bocznymi uniemożliwi przenikanie nowych zanieczyszczeń do gruntu i wód podziemnych.....”.

W dniu 12 września 2002r Starosta Starachowicki decyzją znak RO.I.7647-16a/2002 zobowiązał Gminę Starachowice do wystąpienia z wnioskiem, do dnia 30 września 2003r, o uzyskanie pozwolenia na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego jakim jest składowisko odpadów komunalnych w Marcinkowie. W październiku 2003r laboratorium Przedsiębiorstwa Usług Laboratoryjnych i Geologicznych „Petrogeo” sp. z o.o. z Wołomina w ramach monitoringu wód podziemnych wykonało badania prób wody pobranej z 3 piezometrów. Wyniki badań przedstawiono w „Raportie monitoringowym nr 1 I etap I rok”. Wynika z nich, że zawartość OWO (ogólny organiczny węgiel) przekracza dopuszczalną normę ściekową, a pozostałe badane wskaźniki i zanieczyszczenia (ChZTcr, BZT5, pH, mętność, azot amonowy, azot azotanowy) mieszczą się w granicach normy dla wody III klasy czystości.

W dniu 18 grudnia 2003r Wojewoda Świętokrzyski decyzją znak: ŚR.III.6621-19/03 zmienił cytowaną powyżej decyzję Starosty Starachowickiego z dnia 12 września 2002r w następującym zakresie:

- Określił nowy termin dla Gminy Starachowice do wystąpienia z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na przebudowę składowiska do 31 grudnia 2004r (przebudowa ma obejmować podwyższenie obwałowań, uszczelnienie czaszy składowiska, wykonanie systemu drenażu ujmowania i odprowadzania odcieków oraz wód opadowych ze składowiska, a także instalacji ujmowania i odprowadzania biogazu),
- Harmonogram prac budowlanych na składowisku Gmina Starachowice ma przedstawić do 31 lipca 2005r
- prace budowlane mają być rozpoczęte w terminie do 31 grudnia 2005r.

W maju 2004r PULiG „Petrogeo” przeprowadziło ponowne badania prób wody pobranej z piezometrów (Raport monitoringowy nr 2 I etap 2004r). Wyniki badań wykazały, że generalnie wskaźniki i zanieczyszczenia mieszczą się w normie dla wody III klasy czystości za wyjątkiem azotu amonowego (woda z piezometru II) i zawartości OWO (woda z piezometrów PII i P9), które przekraczają dopuszczalną normę ściekową.

Zgodnie z informacją uzyskaną od Urzędu Miejskiego w Starachowicach, Gmina Starachowice zamierza eksploatować składowisko do czasu jego wypełnienia t.j. do roku 2009. Od roku 2008 planuje jego rekultywację. Szczegółowe wymagania dotyczące lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r (Dz. U. nr 61, poz. 549).

Na terenie Gminy nie ma punktu zbiórki zwierząt padłych, ani też instalacji służących do ich unieszkodliwiania.

W dniu 30 kwietnia 2004r Rada Miejska w Wąchocku podjęła uchwałę Nr XIX/12/2004 w sprawie zamiaru przystąpienia Gminy Wąchock do Związku Międzygminnego „Utylizator”, w celu wspólnej realizacji inwestycji polegającej na budowie zakładu unieszkodliwiania odpadów.

Na terenie Gminy nie zidentyfikowano żadnych mogilników.

Ludność gminy wg stanu na 31.12.2003r wynosiła 7425 osób, w tym ludności miejskiej 2935 osób (liczba gospodarstw 2348) i wiejskiej 4490 (liczba gospodarstw 1307).

Średnie zagęszczenie ludności w gminie Wąchock wynosi 87,7 osoby na 1 km² (w mieście Wąchocku 178,4 osób na 1 km²)

Według danych zaczerpniętych z Rocznika Statystycznego (2003r - stan na 31.12.2002r) liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie wynosiła 928 osób.

W gminie Wąchock przypada 129,2 osoby bezrobotne na 1000 mieszkańców.

Jest to wskaźnik wyższy w porównaniu do powiatu starachowickiego (119,3/1000), województwa świętokrzyskiego (101,3/1000) i Polski (84,2/1000).

Wg stanu na 31.12.2001r liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 981 osoby (tj. 133,3/1000 mieszkańców).

W stosunku do roku 2001 poziom bezrobocia nieznacznie zmalał i wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON (wzrost o 42), co jest zjawiskiem pozytywnym i dającym nadzieję na rozwój gminy i zahamowanie bezrobocia.

TAB.1. Ludność i migracje ludności w 2001 i 2002r

Gmina	Ludność					
	ogółem	mężczyźni	kobiety	Ludność na 1 km ²	Napływ ludności	Odływ ludności
Stan na 31.12.2001						
Wąchock	7359	3594	3765	89,7	84	1000
Stan na 31.12.2002r						
Wąchock	7182	3497	3685	87,6	68	90
Stan na 31.12.2001r						
Powiat starachowicki	98529	48029	50500	188,0	780	959
Stan na 31.12.2002r						
Powiat starachowicki	96052	46587	49465	183,3	669	884

Źródło: Rocznik Statystyczny 2002r, 2003r

Liczba zatrudnionych, wg stanu na 31.12.2002r, wynosiła 619 osób (w tym miasto 354 osób).

Znajdują oni pracę w 503 podmiotach gospodarki narodowej tj.:

- przetwórstwo przemysłowe - 18,49 %
- budownictwo - 8,95 %
- handel i naprawy - 39,17 %
- transport, gospodarka magazynowa i łączność - 7,95 %
- obsługa nieruchomości i firm, nauka - 7,75 %
- pozostałe sekcje - 17,69 %

TAB.2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD

Gminy	ogółem	Z tego					
		Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, gospodarka magazynowa, łączność	Obsługa nieruchomości i firm, nauka	Pozostałe działalności
Wąchock	503	93	45	197	40	39	89
Powiat	7127	813	733	2650	475	882	1574
Województwo	95538	9599	11309	38365	7440	11714	21111

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2003

Podmioty działające na terenie gminy Wąchock o istotnym znaczeniu dla gospodarki w Gminie to:

Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe „Somar”, Sołtysiak Mariusz, Wąchock, Bank Spółdzielczy w Wąchocku, Tartak „Drewmex” w Wąchocku, Zakład Wędliniarski Paweł Nowak w Wąchocku, Firma Przewozowa „Maksymow” w Wąchocku, Zakład Instalacji Sanitarnych co i gaz Adamczyk Witold i Marek, Wąchock, Zakład Kamieniarski Stolarek Edward, Wąchock, „Budromost - Starachowice” - Wytwórnia Mas Bitumicznych, Wąchock, Huta Szkła „Edyta” Gnojewski, Parszów, „Szummar” s.j. Zakład Pracy Chronionej, Parszów, „MEBLEX” PPHU Wielka Wieś, „Polbudrol” APUH, Wąchock, „Gaz-Tur” Zakład Dystrybucji Gazu w Ratajach. Ryszard Stodulski - ślusarstwo, Wąchock, Józef Kopyś - ślusarstwo

produkcyjno-usługowe, Wąchock, Edmund Goryca - Zakład Wyrobów Betonowych, Parszów, Paweł Płatek - Wytwórnia Wód Gazowanych, Wąchock, Mirosław Ułanowicz - Mechanika Pojazdowa i Blacharstwo, Wąchock, Skowronek - Wytwarzanie artykułów z tworzyw sztucznych, Wąchock, Leszek Prostack - ślusarstwo produkcja, materiały budowlane, Wąchock, Mirosław Kowalik - Blacharstwo, lakiernictwo, mechanika pojazdowa, Parszów, Jolanta Głowczyńska - Wyrób betonów i nagrobków, Wąchock, Marek Mazurkiewicz - Produkcja roślin ozdobnych, „Eko-Plast” - Wyrób i montaż stolarki PCV, Wąchock.

II. Analiza stanu gospodarki odpadami

II.1. Rodzaje, ilość i źródła powstawania odpadów komunalnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach przez odpady komunalne rozumie się: „...odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.”

Z przytoczonej definicji wynika, że źródłem odpadów komunalnych obok gospodarstw domowych są również takie działy gospodarki jak handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, obiekty turystyczne, targowiska.

Do podstawowych źródeł powstawania odpadów na terenie Wąchock zalicza się:

- gospodarstwa domowe - 2348 mieszkań,
- obiekty handlowo-usługowe - 87 obiektów,
- szkoły i przedszkola - 5 placówki,
- ośrodki zdrowia, apteki - 4 placówki,
- podmioty gospodarcze - 503 podmioty,
- restauracje stołówki, punkty gastronomiczne,
- instytucje i urzędy,
- placówki kulturalno-oświatowe,
- ulice i place, parki i cmentarze,

Dla potrzeb niniejszego opracowania wyznaczenie ilości oraz sporządzenie bilansu powstających odpadów dokonano w oparciu o:

- teoretyczne wskaźniki nagromadzenia,
- analizę ilości odpadów komunalnych wywiezionych z gospodarstw domowych z terenu Gminy Wąchock (wg informacji UMiG),
- analizę informacji o wytwarzanych odpadach na podstawie wydanych decyzji

Przyjęte wskaźniki nagromadzenia odpadów komunalnych są wskaźnikami planistycznymi obejmującymi oprócz odpadów stricte domowych, również o składzie zbliżonym do odpadów komunalnych z różnych form działalności administracyjnej i usługowo-produkcyjnej. Ilość odpadów wywiezionych na przestrzeni 5-ciu lat przedstawia tabela 3, a bilans odpadów komunalnych wytworzonych w roku 2003 na analizowanym obszarze został przedstawiony w tabeli nr 3.

Tabela 3a Ilość odpadów komunalnych odebranych z gospodarstw domowych z terenu Gminy Wąchock

Wyszczególnienie	1998r [Mg]	1999r [Mg]	2000r [Mg]	2001r [Mg]	2003r [Mg]
miasto	349,8	390,2	brak danych	brak danych	451,2
wieś	475,1	504,1	brak danych	brak danych	539,6
razem	824,9	894,3	1085,8	999,9	990,80

(Źródło - dane zebrane przez Pracownię Geologiczną)

Tabela nr 3 - Bilans odpadów komunalnych wytworzonych w Gminie Wąchock w 2003r.

Lp.	Gmina	Liczba ludności	Wskaźnik nagromadzenia	Wskaźnik nagromadzenia	Ilość odpadów wytworzonych	
			(objętościowy)	(masowy)	m ³ /rok	Mg/rok
			m ³ /M*rok	kg/M*rok		
1.	Wąchock	7425	0,445	133,44	3304	990,8

(Źródło - dane zebrane przez Pracownię Geologiczną)

Poniżej podaje się wskaźniki nagromadzenia dla miasta Wąchock oraz wsi z gminy Wąchock:

- miasto
- wskaźnik nagromadzenia masowy - 153,7 kg/M/r
  - wskaźnik nagromadzenia objętościowy - 0,51 m³/M/r

wieś

- wskaźnik nagromadzenia masowy - 120,2 kg/M/r
- wskaźnik nagromadzenia objętościowy - 0,4 m³/M/r

Na terenie Gminy Wąchock nie prowadzi się selektywnej zbiórki odpadów.

Dla potrzeb, prowadzonej w ramach niniejszego opracowania, analizy gospodarki odpadami komunalnymi określenie jakości odpadów oparto o średnie parametry, które wyznaczone zostały poprzez odpowiednie badania prowadzone przez OBREM Łódź na składowiskach odpadów komunalnych, które zostały przeprowadzone w 2003r.

Spodziewany skład morfologiczny odpadów komunalnych wydzielanych na terenie Gminy Wąchock przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 4 - Skład morfologiczny składowanych odpadów komunalnych pochodzących z różnych rodzajów zabudowy [%].

zabudowa		Składnik materiałowy odpadów (% wag.)									
		papier i tektura	tekstylna	tworzywa sztuczne	szkło	metale	odpady spoż. pochodz. roślinnego	odpady spożywcze pochodz. zw.	pozostałe organiczne	pozostałe mineralne	drobna frakcja poniżej 10 mm
blokowa	ogółem	16,1	3,1	12,6	13,6	5,3	32,1	2,2	7,3	2,2	5
	w tym opakow.	8,5		8,5	12,8	5,3					
jednorodzinna	ogółem	13,0	1,8	11,3	13,3	7,9	28,4	1,3	6,7	3,4	12,9
	w tym opakow.	6,6		9,2	13,3	5,9					
zagrodowa	ogółem	8,6	2,1	14,7	17,9	7,5	29,0	1,3	1,6	3,9	13,4
	w tym opakow.	1,5		8,0	17,9	3,7					

(Źródło - materiały OBREM Łódź)

Tabela 5 - Pochodzenie odpadów według rodzajów zabudowy

zabudowa	% udział odpadów
blokowa	73,50
jednorodzinna	19,80
gminna (zagrodowa)	6,70

(Źródło - OBREM Łódź)

Tabela nr 6 - Średni skład morfologiczny odpadów komunalnych składowanych w Marcinkowie

rodzaj odpadów	udział odpadów % wagowo		
	ogółem	w tym odpady opakowaniowe	struktura składowanych odpadów
papier + tektura	13,10	7,70	odpady przyjęte na składowisko były rozmieszczone na jego powierzchni warstwami(ok. 0,5 m) a następnie zagęszczane przez ugniatanie mechaniczne kompaktorem. Po ułożeniu 4 - 5 warstw odpady przesypano materiałem izolującym o grubości ok. 0,5 m. Jako materiał izolujący wykorzystywano piasek, ziemię z wykopów, gruz, popiół, żużel, oraz inne objęte odpady organiczne
tekstylna	2,82	0,00	
tworzywa sztuczne	9,57	6,30	
szkło	9,90	9,20	
metale	7,40	6,66	
odpady spożywcze pochodzenia roślinnego	25,00	0,00	
odpady spożywcze pochodzenia zwierzęcego	0,89	0,00	
pozostałe organiczne	3,08	0,00	
pozostałe mineralne	10,91	0,00	
drobna frakcja poniżej 10 mm	17,33	0,00	
Razem	100,00		

(Źródło - analiza przeprowadzona przez Pracownię Geologiczną)

Tabela nr 7 - Ilości odpadów opakowaniowych i odpadów biodegradowalnych w masie odpadów komunalnych

rodzaj zabudowy	zawartość odpadów biodegradowalnych (%)	zawartość odpadów opakowaniowych (%)	pozostałość (%)
dla zabudowy blokowej	39,4	35,1	25,2
dla zabudowy jednorodzinnej	35,1	35,0	29,9
dla zabudowy gminnej	30,6	31,1	38,3
w całej masie składowanych odpadów	37,95	34,8	27,25

(Źródło - analiza materiałów zebranych przez Pracownię Geologiczną)

Określenie jakości odpadów jest punktem wyjścia do rozważań dotyczących możliwości doboru odpowiednich technologii w zakresie przerobu odpadów, odzysku surowców i unieszkodliwienia pozostałości.

Tabela nr 8 - Ilość i rodzaj odpadów komunalnych wytworzona w Gminie Wąchock w 2003r.

lp	rodzaj odpadów		ilość (Mg)	w tym opakowaniowe (Mg)
01	papier + tektura	20 01 01	130,00	76,29
02	tekstylia	20 01 11	27,94	0,00
03	tworzywa sztuczne	20 01 39	94,82	62,40
04	szkło	20 01 02	98,09	91,15
05	metale	20 01 40	73,32	66,00
06	odpady spożywcze pochodzenia roślinnego	20 01 08	247,70	0,00
07	odpady spożywcze pochodzenia zwierzęcego	20 01 08	8,82	0,00
08	pozostałe organiczne		30,52	0,00
09	pozostałe mineralne	20 02 02	108,09	0,00
10	drobna frakcja poniżej 10 mm	20 02 02	171,71	0,00
11	niebezpieczne w grupie odpadów komunalnych		9,02	0,00
12	odpady wielkogabarytowe	20 03 07	7,53	0,00
13	Razem		1 007,56	295,84

(Źródło - na podstawie danych zebranych przez Pracownię Geologiczną)

II.2. Postępowanie z odpadami komunalnymi w gminie Wąchock

Generalnie problematyki odpadów dotyczy ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach. Jednakże zagadnienia odpadów komunalnych są przedmiotem regulacji ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. nr 132, poz. 622 z późniejszymi zmianami). Ustawa określa zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku, a także warunki udzielania zezwoleń podmiotom świadczącym usługi w zakresie objętym regulacją ustawy.

Analiza ustawy pokazuje, że w swojej działalności gmina może korzystać z niemal wszystkich wyróżnianych w prawie administracyjnym środków działania: od stanowienia aktów normatywnych, poprzez decyzje administracyjne, kontrolę, postępowanie egzekucyjne, inicjowanie ścigania karnego, do wykonywania czynności materialno-technicznych.

stanowienie aktów normatywnych,

Jednym z najważniejszych środków prawnych jest stanowienie aktów normatywnych, czyli uchwał zawierających przepisy gminne. Uchwały te są przepisami wykonawczymi wydawanymi na podstawie upoważnień ustawowych znajdujących się w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Obowiązująca w gminie Wąchock Uchwała nr XXXII/189/97 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 27 lutego 1997r. w sprawie zasad utrzymania czystości i porządku w Gminie Wąchock określa:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości,
- rodzaje urządzeń przeznaczonych do gromadzenia odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz zasady ich rozmieszczenia,
- częstotliwość, zasady i sposób usuwania odpadów komunalnych z nieruchomości oraz innych terenów przeznaczonych do użytku publicznego,

- zasady utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach
- obszary podlegające obowiązkowej deratyzacji i terminy jej przeprowadzania
- harmonogram realizacji wywozu odpadów stałych z terenu gminy Wąchock

Uchwałą Rady Miejskiej nr XXXII/189/97 z dnia 27 lutego i nr XVIII/134/2000 z dnia 30 marca 2000r określono system opłat za usługi związane z wywozem i utylizacją odpadów komunalnych oraz ustalono górne stawki. Najważniejszymi decyzjami administracyjnymi przewidzianymi ustawą o utrzymaniu czystości i porządku są decyzje związane z zezwoleniami na świadczenie usług w zakresie usuwania, wykorzystywania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Zarząd Miasta i Gminy Wąchock udzielił zezwolenia dwu podmiotom gospodarczym na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Każdy podmiot, który otrzymał zezwolenie winien dysponować odpowiednimi środkami do wykonywania usług oraz zapewnić należyty ich poziom. Zasady i wymagania w stosunku do przedsiębiorców określono w Uchwale nr 3/2002 Zarządu Miasta i Gminy w Wąchocku z dnia 18 marca 2002r.

Tabela nr 9 - Wykaz podmiotów gospodarczych, które otrzymały zezwolenie na odbiór i transport odpadów komunalnych

lp	nazwa podmiotu	adres	rodzaj odpadów
01	Wywóz nieczystości Stałych „Bratek”	26-110 Skarżysko-Kamienna, ul. Szydłowiecka 28 a	odpady komunalne stałe z terenu Miasta i Gminy Wąchock zbierane do kontenerów KP-7
02	Zakład Mechaniki Maszyn Rolniczych i Oczyszczania Miasta	26-110 Skarżysko-Kamienna, ul. Krakowska 211	odpady komunalne stałe z gospodarstw domowych z terenu miasta i gminy Wąchock z pojemników typu SM-110 o pojemności 110 l

(informacja uzyskana w UMiG Wąchock.)

kontrola

Sankcje karne i kontrolne wynikają z Ustawy o zachowaniu czystości i porządku w gminie.

Upoważnieni pracownicy UMiG mają prawo zażądania od właścicieli nieruchomości okazania dowodów zapłaty potwierdzających odbiór odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych dokonywanych przez firmę posiadającą stosowne zezwolenie.

Ponadto w umowach zawartych pomiędzy Gminą Wąchock i Firmami wywożącymi odpady komunalne jest zawarta klauzula mówiąca o nałożeniu kar pieniężnych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego wykonania usług oraz zanieczyszczania środowiska spowodowanego pozostawianiem odpadów poza składowiskiem.

wykonywanie czynności materialno-technicznych

Uchwała ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące:

- wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości,
- rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, a także wymagań dotyczących ich rozmieszczenia oraz utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
- częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych z nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.

Do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości aktualnie stosuje się:

1. pojemniki blaszane typu SM-110 o pojemności 110 l - 4000 sztuk
2. kontenery typu KP-7 o pojemności ca 7 m³ - 10 sztuk.

Na terenie Gminy Wąchock nie prowadzi się selektywnej zbiórki odpadów.

System selektywnej zbiórki winien być jak najszybciej wprowadzony, ze względu na ochronę środowiska. Tendencje Polskie oraz Światowe idą w kierunku maksymalnego odzysku odpadów, które mogą być unieszkodliwiane poza składowaniem.

Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki pozwoli na zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie do około 30 %.

Odpady segregowane bezpośrednio „u źródła” mogą być nieodpłatnie odbierane, co pozwoli na zmniejszenie kosztów gospodarowania odpadami na nieruchomościach.

Do selektywnego zbierania odpadów komunalnych stosuje się:

1. kolorowe pojemniki z napisem określającym rodzaj odpadów:
  - niebieskie - przeznaczone do zbierania makulatury,
  - zielone - przeznaczone na szkło kolorowe,
  - białe - przeznaczone na szkło białe,
  - żółte - przeznaczone na tworzywa sztuczne,
  - brązowe - przeznaczone na odpady organiczne,
  - czerwone - przeznaczone do gromadzenia puszek metalowych,
  - pomarańczowe - przeznaczone do gromadzenia odpadów niebezpiecznych.
2. worki foliowe przezroczyste - bezbarwne lub kolorowe z zachowaniem kolorystyki przyjętej dla pojemników, o których mowa w pkt. 1.
3. właściciele sklepów i kiosków prowadzący sprzedaż artykułów spożywczych przeznaczonych do bezpośredniej konsumpcji ustawiają obok wejścia do nich pojemniki na opakowania po spożytych artykułach.
4. kierownicy budów lub inwestorzy wyposażą nieruchomości, na których prowadzone są roboty budowlane w kontenery na gruz i inne odpady budowlane.
5. właściciele zespołów garażowych wyposażają place manewrowe w dodatkowe pojemniki do zbierania odpadów po olejach, smarach i środkach czyszczących.
6. do zbierania odpadów komunalnych na drogach publicznych, placach oraz na nieruchomościach - w części służącej do użytku publicznego, stosuje się blaszane lub plastikowe kosze uliczne.

Odbiór odpadów komunalnych wykonują uprawnieni do tego odbiorcy odpadów, posiadający stosowne zezwolenia. Świadczenie usług wykonywane jest specjalistycznymi środkami transportu. Uchwała określa częstotliwość odbierania odpadów komunalnych.

II.3. Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne powstające na terenie Gminy Wąchock w czasie prowadzenia działalności gospodarczej.

Przedstawione poniżej informacje opracowano na podstawie dokumentacji rejestrowej znajdującej w Starostwie Powiatowym w Starachowicach, dotyczącej pozwoleń na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne. Według zestawienia na terenie Gminy Wąchock mogą być wytwarzane odpady niebezpieczne w ilości ok. 17 Mg rocznie, natomiast odpadów innych niż niebezpieczne podmioty gospodarcze z terenu Gminy Wąchock mogą wytworzyć ok. 220 Mg rocznie.

Jeśli chodzi o odpady niebezpieczne to podana ilość nie zawiera w sobie odpadów zawierających azbest, którego ilość szacuje się na ok. 2992 Mg.

II.3.a. Plan unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest

Na terenie Gminy Wąchock, zgodnie z informacją uzyskaną z UMiG, znajduje się około 1600 obiektów o dachach pokrytych eternitem. Sumaryczną ilość pokryć dachowych szacuje się na 272000 m² t.j na około 2992 Mg.

- założono, że dach obiektu w zabudowie jednorodzinnej ma powierzchnię 170 m²,
- ciężar 1 m² płyty azbestowo - cementowej wynosi 11 kg,
 $S = 1600 \times 170 = 272000 \text{ m}^2$
 $Q = 272000 \times 0,011 = 2992 \text{ Mg}$

S - powierzchnia obiektów budowlanych zadaszona eternitem,

Q - szacunkowa całkowita masa płyt azbestowo-cementowych znajdujących się na terenie Gminy Wąchock.

Zgodnie z „Programem azbestowym” zakończenie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest przewiduje się w roku 2032.

Analiza kosztów usuwania pokryć dachowych zawierających azbest z terenu Gminy Wąchock

1. Kompleksową, na terenie Gminy, realizację demontażu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest szacuje się na okres 15 - 30 lat. Ze względu na oddziaływanie na zdrowie w pierwszej kolejności winny być wymieniane pokrycia dachowe zbudowane z eternitu, które mają ca' 30 lat
2. Koszt usuwania płyt azbestowo-cementowych (eternitu) wynosi - 3 200 zł/Mg.
3. Koszt usuwania pokryć dachowych z terenu Gminy Wąchock - 9 574 400 zł.
4. Koszt usuwania pokrycia dachowego domu jednorodzinnego - ok. 5 900 zł.

Uwaga: przez „Koszt usuwania eternitu” należy rozumieć całkowity koszt związany z demontażem, załadunkiem, transportem na docelowe miejsce składowania, rozładunek i składowaniem płyt azbestowo-cementowych (eternitu).

Koszt montażu nowego pokrycia dachowego, przy założeniu, że będzie ono wykonane z blachy trapezowej o grubości 0,75 mm (nie będzie to wymagało wzmocnienia więźby dachowej) wyniesie - ok. 8 700 zł/domek

Szacuje się, że nakłady na usunięcie wyrobów zawierających azbest wraz ze zmianą pokrycia dachowego ze średniej wielkości domku jednorodzinnego wyniosą - 14 600 zł.

WPGO dla województwa świętokrzyskiego zakłada, że w latach 2004-2005 jednym z zadań strategicznych w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi jest opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest w ramach planów gospodarki odpadami. Lata 2004-2014 przewidywane są jako okres zbierania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Tabela nr 10 - Plan unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest

termin realizacji	zadanie	jednostka odpowiedzialna	nakłady na realizację (zł)
2004-2014	Przeprowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych na temat odpadów azbestowych	Gmina	10 000
2004	Przygotowanie dla właścicieli nieruchomości wzorów druków inwentaryzacyjnych, opracowanie programu informacyjnego do prowadzenia bazy danych, prowadzenie bazy danych	Gmina	13 000
2004-2032	Zbieranie odpadów zawierających azbest i przekazanie firmom posiadającym odpowiednie zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania	posiadacze odpadów, podmioty gospodarcze	9 574 400

WPGO zakłada wybudowanie jednego dużego składowiska dla odpadów zawierających azbest. Ze względu na budowę geologiczną i uwarunkowania lokalne, preferowany do budowy jest teren zdegradowany eksploatacją siarki w rejonie Grzybowa. Z uwagi na relatywnie niskie koszty dopuszcza się również możliwość budowy wydzielonych kwater lub małych składowisk dla odpadów zawierających azbest w ramach wyznaczonych Rejonów Gospodarki Odpadami, zgodnie z obowiązującym prawem.

Zgodnie z założeniami „Programu usuwania azbestu...” koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest powinni w 100 % pokryć właściciele obiektów, w których powstają odpady zawierające azbest.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23.10.2003r. obowiązkiem każdego właściciela lub zarządcy miejsca, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest jest sporządzenie informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone. Osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do właściwego wojewody, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, osoby fizyczne mają obowiązek składania tych informacji w terminie do 31 stycznia każdego roku. Oznacza to, że informacja będzie powtarzana do czasu usunięcia wyrobów zawierających azbest. Prezydent opracowuje zbiorczą informację i przesyła ją do wojewody - w terminie do 31 marca każdego roku.

Wyjątkowo dla pierwszego roku obowiązywania tych przepisów rozporządzenie MGPIPS wprowadza 6-cio miesięczny okres „vacatio legis” tj. do 28 maja 2004r. na sporządzenie tego spisu i złożenie wymaganych informacji.

Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania powinna zawierać:

- miejsce, adres
- właściciela /zarządcę/, użytkownika (nazwa, adres/ imię nazwisko i adres)
- tytuł własności
- nazwę, rodzaj wyrobu
- ilość (m², Mg)
- przewidywany termin usunięcia wyrobu,
- inne istotne informacje o wyrobach.

Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone powinna zawierać:

- miejsce, adres
- właściciela /zarządcę/, użytkownika (nazwa, adres/ imię nazwisko i adres)
- tytuł własności

- nazwę, rodzaj wyrobu
- ilość (m², Mg),
- rok zaprzestania wykorzystania wyrobów,
- planowane usunięcie wyrobów (sposób, przez kogo, termin)
- inne istotne informacje

Aby uzyskać pełne informacje o wyrobach zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy, należy przeprowadzić na terenie Gminy akcję informacyjno-uświadamiającą, aby przekonać wszystkich właścicieli, zarządców i użytkowników miejsc gdzie był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest - do sporządzenia tej informacji.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont) wraz z określonymi warunkami. Zgłoszenia należy dokonać w Starostwie Powiatowym do Wydziału Architektury i Budownictwa lub do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Wyboru wykonawcy prac należy dokonać spośród przedsiębiorców posiadających stosowne zezwolenie, wydane przez Starostę.

Wykaz uprawnionych przedsiębiorców znajduje się w Starostwie Powiatowym w Wydziale Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska.

Z wybranym wykonawcą należy sporządzić umowę. Właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót. Oświadczenie to należy przechowywać przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzania terenu.

Zwraca się uwagę, że zdemontowane wyroby zawierające azbest są odpadami niebezpiecznymi i zakazane jest ich powtórne użycie

Składowanie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest dopuszczalne jest tylko na przeznaczonych do tego składowiskach.

Poniżej przytacza się procedury związane z obowiązkami i postępowaniem właścicieli i zarządców przy użytkowaniu obiektów, na których znajdują się wyroby zawierające azbest oraz przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest zawarte w „Informatorze o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” wydanym przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej - Warszawa 2003r

Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Sporządzenie „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”	Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest
▼	▼
Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest	Sporządzenie informacji dla wójta/burmistrza/prezydenta (corocznie)
▼	▼
Opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest	Oznakowanie pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest
	▼
	Zaznaczenie na planach sytuacyjnych terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Podjęcie decyzji o usuwaniu wyrobów zawierających azbest
▼
Identyfikacja azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia przez uprawnione laboratorium
▼
Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego - na 30 dni przed rozpoczęciem prac zamiaru usuwania wyrobów zawierających azbest, celem uzyskania pozwolenia na budowę lub remont wraz z określonymi warunkami
▼
Dokonanie wyboru wykonawcy prac i zawarcie umowy. Określenie obowiązków Stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją
▼
Poinformowanie mieszkańców - użytkowników obiektu o usuwaniu niebezpiecznych materiałów i sposobach zabezpieczenia.
▼
Uzyskanie od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po wykonaniu robót oraz jego przechowywanie przez co najmniej 5 lat

Poniżej podaje się firmy, które uzyskały stosowne zezwolenia od Starosty Starachowickiego na zbieranie i transport wyrobów zawierających azbest

Tabela nr 11 - Firmy odbierające i transportujące wyroby zawierające azbest

lp	nazwa firmy	adres
1	Firma Remontowo - Budowlana „UTIL” Stanisław Zaclona	Ryczówek, ul. Dolna 8 32-311 Rodaki; tel/fax 032/6420311, 600290778
2	„MITEX” S.A.	25-558 Kielce, ul. Zagnańska 65 tel. 041/3634150
3	Przedsiębiorstwo Remontowo - Montażowe i Usług Technicznych „BUDREM”	26-680 Wierzbica tel. 048/6182829; 0501661059
4	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowe „WAR-NO” Sp. z o.o.	31-587 Kraków, ul. Ciepłownicza 26; tel. 012/4258699
5	P.U.H. „SanTa-EKO” s.c. Tadeusz Zych, Izabela Rutowska	27-600 Sandomierz, ul. Portowa 24; tel. 015/8236941
6	Nesco-Polska Sp. z o.o.	05-501 Piaseczno, ul. Kopernika 58; tel. 022/7370113
7	Firma „PRM-PROMET” Sp. z o.o.	26-065 Piekoszów, ul Górki Szczukowskie 1
8	PPHU „GRAMA” Piotr Grabowski	37-100 Łańcut, Os. Gen. Maczka 17/5
9	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT”	00-515 Warszawa, ul. Żurawia 24/7
10	„EKOCHEM-EKOSERVICE” Sp. z o.o.	90-441 Łódź, Al. Kościuszki 99
11	Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „caro”	22-400 Zamość, ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12
12	Przedsiębiorstwo Budowlane „BUDOCEX”	25-619 Kielce, ul. Młoda 28
13	CHEMPOL Sp. z o.o. Dobrów	Dobrów 8 28-142 Tuczępy
14	RAGAR Radosław Rokosz Kraków	ul. Os. Tysiąclecia 35/16 31-610 Kraków
15	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. Tarnów	ul. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów

Na terenie Gminy Wąchock, szacując na podstawie wydanych pozwoleń, rocznie mogą być wytworzone następujące ilości odpadów:

- odpady niebezpieczne (bez odpadów zawierających azbest) - 17 Mg,
- odpady inne niż niebezpieczne - 220 Mg.

Tabela nr 12 - Lista odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne na wytwarzanie których podmioty gospodarcze z terenu Gminy Wąchock. uzyskały pozwolenia

lp	grupy, podgrupy i rodzaje odpadów	kod	ilość (Mg)	sposób postępowania
1	Odpady z procesów termicznych Żużel Wybrakowane wyroby ceramiczne inne nie wymienione odpady	10 100101 101208 101299	200,0 50,0 130,0 20,0	wytwórcy odpadów posiadają umowy na odbiór odpadów przez firmy posiadające stosowne zezwolenia
2	Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05,12,19) oleje odpadowe nie zawierające związków chlorowcoorganicznych inne oleje smarowe oleje i ciecze nie zawierające związków chlorowcoorganicznych odpady w postaci szlamów	13 130205* 130208* 130307* 130502*	10,0 3,0 5,0 0,5 1,5	wytwórcy odpadów posiadają umowy na odbiór odpadów przez firmy posiadające stosowne zezwolenia
3	Odpady opakowaniowe: sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach zużyte materiały filtracyjne	15 150202*	1,0 1,0	wytwórcy odpadów posiadają umowy na odbiór odpadów przez firmy posiadające stosowne zezwolenia
4	Odpady nieujęte w innych grupach zużyte opony baterie i akumulatory ołowiowe odpady z czyszczenia zbiorników magazynowych po ropie naftowej lub jej produktach Odpady wykazujące właściwości niebezpieczne	16 160103 160601* 160708* 168101*	6,05 0,6 5,25 0,07 0,13	wytwórcy odpadów posiadają umowy na odbiór odpadów przez firmy posiadające stosowne zezwolenia
5	Odpady z budowy, remontów, i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej	17 170407	20 20,0	wytwórcy odpadów posiadają umowy na odbiór odpadów przez firmy posiadające stosowne zezwolenia
6	Razem		237,05	

(źródło: Starostwo Powiatowe)

Z analizy przedstawionych w tabeli nr 12 danych wynika, że:

1. W Gminie Wąchock odpady przemysłowe wytwarzane są w niewielkiej ilości.

- Największym wytwórcą odpadów przemysłowych był „MARYWIL - 1” sp. z o.o. w Suchedniowie - Zakład Ceramiczny w Parszowie, ul. Złotoglin (ca' 220 Mg/r - wg pozwolenia). Były to głównie wyroby ceramiczne wybrakowane (kod 101208 - 130 Mg/r), złom metalowy (kod 170407 - 20 Mg/r) i inne nie wymienione odpady (kod 101299 - 20 Mg/r). Aktualnie zakład ten jest nieczynny.
- Każdy z wytwórców odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne jest zobowiązany do spisania umowy z firmą, która posiada zezwolenie na zbieranie i transport odpadów.

III. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Przy opracowaniu prognozy za podstawę wzięto ilość wytworzonych odpadów w latach 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003r (dane otrzymane z UMiG), badania dotyczące składu odpadów (OBREM Łódź), a także założono, że:

- Wzrośnie konsumpcja żywności, szczególnie jeśli chodzi o żywność pochodzenia roślinnego.
- Społeczeństwo będzie starało się dorównać do standardów życia w Unii Europejskiej i w związku z tym wzrośnie zużycie różnego rodzaju środków do prania, czyszczenia, itp. Zwiększy się porządek w zabudowaniach jak również w na ulicach.
- Początkowo wzrastać będzie zużycie tworzyw sztucznych, w latach następnych powinno ustabilizować się na określonym poziomie lub nawet spaść.
- Wzrośnie ilość opakowań wykonanych z papieru, tektury i szkła.
- Wzrastać będzie ilość odpadów tekstylnych.
- Wzrośnie ilość odpadów wielkogabarytowych. Społeczeństwo będzie cyklicznie wymieniać sprzęt AGD i pojazdy samochodowe.
- Zdaniem autorów planu ilość mieszkańców Gminy Wąchock będzie utrzymywać się na podobnym poziomie - wynika to z analizy danych demograficznych zamieszczonych w roczniku statystycznym.

Tabela nr 14 - Prognoza ilości odpadów komunalnych w Gminie Wąchock

lp	rodzaj odpadów	2003	2005	2008	2012	2016
		ilość odpadów komunalnych - Mg/rok				
01	odpady spożywcze pochodzenia roślinnego	247,70	256,23	277,23	283,46	292,44
02	odpady spożywcze pochodzenia zwierzęcego	8,82	9,33	10,05	10,76	11,51
03	pozostałe odpady organiczne	30,52	32,66	34,62	36,34	38,53
04	papier + tektura	130	139,10	147,45	153,33	161,01
05	tworzywa sztuczne	94,82	99,56	106,53	110,79	117,44
06	szkło	98,09	103,98	109,17	115,72	120,35
07	metal	73,32	77,77	116,58	123,57	131,00
08	odpady tekstylne	27,94	29,34	31,10	32,34	33,68
09	odpady mineralne	108,09	115,43	116,90	118,25	119,38
10	drobna frakcja poniżej 10 mm	171,71	177,28	182,32	188,76	191,43
11	odpady wielkogabarytowe	7,53	8,28	8,78	9,39	10,24
12	odpady niebezpieczne w grupie odpadów komunalnych	9,02	9,11	9,11	9,12	9,12
13	Razem	1 007,56	1 058,07	1 149,84	1 191,83	1 236,13

(prognozę opracowano na podstawie analizy danych zebranych przez Pracownię Geologiczną)

IV. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami

IV.1. Obsługa gospodarki odpadami w Gminie

Obsługę gospodarki odpadami w gminie, w zakresie odbioru i transportu odpadów komunalnych, prowadzą przedsiębiorcy, którzy uzyskali zezwolenie Burmistrza, wydane w trybie Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Do zadań tych przedsiębiorców należy:

- Wywóz nieczystości stałych z pojemników typu SM-110 i KP-7na warunkach określonych w zezwoleniu na świadczenie usług w zakresie zbierania i transportu stałych odpadów komunalnych z terenu Gminy Wąchock przy użyciu własnego transportu specjalistycznego,
- Przyjazd do każdego sołectwa według ustalonego harmonogramu,
- Zebieranie odpadów wystawionych przez użytkowników posesji w pobliżu drogi publicznej wraz z oczyszczeniem miejsca zaśmieconego podczas ich zbierania,
- Prowadzenie dokumentacji potwierdzającej wywóz odpadów z każdej posesji z określeniem terminu i ilości ich odbioru.

- 5 informowanie odpowiednich służb ochrony środowiska o zauważonych nieprawidłowościach w gospodarowaniu odpadami w Gminie
- 6 zawieranie umów z odbiorcami odpadów prowadzącymi utylizację przez składowanie,

IV.2. Unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych jako surowce wtórne

Zebrane odpady i niewykorzystywane jako surowce wtórne w systemie kompleksowej gospodarki odpadami powinny być unieszkodliwione. Odpady niebezpieczne, takie jak lampy i termometry rtęciowe, akumulatory ołowiowe, baterie kadmowo-niklowe, opakowania po środkach toksycznych i lekarstwach itp. powinny być przekazane do unieszkodliwienia wyspecjalizowanym firmom. W Gminie należy zorganizować Gminny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych gdzie osoby fizyczne będą mogły nieodpłatnie przekazywać odpady niebezpieczne. Organizacja GPZON jest obowiązkiem Gminy wynikającym z Ustawy o zachowaniu czystości i porządku w gminie. Odpady niebezpieczne gromadzone w GPZON, do czasu wywiezienia ich do unieszkodliwienia, muszą być pod kontrolą, przechowywane w pojemnikach przeznaczonych do zbierania tego typu odpadów. Magazyn, w którym gromadzone będą takie odpady powinien być zabezpieczony przed możliwością dostania się do niego osób postronnych.

Natomiast odpady organiczne, dominujące w odpadach komunalnych, które w przyszłości nie powinny być wywożone na składowiska bez uprzedniego przetworzenia, winny być poddane procesowi kompostowania.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego zakłada, że w rejonie północnym, w skład którego wchodzi powiaty: konecki, skarżyski, starachowicki i ostrowiecki powstanie jeden lub dwa Rejonowe Zakłady Gospodarki Odpadami.

W zapisach Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Starachowickiego ujęto, że taki Rejonowy Zakład utworzony zostanie w Skarżysku Kamiennej w ramach Związku Międzygminnego „Utylizator”.

IV.3. Przygotowania organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Właściwe funkcjonowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i innych niż opakowaniowe, zależy od dobrego jego przygotowania oraz wdrożenia.

Inicjatywa wprowadzenia tego systemu, jak również przygotowanie odpowiednich dokumentów należy do organów gminy.

Na terenie Gminy system selektywnej zbiórki nie jest wdrożony.

Głównie ze względu na ochronę środowiska system taki należy przygotować, a następnie wdrożyć.

Selektywną zbiórką należy objąć 100 % gospodarstw.

W tym celu należy rozstawić odpowiednie pojemniki. Selektywną zbiórkę można prowadzić również systemem workowym.

Ponadto należy prowadzić działania informacyjne i propagujące system selektywnej zbiórki odpadów.

Wszyscy przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie odbioru i transportu odpadów komunalnych powinni uczestniczyć w systemie selektywnej zbiórki.

V. Projektowany system gospodarki odpadami komunalnymi

V.1. Odpady ulegające biodegradacji

Biorąc pod uwagę wymogi prawa polskiego oraz dyrektyw unijnych, uwzględnione również w Polityce Ekologicznej Państwa, w Krajowym Planie gospodarki Odpadami w części dotyczącej odpadów komunalnych, przy rozpatrywaniu poszczególnych rozwiązań technicznych wzięto pod uwagę szczególnie problem konieczności:

- 1 odzysku i unieszkodliwiania odpadów ulegających biodegradacji,
- 2 odzysku substancji, materiałów i energii z odpadów,
- 3 wydzielenia odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- 4 wydzielenia odpadów budowlanych ze strumienia odpadów komunalnych,
- 5 wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.

W przypadku odpadów ulegających biodegradacji wyznaczone zostały poziomy planowanego odzysku i unieszkodliwiania (poza składowaniem) tych odpadów przy założeniu osiągnięcia wymaganych redukcji ilości tych odpadów deponowanych na składowiskach. W 2010r. max.75 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 roku i w 2013r.

max. 50 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 roku, a w 2020r. max. 35 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 roku może być składowana. Przyjęto, że w okresie 2004-2006 zmierzać się będzie do uzyskania 12 % poziomu odzysku i unieszkodliwiania (poza składowaniem) odpadów ulegających biodegradacji (bez odpadów opakowaniowych). Wskazując w planie na „dodatkowy konieczny recykling” wyznaczonych ilości odpadów określa się równocześnie zakres zadań związanych z budową instalacji odzysku i unieszkodliwiania.

W bazowym roku 1995 ilość wytworzonych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wyniosła w gminie Wąchock około 275 Mg (na podstawie analizy ilości zbieranych odpadów i składu morfologicznego tych odpadów). W 2010r. całkowita ilość wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji wyniesie około 490 Mg Oznacza to, że do 2010r. należy zagwarantować odzysk i unieszkodliwienie, poza składowaniem, tych odpadów na poziomie 284 Mg. Dla odpadów zielonych założono, że w 2006 roku 35 % tego strumienia odpadów będzie poddanych procesom kompostowania, a w 2010 roku 50 %. Przyjęto założenie, że wymagane prawem ilości odpadów opakowaniowych z papieru i tektury poddane będą recyklingowi.

Poza działaniami przedstawionymi powyżej dotyczącymi odpadów zielonych i opakowań z papieru i tektury - pozostaje znacząca część odpadów (dodatkowy konieczny recykling), na którą składają się przede wszystkim:

- 1 odpady organiczne z gospodarstw domowych,
- 2 papier i tektura (inne niż opakowaniowe).

Możliwości odzysku i unieszkodliwiania (poza składowaniem) tych odpadów uzależnione są od warunków lokalnych, a także możliwości finansowych poszczególnych jednostek administracyjnych.

Działania krótkoterminowe - 2004-2006.

Dla osiągnięcia wymaganej dyrektywą UE redukcji odpadów ulegających biodegradacji, przewidzianych do składowania do poziomu 75 % (stan roku 1995) w roku 2010, przewidziano sukcesywne wdrażanie rozwiązań związanych z recyklingiem tych odpadów. W pierwszym okresie realizacji planu, czyli w latach 2004-2006 założono, że osiągnie się poziom 12 % odzysku i unieszkodliwiania (poza składowaniem) odpadów ulegających biodegradacji poza recyklingiem odpadów opakowaniowych.

W tym celu planuje się:

- 1 wdrożenie systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- 2 budowę instalacji przerobu tych odpadów.

Oznacza to, że w planie zamierzeń inwestycyjnych budowy instalacji unieszkodliwiania odpadów należy przewidzieć budowę kompostowni odpadów organicznych,

Tabela nr 15 - Opcje zagospodarowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji

odpady komunalne ulegające biodegradacji	opcje zagospodarowania odpadów poza składowaniem						
	spalanie	zgazowanie	piroliza	mechaniczno - biologiczne przekształcenie	kompostowanie	fermentacja beztlenowa	recykling
odpady mieszane							
odpady kuchenne							
odpady zielone							
papier							
tekstylna							
drewno							
paliwa z odpadów							

Ze składu morfologicznego odpadów wynika, że:

1. Odpadów opakowaniowych w masie odpadów komunalnych było w 2003r około 301 Mg,
2. Odpadów ulegających biodegradacji w masie odpadów komunalnych w 2003r było około 396 Mg.

V.2. Odpady wielkogabarytowe

W odniesieniu do odpadów wielkogabarytowych plan zakłada następujący rozwój selektywnej zbiórki tych odpadów:

- 1 w roku 2005 - 20 % wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych,
- 2 w roku 2006 - 20 % wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych,
- 3 w roku 2010 - 50 % wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych,
- 4 w roku 2014 - 70 % wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych.

Należy zwrócić uwagę na szczególne potraktowanie odpadów wielkogabarytowych wynikające z faktu, iż są one konglomeratem składników o różnym stopniu oddziaływania na środowisko (łącznie z potencjalnymi odpadami niebezpiecznymi). Dekompozycja takich zespołów wymaga dobrze przygotowanych do tego celu stanowisk (np. stanowisk ślusarskich, instalacji do odsysania płynów chłodniczych i olejów, zestawów do cięcia gazowego, pojemników do przechowywania płynów). Rozbiórka winna też odbywać się w miejscach spełniających przepisy o zagospodarowaniu przestrzennym. Dekompozycja taka konieczna jest także dlatego, że ułatwia lepsze zagęszczenie odpadów na składowisku, wydłużając w ten sposób czas jego funkcjonowania. Stanowisko takie należy przewidzieć w ramach organizacji Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (ZUOK „UTYLIZATOR”)

V.3. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne

Celem planu jest osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu dla urządzeń elektrycznych i elektronicznych określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. nr 104, poz. 982). Roczne poziomy odzysku i recyklingu wynoszą:

- urządzenia klimatyzacyjne zawierające substancje zubożające warstwę ozonową:
  - 2005 rok - poziom recyklingu 30 %, poziom odzysku 30 %,
  - 2006 rok - poziom recyklingu 45 %, poziom odzysku 45 %,
  - 2007 rok - poziom recyklingu 50 %, poziom odzysku 50 %,
- chłodziarki i zamrażarki typu domowego zawierające substancje zubożające warstwę ozonową:
  - 2005 rok - poziom recyklingu 30 %, poziom odzysku 30 %,
  - 2006 rok - poziom recyklingu 40 %, poziom odzysku 40 %,
  - 2007 rok - poziom recyklingu 50 %, poziom odzysku 50 %.

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne powinno się raz w miesiącu, w określonym miejscu gromadzić, skąd będą one odbierane są przez firmę realizującą odbiór i transport odpadów komunalnych z terenu Gminy Wąchock i przewożone do sortowni odpadów, którą się wybuduje w ramach budowy ZUOK Skarżysko Kam. Efekty systemu będą do sprawdzenia po upływie co najmniej dwóch lat od daty rozpoczęcia realizacji systemu poprzez porównanie faktycznie zebranych odpadów z ilością wynikającą ze wskaźników, t.j. 4 kg/M/rok, czyli 224 Mg/rok.

V.4. Odpady budowlane

W przypadku odpadów budowlanych zakłada się następujący rozwój selektywnej zbiórki tych odpadów:

- 1 w roku 2005 - 15 % wytwarzanych odpadów budowlanych,
- 2 w roku 2006 - 15 % wytwarzanych odpadów budowlanych,
- 3 w roku 2010 - 40 % wytwarzanych odpadów budowlanych,
- 4 w roku 2014 - 60 % wytwarzanych odpadów budowlanych.

Szacuje się, że w roku 2003 wytworzono w Gminie ok. 142 Mg odpadów budowlanych.

V.5. Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych

Zakłada się następujący rozwój systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi:

- 1 w roku 2005 - 15 % odpadów będzie zbieranych selektywnie,
- 2 w roku 2006 - 15 % odpadów będzie zbieranych selektywnie,
- 3 w roku 2010 - 50 % odpadów będzie zbieranych selektywnie,
- 4 w roku 2014 - 80 % odpadów będzie zbieranych selektywnie.

Szacuje się, że w roku 2003r. w strumieniu odpadów komunalnych było 8 Mg odpadów niebezpiecznych.

Aby można mówić o selektywnej zbiórce odpadów niebezpiecznych przewiduje się zgodnie Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami organizację w każdej gminie tzw. Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON). W punktach tych należy przewidzieć możliwość selektywnego magazynowania odpadów niebezpiecznych, wchodzących w strumień odpadów komunalnych. Plan przewiduje zorganizowanie takiego punktu, który spełniać będzie następujące wymagania:

1. GPZON pozwoli na oddawanie przez właścicieli nieruchomości odpadów niebezpiecznych w określonych porach - nieodpłatnie.

2. GPZON będzie umiejscowiony tak, że nie będzie możliwości dostępu do magazynu osób postronnych.
3. Pomieszczenie, gdzie będą magazynowane odpady niebezpieczne musi być zamykane.
4. Pomieszczenie magazynowe musi być wyposażone w specjalistyczne pojemniki do gromadzenia odpadów niebezpiecznych - na każdy rodzaj materiału niebezpiecznego musi być osobny pojemnik.
5. Pomieszczenie powinno spełniać wymogi prawa budowlanego i prawa ochrony środowiska.
6. W oznaczonych harmonogramem dniach selektywnie zebrane odpady niebezpieczne powinny być odbierane i przewożone do ZUOK w Skarżysku Kam.

Wyposażenie GPZON winno składać się z następujących pojemników, gwarantujących właściwe przechowywanie i transport odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych:

1. Pojemniki na akumulatory.
2. Pojemniki do zbiórki małych baterii z otworem wrzutowym na baterie.
3. Kontenery na świetlówki.
4. Pojemniki na stałe odpady niebezpieczne.
5. Pojemniki na odpady medyczne.
6. Pojemniki na płynne odpady niebezpieczne.

V.6. Odpady opakowaniowe

Ta grupa odpadów z jednej strony wykazuje największy roczny przyrost masy, z drugiej zaś kryje największą możliwość w zakresie recyklingu i odzysku. W roku 2003 masę odpadów opakowaniowych w gminie oszacowano na około 300 Mg, a w roku 2007 prognoza przewiduje ich wzrost do około 334 Mg.

Tabela nr 16 - Dane szacunkowe dotyczące masy wytwarzanych odpadów opakowaniowych w latach 2003 i 2007

lp	rodzaj materiału opakowaniowego	jednostka	masa odpadów w latach		wielkość recyklingu i odzysku 2007r - obligatoryjna
			2003	2007	
01	papier i tektura	Mg	77,58	89,92	67,44
02	szkło	Mg	92,70	103,58	77,68
03	tworzywa sztuczne	Mg	63,48	70,63	52,98
05	metale	Mg	67,10	69,89	52,42
08	Razem	Mg	300,86	334,02	250,52

(źródło: dane zebrane przez Pracownię Geologiczną)

W latach 1998-2000 poziom recyklingu odpadów opakowaniowych szacowany był na około 16 %. Recykling realizowany był jedynie w odniesieniu do odpadów, które stanowiły wartościowy surowiec wtórny potrzebny ze względów technologicznych istniejącym zakładom przetwórczym. Najwyższy poziom w granicach limitów wytyczonych w Dyrektywie 94/62/EC (25-45 %) osiągnięto dla odpadów z papieru i tektury (około 37 %), zdecydowanie niższy dla stłuczki opakowaniowej (około 10 %), odpadów aluminiowych (około 9 %) i odpadów z tworzyw sztucznych (około 5 %). Odpady wielomateriałowe, z uwagi na brak technologii przetwórczych, składowane były na składowiskach odpadów komunalnych. Na tle prognozy dotyczącej ilości odpadów opakowaniowych oraz wymogów ustawowych odnośnie stopnia recyklingu poszczególnych rodzajów opakowań i odpadów opakowaniowych przedstawione zostały następujące cele:

- 1) system gospodarki odpadami opakowaniowymi w skali Gminy powinien zapewnić osiągnięcie następujących minimalnych poziomów odzysku i recyklingu:
  - 1 do końca 2007r., odzysku w wysokości 50 %, recyklingu 25 %,
  - 2 do końca 2010r. poziomów określonych w nowelizacji Dyrektywy 94/62/EC,
  - 3 do końca 2014r. zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu osiągniętych w roku 2010,
- 2) ograniczenie masy odpadów opakowaniowych deponowanych na składowiskach,
- 3) wprowadzenie standardów dotyczących jakości i czystości surowców wtórnych uzyskanych z odpadów opakowaniowych,
- 4) działania informacyjno-edukacyjne.

W okresie 2004-2006 przewiduje się budowę systemu odzysku i recyklingu zgodnie z wprowadzonymi regulacjami prawnymi oraz uzyskanie w roku 2006 w skali kraju poziomów recyklingu dla poszczególnych grup materiałowych określonych dla przedsiębiorców, tj. dla opakowań: z papieru i tektury

ry 45 %, z aluminium 35 %, ze szkła 35 %, z tworzyw sztucznych 22 %, wielomateriałowych 20 %, ze stali 18 %, z drewna i materiałów naturalnych 13 %.

W tym celu przewiduje się w ramach budowy ZUOK Skarżysko Kamienna inwestycję w zakresie technologii recyklingu odpadów.

Jednocześnie przewiduje się budowę potencjału technicznego do segregacji odpadów opakowaniowych (stacje segregacji, stacje przeładunkowe itp.) oraz budowę potencjału technicznego w zakresie selektywnego gromadzenia odpadów opakowaniowych oraz ich transportu (pojemniki do segregacji, środki transportu, punkty gromadzenia odpadów itp.).

W okresie 2007-2014 zapewnienie 50 % odzysku planowane jest poprzez przyjęcie następującego zadania do realizacji:

* uruchomienie inwestycji, które umożliwią odzyskiwanie energii z odpadów (produkcja paliw alternatywnych, spalanych np. w Cementowni Ożarów, w której po odpowiedniej obróbce, spalaniu byłyby poddawane odpady opakowaniowe pozostawione w odpadach komunalnych).

Planowany na 2007 rok poziom recyklingu wynosi:

- 1 w przypadku odpadów z papieru i tektury 48 %,
- 2 w przypadku stłuczki opakowaniowej 40 %,
- 3 dla tworzyw sztucznych 25 %.
- 4 odpady metalowe 25 %

W tym celu, w ramach selektywnej zbiórki odpadów i w ramach budowy linii do sortowania odpadów opakowaniowych planuje się wybudowanie linii do segregacji złomu opakowaniowego.

Dla odpadów wielomateriałowych wyznaczony na 2007r poziom recyklingu wynoszący 25 % wymaga uruchomienia technologii produkcji paliw alternatywnych w ramach projektowanej budowy ZUOK w Skarżysku Kamienna.

W przypadku odpadów z materiałów naturalnych (głównie drewna) 15 % poziom recyklingu wymaga również wybudowania linii do produkcji paliw alternatywnych.

V.7. Komunalne osady ściekowe

Gmina Wąchock nie posiada, ani też nie planuje budowy własnej oczyszczalni ścieków.

V.8. Odpady powstające w sektorze gospodarczym

W Gminie powstaje niewiele odpadów powstających w sektorze gospodarczym. Zgodnie z uzyskanymi pozwoleniami, odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne w Gminie może być wytwarzane ca' 277 Mg. Największym wytwórcą odpadów przemysłowych był „MARYWIL - 1” sp. z o.o. w Suchedniowie - Zakład Ceramiczny w Parszowie, ul. Złotoglin (ca' 220 Mg/r - wg pozwolenia). Były to głównie wyroby ceramiczne wybrakowane (kod 101208 - 130 Mg/r), złom metalowy (kod 170407 - 20 Mg/r) i inne nie wymienione odpady (kod 101299 - 20 Mg/r). Aktualnie zakład ten jest nieczynny.

W ciągu ostatnich lat zarówno ilości jak i sposób gospodarowania odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym uległy znacznym zmianom. Odpady te stanowią stosunkowo nieduży strumień odpadów, ich ilość sukcesywnie maleje. Zmienia się również filozofia podejścia przez przedsiębiorców do odpadów produkcyjnych. W większości przypadków, jeżeli już występują są zagospodarowywane, są po prostu towarem. Klasycznym przykładem są tu odpady i złomy metali. Przy obecnie ukształtowanym rynku i cenach sprzedaży nie zdarza się by tego rodzaju odpad był marnowany lub zalegał składowiska.

V.9. Inne niewymienione odpady - zwłoki zwierzęce

Zwłoki zwierząt stanowią poważne zagrożenie sanitarno-epidemiologiczne. W związku z tym na terenie gminy lub związku gmin musi istnieć wyspecjalizowany podmiot gospodarczy, który odbiera od mieszkańców padłe zwierzęta i zbiera zwłoki zwierząt znalezione na terenie gminy lub związku gmin.

Zgodnie z wymogami prawnymi określonymi w ustawie o odpadach zezwolenia na prowadzenie działalności polegającej na zbieraniu i transporcie odpadów wydaje Starosta.

Do zadań gminy należy „... zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części ..” - (art. 3 ust. 2 pkt. 2).

Dotychczas na terenie Gminy Wąchock nie ma podmiotu, który odbiera od mieszkańców padłe zwierzę-

ta i zbiera zwłoki zwierząt znalezione na terenie Gminy.

Nie ma również instalacji do unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych.

Najbliższy zakład zajmujący się utylizacją szczątków zwierzęcych (oprócz bydła) znajduje się w Stokach Dużych w gminie Ćmielów, powiat ostrowiecki. Omawiany Zakład Utylizacyjny wymaga dostosowania do norm sanitarno-weterynaryjnych.

Najbliższe zakłady utylizujące również padłe bydło znajdują się w Puławach, Radomiu lub Pilźnie (województwo podkarpackie)

V.9. Opis projektowanego systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy Wąchock

Projekt zawiera między innymi propozycję zbioru działań, mających doprowadzić do szybkiego stworzenia w Gminie Wąchock nowoczesnego i sprawnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Odpowiadają mu następujące zasady postępowania z odpadami:

- 1 Odpady będą przygotowywane przez właścicieli nieruchomości (mieszkańców) do odbioru w postaci określonej w uchwale RM. Warunki odbioru określone będą przez gminę.
- 2 wdrożony zostanie system selektywnej zbiórki odpadów
- 3 Jednostki odbierające odpady zobowiązane będą do odbioru odpadów, a następnie do przekazania ich do unieszkodliwiania.
- 4 Przeznaczone do unieszkodliwiania poprzez składowanie odpady mieszane będą dostarczane na składowisko odpadów w Marcinkowie, a w przyszłości na składowisko odpadów komunalnych wybudowane w ramach Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów „Utylizator”,
- 5 Właściciele nieruchomości będą mogli zlecić odbiór odpadów każdej jednostce, posiadającej odpowiednie zezwolenie.
- 6 Rozwój gminnego systemu gospodarowania odpadami w Gminie Wąchock. realizować będzie przede wszystkim Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Utylizator”, którego współwłaścicielem będzie Gmina.

ZUOK „Utylizator” po wykonaniu zadań inwestycyjnych w ramach budowy zakładu unieszkodliwiania odpadów komunalnych będzie gwarantował mieszkańcom gminy, że gospodarka ich odpadami przyjmowanymi do unieszkodliwiania, będzie realizowana w sposób zgodny z gminnym programem ochrony środowiska oraz polityką ekologiczną państwa, a także iż osiągnęte będą określone tam wskaźniki ilościowe i jakościowe.

ZUOK „UTYLIZATOR” odpowiadał będzie między innymi za organizację i prowadzenie:

- 2 Składowiska odpadów. Składowisko będzie obiektem przeznaczonym dla tych odpadów i ich części, których zagospodarowanie w inny, ekonomicznie i technicznie uzasadniony sposób, nie będzie możliwe. Cena przyjęcia odpadów na składowisku powinna, z uwzględnieniem cen na innych tego typu obiektach, przyczynić się swą wysokością do rozwoju innych sposobów zagospodarowania odpadów i ich frakcji, zgodnie z gminnym planem gospodarki odpadami i możliwościami finansowymi mieszkańców.
- 3 Jednostki utylizacyjno-przetwórczej. Przez tę jednostkę należy rozumieć zespół obiektów i urządzeń, znajdujących się w jednym lub wielu miejscach, których zadaniem będzie całkowite - z uwzględnieniem warunków technicznych - przetworzenie dostarczonych materiałów w zbywalne odpady przeznaczone do recyklingu, materiały energetyczne i gotowe do użytkowania produkty. W miarę możliwości powinno to dotyczyć także wydzielonych odpadów niebezpiecznych, w innym przypadku odpady te będą unieszkodliwiane lub kierowane do unieszkodliwienia w specjalistycznych instalacjach. Materiały do jednostki utylizacyjno-przetwórczej dostarczane będą przez jednostki odbierające odpady od właścicieli nieruchomości. Pozostałość po procesach przetwarzania, której zagospodarowanie nie będzie możliwe, kierowana będzie z jednostki utylizacyjno-przetwórczej na składowisko.

VI. Rodzaj i harmonogram zamierzeń oraz instytucje odpowiedzialne za realizację planu

Zgodnie z powiatowym planem gospodarki odpadami system gospodarki odpadami zakłada:

1. Selektywną zbiórkę odpadów.
2. Budowę, w ramach Związku Międzygminnego, Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Utylizator” w Skarżysku Kamiennej, w skład którego wejdzie:
  - wielofunkcyjna sortownia odpadów komunalnych,
  - kompostownia,

- linia technologiczna do produkcji paliw alternatywnych,
  - linia technologiczna do rozbiórki odpadów wielkogabarytowych,
  - linia technologiczna do przetwarzania odpadów budowlanych,
  - budowa składowiska odpadów komunalnych.
3. Budowę Gminnego Punktu Zbierania Odpadów Niebezpiecznych.
  4. Usuwanie - unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.
  5. Wprowadzanie zasad „czystszej produkcji”.

Tabela nr 17 - Harmonogram działań w zakresie gospodarki odpadami w latach 2004-2014 wraz z wyceną kosztów planowanych inwestycji na terenie Gminy Wąchock. oraz w ramach Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Utylizator”

lp	rodzaj i zakres zadań	odpowiedzialny	wartość nakładów mln zł	kolejne lata realizacji planu											
				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
zadania własne gminy															
01	objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów 100 % mieszkańców Gminy	gmina													
02	budowa systemu selektywnej zbiórki odpadów	gmina, przedsiębiorcy	0,30												
03	budowa Gminnego Punktu Zbierania Odpadów Niebezpiecznych	gmina	0,12												
04	promowanie wyrobów z udziałem materiałów z odzysku	gmina	0,02												
05	organizacja edukacji ekologicznej w Gminie	gmina	0,02												
06	opracowanie programu usuwania azbestu	gmina, właściciele nieruchom.	0,02												
07	usuwanie wyrobów zawierających azbest	właściciele nieruchom.	3,42												
zadania koordynowane															
zadania do realizacji w ramach budowy Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Związku Międzygminnego „Utylizator”															
08	budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Związku Międzygminnego „Utylizator” i, w tym:	Gminy Zw. Międzygminn. UTYLIZATOR., inne podmioty realizujące zadanie w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego	47,112												
	roboty budowlano-montażowe														
	roboty technologiczne	sortownia odpadów mieszanych													
		kompostownia													
		stanowisko do rozbiórki odpadów wielkogabarytowych													
		stanowisko do recyklingu odpadów budowlanych													
		modernizacja istniejącego składowiska odpadów komunalnych													
		budowa składowiska odpadów komunalnych													
		zakład produkcji paliw alternatywnych													

(źródło - dane zebrane przez Pracownię Geologiczną)

VII. Analiza ekonomiczna przewidzianych rozwiązań

Do finansowania zadań z zakresu gospodarki odpadami wykorzystywane mogą być środki własne, z budżetu organów administracji samorządowej. Z wykorzystywaniem takich środków nie wiążą się dodatkowe koszty finansowe w postaci odsetek. Z uwagi na rozległe zadania własne i celowe organów administracji terytorialnej w stosunku do potrzeb inwestycyjnych konieczne może stać się sięgnięcie w całości lub części po obce źródła finansowania.

A. Finansowanie z dotacji i kredytów krajowych

Środki pozyskiwane z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z Wojewódzkiego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zapewniają wsparcie finansowania inwestycji, zgodnie z zasadami przyjętymi w tych funduszach. NFOŚiGW udziela również dotacji na specjalne przedsięwzięcia.

W ramach środków pochodzących z Ekofunduszu możliwe jest ubieganie się o bezzwrotne dotacje.

Począwszy od 2003 roku Ekofundusz zaprzestaje udzielania pożyczek. Dotację uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne. Wszystkie wnioski o dofinansowanie oceniane są w Ekofunduszu z punktu widzenia ekologicznego, technologicznego, ekonomicznego i organizacyjnego. Aby otrzymać dotację wszystkie te oceny muszą być pozytywne, a wnioskodawca musi wykazać się wiarygodnością finansową, a także zapewnieniem pełnego finansowania projektu w części nie objętej dotacją Ekofunduszu. Ekofundusz nie dofinansowuje projektów dotyczących prowadzenia badań naukowych, akcji monitoringowych, konferencji i sympozjów oraz innych form działalności edukacyjnej. Wyjątkami od tej reguły są zadania edukacyjne i szkoleniowe stanowiące integralną część projektów innowacyjnych oraz projektów w dziedzinie ochrony przyrody. Z dotacji Ekofunduszu nie mogą także korzystać te przedsięwzięcia, które kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej ze względu na bardzo wysokie dotacje, jakie Unia oferuje dla tego rodzaju projektów. Wszystkie projekty rozpatrywane przez Ekofundusz można podzielić na projekty innowacyjne, techniczne (inwestycyjne) oraz przyrodnicze. Projekty innowacyjne rozumie się takie, które prowadzą do pierwszego zastosowania nowej technologii w Polsce lub stwarzają warunki dla jej wprowadzenia na polski rynek. Zadaniem Ekofunduszu jest upowszechnianie takich sprawdzonych, a nie stosowanych dotąd w kraju rozwiązań. Wśród projektów technicznych (inwestycyjnych) wyróżnić można projekty komercyjne, czyli takie, które generują znaczne zyski po ich zakończeniu oraz niekomercyjne, których głównym celem jest poprawa stanu środowiska oraz względy społeczne, a przyszłe opłaty użytkowników jedynie pokrywają koszty, bez generowania zysków, bądź generują zyski w niewielkiej wysokości. Projekty przyrodnicze dotyczą aktywnej ochrony bioróżnorodności. Na projekty przyrodnicze możliwe jest uzyskanie bezzwrotnej dotacji w wysokości 80 % kosztów projektu w przypadku fundacji i 50 % w przypadku innych wnioskodawców. Inwestycje o charakterze innowacyjnym mogą zostać sfinansowane w wysokości do 40 % (do 70 %, jeśli wnioskodawca jest np. fundacja). Inwestycje techniczne o charakterze non-profit mogą zostać sfinansowane dotacją w wysokości do 30 % wartości inwestycji (fundacje 50 %). W przypadku technicznych projektów komercyjnych możliwe jest uzyskanie dotacji do 10 % wartości projektu (fundacje do 30 %).

Z środków dostępnych w Banku Ochrony Środowiska finansowane mogą być między innymi:

- budowa składowisk odpadów i innych obiektów służących zagospodarowaniu odpadów,
- zakup urządzeń związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów i ich gospodarczym wykorzystaniem,
- budowa instalacji odzysku biogazu z istniejących lub realizowanych wysypisk,
- zakupy związane z organizowaniem systemów zbiórki i transportu odpadów.

Kredyty z Banku Ochrony Środowiska umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w nie więcej, niż 50 %, ale wartość udzielonego kredytu nie może przekroczyć 500 000 zł. Środki te są oprocentowane na poziomie 0,4 stopy redyskontowej. Okres spłaty kredytu wynosi 5 lat, a okres karencji 1 rok.

B. Fundusze Unii Europejskiej

W ramach 6 Programu Ramowego Unii Europejskiej możliwe jest finansowanie projektów dotyczących unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych.

6 PR składa się z trzech części. Największa część budżetu przeznaczona jest na pierwszą część pod nazwą „Koncentracja i integracja badań”, w której wyodrębniono temat „Zrównoważony rozwój, zmiany globalne i ekosystemy”. Na ten cel UE przeznaczyła 225 mln euro. Finansowane są wyłącznie projekty, które spełniają następujące zasady:

1. Finansowane są wyłącznie projekty realizowane przez konsorcja złożone z kilku (kilkunastu, kilkadziesięciu) partnerów z różnych krajów.
2. Finansowane są wyłącznie projekty realizujące priorytety tematyczne UE, zawarte w dokumentach 6 PR.
3. Wybór projektów skierowanych do finansowania odbywa się na drodze konkursów, ogłaszanych regularnie przez komisję Europejską.
4. Ocena jakości projektów zgłaszanych do konkursu, dokonuje grupa niezależnych ekspertów z różnych krajów.

Środki finansowe 6PR nie służą subsydiowaniu, biorących w nich udział instytucji. Mogą być wykorzystane jedynie dla sfinansowania jasno określonych prac służących rozwojowi naukowemu i technologicznemu.

Natomiast potencjalnie dostępne są środki w ramach programu ISPA. Służy on finansowaniu inwestycji dostosowujących standardów i norm UE w dziedzinie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska. Pomoc Unii koncentruje się przede wszystkim na: jakości wody, zaopatrzenie w wodę pitną, oczyszczanie ścieków oraz gospodarkę odpadową.

O dofinansowanie ubiegać się mogą zarówno samorządy terytorialne jak i organizacje samorządowe.

Budżet ISPA określa się na poziomie 7 mld euro w okresie od 2000 do 2006 roku. Oznacza to, że pomoc Wspólnoty w ramach ISPA osiągnie 1 mld euro rocznie dla wszystkich krajów. Szacuje się, że Polska będzie mogła skorzystać ze środków ISPA w wysokości około 250 mln euro rocznie z przeznaczeniem na sektory ochrony środowiska i transport w równej wysokości

Wkład finansowy Unii może stanowić 75 % wartości projektu, liczonej jako wydatki publiczne lub wydatki instytucji i przedsiębiorstw, które mogą zostać uznane za ekwiwalent jednostek publicznych.

Komisja w porozumieniu z komitetem Doradczym może zdecydować o podniesieniu tej wartości do poziomu 85 %, jeśli przedsięwzięcia przyczyniają się w sposób szczególny do realizacji generalnych celów funduszu ISPA.

Należy również wspomnieć o środkach pochodzących z „Programu operacyjnego rozwoju regionalnego województwa”. W ramach priorytetu 1 „Infrastruktura o znaczeniu regionalnym i lokalnym”, w punkcie 1.2 „Infrastruktura ochrony środowiska” znajduje się - działanie 343 - utylizacja i zagospodarowanie odpadów komunalnych i przemysłowych.. Podkreślenia wymaga fakt, że charakter i zakres pomocy nie zostały jeszcze zdefiniowane. Środki w ramach tego programu zostaną udostępnione po zakończeniu procedury akcesyjnej Polski do struktur europejskich.

Fundusz spójności

Fundusz Spójności nie ma charakteru funduszu strukturalnego, co oznacza, że środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie przedsięwzięć na terenie całego kraju, a nie wybranych regionów. Fundusz ten nie finansuje programów, lecz pojedyncze projekty. Projekty takie mogą otrzymać współfinansowanie w wysokości do 75 % wartości zadań inwestycyjnych ze środków UE. Pozostałe 25 % powinno być dofinansowane ze środków strony polskiej. Beneficjanci projektu finansowego z Funduszu Spójności nie mogą jednocześnie ubiegać się o środki na to samo przedsięwzięcie z Funduszy Strukturalnych.

Udział w środkach finansowych Funduszy Strukturalnych oraz Funduszu Spójności dla państw członkowskich będzie się co roku zmniejszać i w 2006r. wyniesie 26,66 mld. euro dla Funduszy Strukturalnych, a dla Funduszu Spójności 2,51 mld. euro. Natomiast nowe państwa członkowskie otrzymają ok. 30 mld euro w latach 2004-2006.

W proponowanej przez Komisję Europejską alokacji funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Polsce przypadłoby 53 % środków. Oznaczałoby to, że fundusze strukturalne i Fundusz Spójności dla Polski wyniosą około: 3 800 mln euro w roku 2004, 4 350 mln euro w roku 2005, 5 500 mln euro w roku 2006.

Środki finansowe w ramach pomocy Unii Europejskiej, jakie Polska otrzyma wydatkowane będą dwutorowo. Po pierwsze na podstawie 16 przygotowanych przez każde z województw Regionalnych Programów Operacyjnych oraz na podstawie czterech horyzontalnych Sektorowych Programów Operacyjnych, przygotowanych przez odpowiednie ministerstwa.

Polska rozpocznie absorpcję środków pomocowych z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, po przeprowadzeniu działań mających na celu przede wszystkim:

- uporządkowanie układu instytucjonalnego polityki interregionalnej i intraregionalnej oraz wyposażenie go w niezbędne możliwości działania;
- zbudowanie możliwości i wykształcenie umiejętności programowania rozwoju regionalnego na poziomie krajowym i wojewódzkim;
- wykształcenie mechanizmów identyfikacji i przygotowania wniosków inwestycyjnych według standardów UE;

- uruchomienie montażu finansowego środków Unii Europejskiej nakładami polskimi pochodzącymi z różnych źródeł, przy wykorzystaniu możliwości partnerstwa publiczno-prywatnego.

Największa część pomocy w ramach Funduszu Spójności jest przeznaczona na projekty z zakresu ochrony środowiska, a w szczególności na:

- kanalizację,
- walka z erozją,
- poprawę jakości wód,
- środowisko naturalne,
- zanieczyszczenia przemysłowe,
- inne.

Jak również działania finansujące ochronę spuścizny kulturalnej.

Fundusz Spójności realizuje także działania z zakresu infrastruktury transportu. Są one skoncentrowane na głównych korytarzach drogowych, kolejowych lub morskich łączących dane kraje z resztą Europy, oraz na powiększaniu lotnisk na wyspach silnie uzależnionych od transportu lotniczego.

Z momentem wejścia do Unii Europejskiej kraje kandydujące korzystając będą z tego Funduszu oraz wszystkich Funduszy Strukturalnych. Fundusz ISPA, oprócz wsparcia infrastruktury transportowej i ochrony środowiska, ma przygotować przyszłych członków Unii do korzystania ze środków Funduszu Spójności i Funduszy strukturalnych. UCHWAŁA Nr 105 RADY MINISTRÓW z dnia 28 grudnia 2000r. w sprawie przyjęcia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2001.2006. (Mon. Pol. Nr 43, poz. 851)

... Cel polityki rozwoju regionalnego w Polsce, w perspektywie średniookresowej (do 2006r.), musi uwzględniać cele polityki strukturalnej określone w traktatach oraz regulacjach funduszy strukturalnych na lata 2000-2006. Zgodnie z artykułem 158 Traktatu Amsterdamskiego modyfikującego Traktat z Maastricht i Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie, „w celu wspierania swojego wszechstronnego, harmonijnego rozwoju, Wspólnota rozwija i kontynuuje działania prowadzące do wzmocnienia swojej spójności ekonomicznej i społecznej. W szczególności Wspólnota zmierza do zredukowania różnicowania w poziomie rozwoju regionów oraz zacofania niektórych regionów i wysp, łącznie z obszarami wiejskimi”.

Podstawowym instrumentem finansowym służącym realizacji powyższych dążeń są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Interwencja publiczna koncentrowana jest na ściśle określonych obszarach i dokonuje się w ramach szczegółowych celów funkcjonalnych. Obszarami koncentracji są, zgodnie z obowiązującą w UE nomenklaturą jednostek terytorialnych do celów statystycznych - NUTS, jednostki NUTS II i NUTS III. W okresie programowym 2000-2006 przyjęto trzy cele. Głównym obszarem interwencji i koncentracji środków Funduszy Strukturalnych są regiony, o najniższym, w skali Wspólnoty, poziomie rozwoju społeczno-gospodarczym. Kryterium ich identyfikacji jest poziom produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca dla jednostki NUTS II mniejszy od 75 % średniej unijnej.....

Tabela nr 18 - Źródła finansowania inwestycji w zakresie gospodarki odpadami

Instytucja finansująca	Finansowanie					Uwagi
	charakter	Warunki	Wysokość	okres	okres karencji	
środki własne	budżetowy	Brak kosztów własnych	do 100 % wartości zadania			Konieczność budżetowania inwestycji
NFOŚiGW WFOŚiGW	pożyczka	0,2 % stopy redyskonta weksli; 1,5 % na 28.11. 2002.	do 70 %	15	1	Istnieje możliwość częściowego umorzenia
EKOFUNDUSZ	dotacja		do 80%			Inwestycja o charakterze przyrodniczym
EKOFUNDUSZ	dotacja		40 %, 70 % w przypadku fundacji			Inwestycja o charakterze innowacyjnym
EKOFUNDUSZ	dotacja		30 % (fundacja 50 %)			Niekomercyjne projekty techniczne
EKOFUNDUSZ	dotacja		10 % (fundacja 30%)			Komercyjne projekty techniczne
BOŚ	kredyt	0,4 % stopy redyskontowej; 3 % na dzień 28.11.2002.	50 % - nie więcej niż 500 000 zł	5	1	
ISPA	dotacja		75 % - nie mniej niż 5 mln EURO			

VIII. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów

Plan gospodarki odpadami dla gminy Wąchock opracowany został na podstawie analizy obecnego stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy jak również na terenie całego powiatu starachowickiego ze szczególnym uwzględnieniem roli jaką w gospodarce odpadami odgrywać będzie planowany w Skarżysku Kamiennej Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Utylizator”, którego Gmina będzie współwłaścicielem.

Utworzona wojewódzka baza danych dotycząca wytwarzania i gospodarowania odpadami będzie zbierała z terenu województwa a następnie przetwarzała następujące informacje:

- ilości i rodzajów wytworzonych odpadów, z wyłączeniem olejów odpadowych i komunalnych osadów ściekowych,
- sposobów gospodarowania poszczególnymi rodzajami odpadów, z podaniem metod odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- gospodarowania olejami odpadowymi,
- gospodarowania komunalnymi osadami ściekowymi,
- rejestru wydanych decyzji w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- planów gospodarki odpadami, z uwzględnieniem zakresu i terminów kolejnych etapów opracowywania planu,
- instalacji służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, z wyodrębnieniem składowisk odpadów i instalacji do termicznego przekształcania odpadów.

System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów będzie wykorzystywał informacje dostarczane cyklicznie do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami w ramach obowiązku składania zbiorczych zestawień danych przez wytwórców odpadów i zarządzających instalacjami oraz system badań ankietowych.

Monitorowanie ilości odpadów deponowanych na składowiskach odbywać się będzie na podstawie wykazów ilości odpadów umieszczonych na składowiskach przekazywanych raz na kwartał przez zarządzających składowiskami. Monitorowanie realizacji zadań z zakresu budowy, modernizacji, sposobów działania i monitoringu w obrębie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, odbywać się będzie na podstawie zbieranych, w cyklu rocznym, danych na temat instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Monitorowanie zmian zachodzących w gospodarowaniu odpadami będzie odbywało się na podstawie decyzji które będą wydane na wytwarzanie, zbieranie, odzyskiwanie, transport i unieszkodliwianie.

Gmina będzie gromadzić następujące informacje do opracowania wskaźników efektywności realizacji planu:

- Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami.
- Udział procentowy mieszkańców objętych zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych.
- Udział procentowy mieszkańców uczestniczących w selektywnym zbieraniu odpadów.
- Liczba zakładów zajmujących się odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów.
- Udział procentowy mieszkańców objętych selektywnym zbieraniem odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym.
- Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest.
- Inwentaryzacja „dzikich” wysypisk śmieci.

IX. Streszczenie planu gospodarki odpadami dla Gminy Wąchock

Plan gospodarki odpadami dla gminy Wąchock opracowano zgodnie z obowiązującymi przepisami. W planie zawarto zagadnienia z zakresu analizy aktualnego stanu środowiska i gospodarki odpadami, założenia prognozowanych zmian w zakresie gospodarki odpadami, system gospodarowania odpadami na terenie całej gminy.

Przy opracowaniu planu gminnego kierowano się zapisami Krajowego Planu Gospodarki Odpadami, Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego oraz Planu gospodarki dla powiatu starachowickiego.

W niniejszym planie gospodarki odpadami przedstawiono głównie gospodarkę odpadami znajdującymi się w strumieniu odpadów komunalnych tj:

- odpadami ulegającymi biodegradacji,
- odpadami wielkogabarytowymi,

- odpadami budowlanymi,
- odpadami niebezpiecznymi,
- odpadami opakowaniowymi,
- odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym.

Syntezą planu jest opracowany system gospodarki odpadami w gminie Wąchock. Zakres działań przewidzianych do realizacji wynika z następujących zasad postępowania z odpadami:

- zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów,
- zapewnienia i wdrożenia procesów odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których powstawanie jest nieuniknione,
- unieszkodliwiania odpadów poza ich składowaniem,
- bezpiecznego, dla zdrowia ludzkiego i środowiska, składowania tych odpadów, których ze względów technologicznych i ekonomicznych nie można poddać stosowanym obecnie procesom odzysku lub unieszkodliwiania.

Do głównych zadań systemu zaliczono:

- uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie poprzez budowę Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Skarżysku Kamiennej w ramach Związku Międzygminnego, zorganizowania na terenie Gminy Wąchock Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych, w których będą zbierane odpady niebezpieczne pochodzące ze strumienia odpadów komunalnych.
- wdrożenia procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia wiodących celów krótko - i długookresowych oraz zadań dotyczących:
  - sektora komunalnego,
  - sektora gospodarczego,
  - odpadów niebezpiecznych
- edukację związaną z upowszechnieniem planu gospodarki odpadami,
- weryfikację danych o stanie gospodarki w gminie.

Wprowadzenie systemu gospodarki odpadami będzie związane z:

- ograniczeniem ilości odpadów kierowanych na składowisko
- powstaniem nowoczesnego zakładu gospodarowania odpadami w ramach Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Utylizator”,

Podstawowym celem systemu gospodarki odpadami w Gminie Wąchock jest osiągnięcie odpowiednich standardów, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

tabela 22. Cele i działania wynikające z przyjętego systemu gospodarki odpadami

Założone cele gospodarki odpadami	Rodzaj i zakres działań	Jednostka odpowiedzialna
Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym		
Cel wiodący		
Minimalizacja i eliminacja zagrożeń wynikających z gospodarowania odpadami wytwarzanymi w sektorze komunalnym	Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko	
Cele krótkookresowe 2004-2006		
podnoszenie świadomości społecznej obywateli (szkolenia, ulotki, informatory)	Budowa systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (odpadów opakowaniowych, wielkogabarytowych, budowlanych, ulegających biodegradacji i niebezpiecznych)	gmina, przedsiębiorcy
objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych (100 % mieszkańców)	Objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów 100 % mieszkańców	gmina, przedsiębiorcy
Podniesienie skuteczności selektywnego zbierania odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnego zbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Rozbudowa zaplecza technicznego dla potrzeb segregacji, magazynowania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych	Związek Międzygminny, przedsiębiorcy
	Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Utylizator” w Skarżysku	
rozwój selektywnego zbierania odpadów: wielkogabarytowych (w 2006r - 20 % wytworzonych w 2006r), budowlanych (w roku 2006 - 15 % wytworzonych w 2006r)	Zapewnienie selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych na poziomie 20 % wytworzonych w 2006r	gmina, przedsiębiorcy
	Poprawa efektywności i zakresu selektywnego zbierania odpadów	gmina, przedsiębiorcy
	Zapewnienie selektywnego zbierania odpadów budowlanych na poziomie 15 % wytworzonych w 2006r	gmina, przedsiębiorcy

Cele długookresowe 2007-2014		
dalsza organizacja i doskonalenie ponad lokalnych i lokalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi	Zapewnienie regularnego odbioru odpadów	gmina, przedsiębiorcy
Dalszy rozwój selektywnego zbierania odpadów komunalnych: wielkogabarytowych (w 2010 - 50 % wytworzonych w 2010), budowlanych (w roku 2010 - 40 % wytworzonych w roku 2010)	zapewnienie selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych na poziomie 50 % wytworzonych w roku 2010.	gmina, przedsiębiorcy
wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów w tym metod termicznego przekształcania odpadów	Wdrożenie technologii termicznego przekształcania odpadów w piecach cementowych, ciepłowniach i elektrociepłowniach; wykorzystanie paliw alternatywnych	przedsiębiorcy
intensyfikacja odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych	Zapewnienie selektywnego zbierania odpadów budowlanych na poziomie 40 % wytworzonych w roku 2010	gmina, przedsiębiorcy
	Budowa (dalszy ciąg) Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Skarżysku	Związek Międzygminny, przedsiębiorcy
	Opracowanie i wdrożenie programu informacyjno-edukacyjnego dla społeczeństwa i przedsiębiorstw	Gmina
Odpady opakowaniowe		
Cele krótkookresowe 2004-2006		
Osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu: docelowo do końca 2007r odzysku w wysokości 50 % odpadów opakowaniowych, recyklingu 25 %	Promowanie wyrobów z udziałem surowców wtórnych (pozyskanych z odpadów opakowaniowych) w celu zwiększenia zapotrzebowania na takie wyroby	przedsiębiorcy, gmina, związki gmin
Cele długookresowe 2007-2014		
Zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu	Dalsze promowanie wyrobów z udziałem surowców wtórnych (pozyskanych z odpadów opakowaniowych) w celu zwiększenia zapotrzebowania na takie wyroby	przedsiębiorcy, gminy, związki gmin
Ograniczenie masy odpadów opakowaniowych deponowanych na składowiskach	Coroczna sprawozdawczość o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy oraz wywiezionych za granicę opakowań. Przestrzeganie wymagań dotyczących zgodności opakowań z istniejącymi normami oraz wymaganiami ekologicznymi	przedsiębiorcy
	Modyfikacja systemów segregacji odpadów opakowaniowych podnoszących jakość odzyskiwanych z opakowań surowców	przedsiębiorcy, gminy
Odpady komunalne ulegające biodegradacji		
Cele krótkookresowe 2004-2006		
Ograniczenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji trafiających na składowiska; w 2006r - 83 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 roku Zwiększenie poziomu odzysku i unieszkodliwiania, poza składowaniem (należy zmierzać do roku 2006 do 12 % poziomu odzysku i unieszkodliwiania)	Akcja informacyjno-edukacyjna mająca na celu popularyzację kompostowania odpadów organicznych przez mieszkańców (zabudowa zagrodowa i jednorodzinna) we własnych zakresie	województwo, gmina
	Propagowanie rozwoju lokalnych i przydomowych (budowa zagrodowa i jednorodzinna) kompostowni wykorzystujących odpady kuchenne i odpady zielone	województwo, powiat, gmina
	Budowa instalacji do kompostowania o przepustowości łącznej 10000 Mg odpadów rocznie	gmina, związek gmin, przedsiębiorcy
Cele długookresowe 2007-2014		
Ograniczenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji trafiających na składowiska; w 2014r - 47 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.	Działania umożliwiające w jak największym stopniu wykorzystanie kompostu do celów nawozowych i rekultywacyjnych	powiat, gmina, przedsiębiorcy
Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym		
Cele krótkookresowe 2004-2006		
Organizacja systemu selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym: osiągnięcie do roku 2006 zbierania odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym na poziomie 15 %	Budowa Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON)	gmina, przedsiębiorcy
	Zorganizowanie i zapewnienie osiągnięcia do roku 2006 zbierania odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym na poziomie 15 %	gmina

Cele długookresowe 2007-2014		
Dalszy rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym; osiągnięcie do roku 2014 zbierania odpadów na poziomie 80 %	Zorganizowanie i zapewnienie osiągnięcia do roku 2010 zbierania odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym na poziomie 50 %	gmina
	Zorganizowanie i zapewnienie osiągnięcia do roku 2014 zbierania odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym na poziomie 80 %	gmina
Odpady wytwarzane w sektorze gospodarczym		
Cele krótkookresowe 2004-2006		
Ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach		przedsiębiorcy
Zmniejszenie do minimum przemieszczania odpadów, zgodnie z zasadami bliskości i samowystarczalności	Zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych	przedsiębiorcy
Cele długookresowe 2007-2014		
zwiększenie odzysku i ponowne wykorzystanie odpadów przemysłowych w procesach produkcyjnych	zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponowne wykorzystanie odpadów przemysłowych w procesach produkcyjnych	przedsiębiorcy
dalsze wprowadzanie w przedsiębiorstwach zasad „Czystszej Produkcji”	Stosowanie technologii niskoodpadowych	przedsiębiorcy
Odpady niebezpieczne		
Minimalizacja i eliminacja zagrożeń wynikających z gospodarowania odpadami niebezpiecznymi	Poprawa efektywności i zakresu selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych, wdrażanie nowoczesnych technologii	przedsiębiorcy
Oleje odpadowe		
Cele krótkookresowe 2004-2006		
Osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001r w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. nr 69, poz. 719)	Doskonalenie zbierania olejów odpadowych umożliwiające osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu określonych ustawowo.	gmina
Cele długookresowe 2007-2014		
zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu po roku 2007	Doskonalenie zbierania olejów odpadowych umożliwiające osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu określonych ustawowo.	gminy
Osiągnięcie w roku 2007 poziomów odzysku i recyklingu określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001r w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. nr 69, poz. 719)		przedsiębiorcy
Baterie i akumulatory		
Cele krótkookresowe 2004-2006		
Odzysk z rynku 100 % akumulatorów ołowianych	Rozbudowa systemu zbierania odpadów (np. wytypowane placówki handlowe zajmujące się sprzedażą akumulatorów)	gmina
		przedsiębiorcy
Osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001r w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. nr 69, poz. 719)		
Cele długookresowe 2007-2014		
Zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu	Rozbudowa systemu zbierania odpadów (np. wytypowane placówki handlowe zajmujące się sprzedażą akumulatorów)	gminy, przedsiębiorcy
Odpady zawierające azbest		
Cele krótkookresowe 2004		
Usuwanie wyrobów zawierających azbest i deponowanie ich na składowiskach	Opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest w ramach planów gospodarki odpadami	gmina
Cele długookresowe 2007-2014		
Dalsze usuwanie materiałów zawierających azbest i deponowanie ich na składowiskach	Realizacja programów usuwania materiałów zawierających azbest	przedsiębiorcy, gmina
Środki ochrony roślin		
Cele krótkookresowe 2003-2006		
	Rozbudowa systemu zbierania odpadów po środkach ochrony roślin (wytypowane placówki handlowe zajmujące się sprzedażą pestycydów)	gmina, przedsiębiorcy

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne		
Cele krótkookresowe 2004-2006		
osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu dla urządzeń klimatyzacyjnych, chłodniczych i zamrażających oraz pomp ciepła zawierających substancje zubożającą warstwę ozonową, określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001r w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. nr 69, poz. 719). Zgodnie KPGO należy do 1 stycznia 2006 osiągnąć odzysk odpadów elektrycznych i elektronicznych na poziomie 4 kg na jednego mieszkańca	Organizacja systemu selektywnego zbierania zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych: od podmiotów gospodarczych i od użytkowników indywidualnych	gmina, przedsiębiorcy
Cele długookresowe 2007-2014		
osiągnięcie do roku 2007 poziomów odzysku i recyklingu dla urządzeń klimatyzacyjnych, chłodniczych i zamrażających oraz pomp ciepła zawierających substancje zubożającą warstwę ozonową, określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001r w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. nr 69, poz. 719).	Demontaż i rozwój wtórnego obiegu przestarzałych sprawnych urządzeń oraz części zamiennych do tych urządzeń	przedsiębiorcy
Wycofane z eksploatacji pojazdy		
przekazywanie w całości pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu lub punktów zbierania pojazdów (100 %) pojazdów	Prowadzenie ewidencji stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji	Wojewoda, zarządzający instalacją
	Odzysk surowców i unieszkodliwianie odpadów pochodzących z demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji	przedsiębiorcy
Odpady medyczne i weterynaryjne		
Eliminacja nieprawidłowych praktyk w gospodarowaniu odpadami medycznymi, głównie spalania zakaźnych odpadów medycznych w instalacjach, które nie posiadają urządzeń do czyszczenia gazów i pyłów oraz w piecach centralnego ogrzewania	Zamykanie instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych nie spełniających wymogów ochrony środowiska do roku 2006	Wojewoda, zarządzający instalacją
	Dostosowanie istniejących instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych do wymogów ochrony środowiska do roku 2014	zarządzający instalacją
Odpady z powierzchniowej obróbki metali		
Zwiększenie unieszkodliwiania (z wyjątkiem składowania) odpadów niebezpiecznych powstałych w wyniku powierzchniowej obróbki metali	Unieszkodliwianie odpadów ciekłych i stałych pochodzących z procesów powierzchniowej obróbki metali (np. z procesów galwanicznych)	przedsiębiorcy
Odpady inne		
cel		
eliminacja nieprawidłowych praktyk związanych z usuwaniem zwłok padłych zwierząt	Utworzenie na terenie gminy - powiatu wyspecjalizowanego podmiotu gospodarczego, który będzie odbierał od mieszkańców padłe zwierzęta i zbierał zwłoki zwierząt znalezione na terenie gminy - powiatu. Zapewnienie utrzymania, eksploatacji lub budowy instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych	związki gmin, Gmina, przedsiębiorcy

W gminie Wąchock, w miejscowości Marcinków zlokalizowane jest składowisko odpadów komunalnych. Składowisko eksploatowane jest przez miasto Starachowice na podstawie porozumienia pomiędzy Gminą Wąchock, a Gminą Starachowice. Porozumienie to zostało zatwierdzone uchwałami obu rad i obowiązuje do 2010r.

Miasto Starachowice jest właścicielem budynków, czaszy i infrastruktury, a Gmina Wąchock gruntów. Składowisko jest administrowane przez Spółkę „KOMpur” ze Starachowic.

Prawie cała Gmina leży na Użytkowym Zbiorniku Wód Podziemnych i dlatego między innymi ze względu na warunki hydrogeologiczne znalezienie odpowiedniego (spełniającego wymogi Rozporządzenia Ministra Środowiska z 24 marca 2003r) miejsca na składowisko odpadów będzie bardzo trudne.

Aktualnie Gmina korzysta ze składowiska w Marcinkowie.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego zakłada, że w rejonie północnym, w skład którego wchodzi powiaty: konecki, skarżyski, starachowicki i ostrowiecki powstanie jeden lub dwa Rejonowe Zakłady Gospodarki Odpadami.

W dniu 30 kwietnia 2004r Rada Miejska w Wąchocku podjęła uchwałę Nr XIX/12/2004 w sprawie zamiaru przystąpienia Gminy Wąchock do Związku Międzygminnego „Utylizator”, w celu wspólnej realizacji inwestycji polegającej na budowie zakładu unieszkodliwiania odpadów.

Zakład ten ma powstać w Skarżysku Kamiennej.

Na terenie Gminy nie ma punktu zbiórki zwierząt padłych, ani też instalacji służących do ich unieszkodliwiania. Aktualnie na terenie Gminy Wąchock (poza składowiskiem w Marcinkowie) nie ma instalacji do unieszkodliwiania odpadów.

Szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku w gminie Wąchock reguluje Uchwała nr XXXII/189/97 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 27 lutego 1997r.

Uchwałą Rady Miejskiej nr XXXII/189/97 z dnia 27 lutego i nr XVIII/134/2000 z dnia 30 marca 2000r określono system opłat za usługi związane z wywozem i utylizacją odpadów komunalnych oraz ustalono górne stawki.

Bibliografia:

1. Strona internetowa Ministerstwa Środowiska - www.mos.gov.pl
2. Indeks aktów prawnych związanych z ochroną środowiska w Polsce - www.ios.edu.pl
3. Dziennik Ustaw i Monitor Polski - www.gpkprm.gov.pl
4. Gospodarka Odpadami - serwis branżowy - www.odpady.net.pl
5. Poradnik gospodarowania odpadami, praca zbiorowa - Warszawa - www.dashofer.pl
6. Prawo, technika i organizacja w ochronie środowiska - praca zbiorowa - Warszawa 2001 - www.WEKA.pl
7. Materiały źródłowe Starostwa Powiatowego w Starachowicach
8. Materiały źródłowe Urzędu Miasta i Gminy w Wąchocku
9. Plan Gospodarki Odpadami dla województwa świętokrzyskiego - Kielce 2003r.
10. Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu starachowickiego - Kielce 2004r.

Wydawca: Wojewoda Świętokrzyski

Redakcja: Wydział Prawny i Nadzoru
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
tel. 0 (prefix) 41 3421673, e-mail: org07@kielce.uw.gov.pl

Skład, druk i rozpowszechnianie: Zakład Obsługi
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach,
25-516 Kielce, Al. IX Wieków Kielc 3
tel. 0 (prefix) 41 3421807, 3421249

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego wynosi 3000 zł.
Nr konta Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. O/Kielce, Nr 25 10600076-0000320000163506
Dziennik w Internecie – <http://www.kielce.uw.gov.pl/dziennik.htm>

Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w siedzibie Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, pok. 210 w godzinach pracy Urzędu

---

Tłoczono z polecenia Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2004r.
